

อิทธิพลของบุคลิกภาพแบบเปิดตัวและบุคลิกภาพแบบเป็นมิตร ต่อความพึงพอใจในความสัมพันธ์
ของคู่รักโดยมีรูปแบบความผูกพันเป็นตัวแปรส่งผ่านและเพศเป็นตัวแปรกำกับ

นางสาวณัฐชรินทร์ อภิวิชญ์โชษิตา

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาจิตวิทยาประยุกต์

คณะจิตวิทยา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทคัดย่อและแฟ้มข้อมูลฉบับเต็มของวิทยานิพนธ์ตั้งแต่ปีการศึกษา 2554 ที่ให้บริการในคลังปัญญาจุฬาฯ (CUIR)

ปีการศึกษา 2556

เป็นแฟ้มข้อมูลของนิสิตที่สำเร็จวิทยานิพนธ์ที่ส่งแก่กรมทาบบัณฑิตวิทยาลัย
ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

The abstract and full text of theses from the academic year 2011 in Chulalongkorn University Intellectual Repository (CUIR)
are the thesis authors' files submitted through the University Graduate School.

THE MODERATED MEDIATION OF EXTRAVERSION AND AGREEABLENESS
PERSONALITIES ON RELATIONSHIP SATISFACTION: THE MEDIATING ROLE OF
ATTACHMENT STYLES AND THE MODERATING ROLE OF SEX

Miss Natcharinthorn Aphiwichchosit

The logo of Chulalongkorn University, featuring a central emblem with a sunburst and a tiered structure, set against a light background.

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Arts Program in Applied Psychology

Faculty of Psychology

Chulalongkorn University

Academic Year 2013

Copyright of Chulalongkorn University

หัวข้อวิทยานิพนธ์	อิทธิพลของบุคลิกภาพแบบเปิดตัวและบุคลิกภาพแบบเป็นมิตร ต่อความพึงพอใจในความสัมพันธ์ของคู่รักโดยมีรูปแบบความผูกพันเป็นตัวแปรส่งผ่านและเพศเป็นตัวแปรกำกับ
โดย	นางสาวณัฐชรินทร์ อภิวิชญ์โชษิตา
สาขาวิชา	จิตวิทยาประยุกต์
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก	อาจารย์ ดร.อภิชนา ไชยวุฒิกุลวานิช
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม	รองศาสตราจารย์ ดร.วรรณิ แกมเกตุ

คณะจิตวิทยา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้รับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญามหาบัณฑิต

.....คณบดีคณะจิตวิทยา
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.คัคณางค์ มณีศรี)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....ประธานกรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ดร.คัคณางค์ มณีศรี)

.....อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก
(อาจารย์ ดร.อภิชนา ไชยวุฒิกุลวานิช)

.....อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม
(รองศาสตราจารย์ ดร.วรรณิ แกมเกตุ)

.....กรรมการ
(อาจารย์ ดร.วัชรภรณ์ บุญญศิริวัฒน์)

.....กรรมการภายนอกมหาวิทยาลัย
(อาจารย์ ดร.นำชัย ศุภฤกษ์ชัยสกุล)

ณัฐชรินทร์ อภิวิชญ์โชษิตา : อิทธิพลของบุคลิกภาพแบบเปิดตัวและบุคลิกภาพแบบเป็นมิตร ต่อความพึงพอใจในความสัมพันธ์ของคู่รักโดยมีรูปแบบความผูกพันเป็นตัวแปรส่งผ่านและเพศเป็นตัวแปรกำกับ. (THE MODERATED MEDIATION OF EXTRAVERSION AND AGREEABLENESS PERSONALITIES ON RELATIONSHIP SATISFACTION: THE MEDIATING ROLE OF ATTACHMENT STYLES AND THE MODERATING ROLE OF SEX) อ.ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก: อาจารย์ ดร.อภิษฐา ไชยวุฒิกรณวานิช, อ.ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม: รศ. ดร.วรรณิ แกมเกตุ, , หน้า.

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อพัฒนาและตรวจสอบความตรงของโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของบุคลิกภาพแบบเปิดตัวและบุคลิกภาพแบบเป็นมิตรต่อความพึงพอใจในความสัมพันธ์ของคู่รัก โดยมีรูปแบบความผูกพันเป็นตัวแปรส่งผ่าน 2) เพื่อตรวจสอบความไม่แปรเปลี่ยนของโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของบุคลิกภาพแบบเปิดตัวและบุคลิกภาพแบบเป็นมิตรต่อความพึงพอใจในความสัมพันธ์ของคู่รัก โดยมีรูปแบบความผูกพันเป็นตัวแปรส่งผ่านระหว่างกลุ่มเพศชายและเพศหญิง ตัวอย่างที่ใช้ในงานวิจัยคือ นิสิต นักศึกษา และบุคคลทั่วไป ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล จำนวน 380 คน ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย ตัวแปรภายนอกที่ทำหน้าที่เป็นตัวแปรอิสระ จำนวน 2 ตัวแปร ได้แก่ บุคลิกภาพแบบเปิดตัวและบุคลิกภาพแบบเป็นมิตร ตัวแปรภายในที่ทำหน้าที่เป็นตัวแปรส่งผ่าน จำนวน 3 ตัวแปร ได้แก่ รูปแบบความผูกพันแบบมั่นคง รูปแบบความผูกพันแบบวิตกขัดแย้ง และรูปแบบความผูกพันแบบหลบหลีก ตัวแปรภายในที่ทำหน้าที่เป็นตัวแปรตาม จำนวน 1 ตัวแปร ได้แก่ ความพึงพอใจในความสัมพันธ์ของคู่รัก วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติบรรยาย การวิเคราะห์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน และการวิเคราะห์โมเดลลิสเรล ผลการวิจัยที่สำคัญสรุปได้ดังนี้ 1) ผลการตรวจสอบความตรงของโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของบุคลิกภาพแบบเปิดตัวและบุคลิกภาพแบบเป็นมิตรต่อความพึงพอใจในความสัมพันธ์ของคู่รัก โดยมีรูปแบบความผูกพันเป็นตัวแปรส่งผ่าน มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($\chi^2 = 0.87$, degree of freedom = 1, p-value = 0.350, RMR = 0.951, RMSEA = 0.00, AGFI = 0.984 และ GFI = 0.999) ตัวแปรบุคลิกภาพแบบเปิดตัวและตัวแปรบุคลิกภาพแบบเป็นมิตรมีอิทธิพลทางตรงต่อตัวแปรรูปแบบความผูกพันทั้ง 3 รูปแบบ และตัวแปรความพึงพอใจในความสัมพันธ์ของคู่รักอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .05$) ตัวแปรบุคลิกภาพแบบเปิดตัวและตัวแปรบุคลิกภาพแบบเป็นมิตรมีอิทธิพลทางอ้อมต่อตัวแปรความพึงพอใจในความสัมพันธ์ของคู่รักอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .05$) และตัวแปรรูปแบบความผูกพันทั้ง 3 รูปแบบ มีอิทธิพลทางตรงต่อตัวแปรความพึงพอใจในความสัมพันธ์ของคู่รักอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .05$) 2) ผลการตรวจสอบความไม่แปรเปลี่ยนของโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของบุคลิกภาพแบบเปิดตัวและบุคลิกภาพแบบเป็นมิตรต่อความพึงพอใจในความสัมพันธ์ของคู่รัก โดยมีรูปแบบความผูกพันเป็นตัวแปรส่งผ่านระหว่างกลุ่มเพศชายและเพศหญิง พบความไม่แปรเปลี่ยนของรูปแบบโมเดลและค่าพารามิเตอร์ในโมเดล ซึ่งได้แก่ เมทริกซ์ค่าอิทธิพลของตัวแปรภายนอกที่มีต่อตัวแปรภายใน เมทริกซ์ค่าอิทธิพลของตัวแปรภายในที่มีต่อตัวแปรภายใน เมทริกซ์ความแปรปรวน-ความแปรปรวนร่วมระหว่างความคลาดเคลื่อนของตัวแปรภายใน และเมทริกซ์ความแปรปรวน - ความแปรปรวนร่วมระหว่างตัวแปรภายนอก

สาขาวิชา จิตวิทยาประยุกต์

ปีการศึกษา 2556

ลายมือชื่อนิสิต

ลายมือชื่อ อ.ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

ลายมือชื่อ อ.ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม

5477759238 : MAJOR APPLIED PSYCHOLOGY

KEYWORDS: EXTRAVERSION / ATTACHMENT STYLES / ROMANTIC RELATIONSHIP SATISFACTION / AGREEABLENESS

NATCHARINTHORN APHIWICHCHOSITA: THE MODERATED MEDIATION OF EXTRAVERSION AND AGREEABLENESS PERSONALITIES ON RELATIONSHIP SATISFACTION: THE MEDIATING ROLE OF ATTACHMENT STYLES AND THE MODERATING ROLE OF SEX. ADVISOR: APITCHAYA CHAIWUTIKORNWANICH, Ph.D., CO-ADVISOR: ASST. PROF. WANNEE KAEMKATE, Ph.D., pp.

The purposes of this study were 1) To develop and validate the causal models of romantic relationship satisfaction. The models were hypothesized to have a direct effect from extraversion and agreeableness to romantic relationship satisfaction, and indirect effect via attachment styles (secure, anxious and avoidant) which mediated between extraversion and agreeableness. 2) To analyze the invariance of romantic relationship satisfaction between men and women. The research sample consisted of 380 students and people in general in Bangkok Metropolitan. The variables consisted of two exogeneous variables (extraversion and agreeableness) and four endogeneous variables (secure, anxious, avoidant , and romantic relationship satisfaction). The data were analyzed by using descriptive statistics, Pearson's product moment correlation and LISREL analysis. The major findings are as follows: 1. The model of romantic relationship satisfaction was also fit well to the empirical data (Chi-square = 0.87, degree of freedom = 1, p-value = 0.350, RMR = 0.951, RMSEA = 0.00 , AGFI = 0.984, GFI= 0.999). Extraversion and agreeableness have direct effect to attachment styles and romantic relationship satisfaction with statistical significance ($p < .05$). Extraversion and agreeableness have indirect effect to romantic relationship satisfaction with statistical significance ($p = < .05$) . Attachment styles have direct effect to romantic relationship satisfaction with statistical significance ($p < .05$). 2. The model of romantic relationship satisfaction between men and women indicated invariance of model pattern and parameter matrix of causal effects between the effect size of endogeneous variables to exogenous variables, the effect size of exogeneous variables to exogenous variables, variance – covariance of the endogeneous variables, and variance – covariance of the exogenous variable.

Field of Study: Applied Psychology

Academic Year: 2013

Student's Signature

Advisor's Signature

Co-Advisor's Signature

กิตติกรรมประกาศ

ขอกราบขอบพระคุณ อาจารย์ ดร. อภิชญา ไชยวุฒิกิจรณวานิช อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และรองศาสตราจารย์ ดร.วรรณิ แกมเกตุ อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม ที่ได้สละเวลาถ่ายทอดวิชาความรู้ ให้คำปรึกษา พร้อมทั้งให้ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ในการทำวิทยานิพนธ์ให้สำเร็จได้ด้วยดี

ขอกราบขอบพระคุณกรรมการคุมสอบวิทยานิพนธ์ ได้แก่ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ศักนงค์ มณีศรี อาจารย์ ดร. วิชราภรณ์ บุญญศิริวัฒน์ และอาจารย์ ดร.นำชัย ศุภฤกษ์ชัยสกุล ที่ได้ตรวจสอบและได้ให้คำแนะนำอันมีค่าในการปรับปรุงวิทยานิพนธ์

ขอกราบขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านที่กรุณาตรวจสอบและให้ข้อเสนอแนะอันมีค่าในการปรับปรุงเครื่องมือสำหรับเก็บข้อมูลในการทำวิทยานิพนธ์

ขอขอบคุณเพื่อน ๆ พี่ๆ และน้องๆ สาขาจิตวิทยาอุตสาหกรรม องค์กร และสังคม รุ่น 7 ทุกท่านที่คอยให้ความช่วยเหลือ ให้คำแนะนำ รวมถึงให้กำลังใจในการเรียนและการทำวิทยานิพนธ์มาโดยตลอด

กราบขอบพระคุณครอบครัว ที่คอยเป็นแรงผลักดันสำหรับความสำเร็จของการศึกษาครั้งนี้ อนึ่ง ปริญา กิตติคุณชีวิต ตลอดจนศักดิ์แห่งการได้รับยกย่องทั้งหมด ขอมอบให้แก่คุณตาสนอง อินทร์เอมและคุณยายกมลรัตน์ อินทร์เอม

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ฌ
สารบัญภาพ.....	ฎ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับบุคลิกภาพ.....	5
แนวคิดและทฤษฎีรูปแบบความผูกพัน (Attachment Styles Theory).....	15
แนวคิดและทฤษฎีความพึงพอใจในความสัมพันธ์.....	24
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับบุคลิกภาพแบบห้าองค์ประกอบ (Big Five) กับความพึงพอใจใน ความสัมพันธ์ (relationship satisfaction).....	29
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับรูปแบบความผูกพัน (attachment style) กับความพึงพอใจในความสัมพันธ์ (relationship satisfaction).....	33
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับบุคลิกภาพแบบห้าองค์ประกอบและรูปแบบความผูกพันในวัยผู้ใหญ่.....	37
วัตถุประสงค์ของงานวิจัย.....	40
ขอบเขตงานวิจัย.....	43
ข้อจำกัดในงานวิจัย.....	43
คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย.....	44
ประโยชน์ที่ได้รับ.....	45
บทที่ 2 วิธีดำเนินการวิจัย.....	46
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	46
ขั้นตอนการสร้างและพัฒนามาตรวัด.....	47
มาตรวัดบุคลิกภาพแบบห้าองค์ประกอบ.....	47
มาตรวัดรูปแบบความผูกพัน.....	49
มาตรวัดความพึงพอใจในความสัมพันธ์.....	54

การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	56
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	57
บทที่ 3 ผลการวิจัย	58
วัตถุประสงค์ของงานวิจัย	58
การวิเคราะห์ส่วนที่ 1.....	60
การวิเคราะห์ส่วนที่ 2.....	76
บทที่ 4 การอภิปรายผลการวิจัย	87
บทที่ 5 การสรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ	96
.....	104
รายการอ้างอิง	104
ภาคผนวก.....	109
ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์	111

สารบัญตาราง

หน้า

ตารางที่ 1 องค์ประกอบและด้านย่อยบุคลิกภาพแบบห้าองค์ประกอบ.....	11
ตารางที่ 2 การวิเคราะห์ข้อกระทบวิธีกลุ่มสูง-กลุ่มต่ำ และค่าสหสัมพันธ์ระหว่างข้อกับคะแนนรวมของข้ออื่น ๆ ทั้งหมดของมาตรวัดรูปแบบความผูกพันทั้ง 3 รูปแบบในรูปแบบความผูกพันแบบมั่นคง.....	51
ตารางที่ 3 การวิเคราะห์ข้อกระทบวิธีกลุ่มสูง-กลุ่มต่ำ และค่าสหสัมพันธ์ระหว่างข้อกับคะแนนรวมของข้ออื่น ๆ ทั้งหมดของมาตรวัดรูปแบบความผูกพันทั้ง 3 รูปแบบในรูปแบบความผูกพันแบบวิตกขัดแย้ง.....	52
ตารางที่ 4 การวิเคราะห์ข้อกระทบวิธีกลุ่มสูง-กลุ่มต่ำ และค่าสหสัมพันธ์ระหว่างข้อกับคะแนนรวมของข้ออื่น ๆ ทั้งหมดของมาตรวัดรูปแบบความผูกพันทั้ง 3 รูปแบบในรูปแบบความผูกพันแบบหลบลี้.....	53
ตารางที่ 5 ข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่างในโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของบุคลิกภาพแบบเปิดตัวและบุคลิกภาพแบบเป็นมิตรต่อความพึงพอใจในความสัมพันธ์ของคู่รัก โดยมีรูปแบบความผูกพันเป็นตัวแปรส่งผ่าน.....	62
ตารางที่ 6 ค่าสถิติเบื้องต้นของตัวแปรสังเกตได้โมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของบุคลิกภาพแบบเปิดตัวและบุคลิกภาพแบบเป็นมิตรต่อความพึงพอใจในความสัมพันธ์ของคู่รัก โดยมีรูปแบบความผูกพันเป็นตัวแปรส่งผ่านในกลุ่มนิสิต นักศึกษา และบุคคลทั่วไป ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล.....	65
ตารางที่ 7 เมทริกซ์สหสัมพันธ์ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของตัวแปรในโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของบุคลิกภาพแบบเปิดตัวและบุคลิกภาพแบบเป็นมิตรต่อความพึงพอใจในความสัมพันธ์ของคู่รัก โดยมีรูปแบบความผูกพันเป็นตัวแปรส่งผ่าน.....	69
ตารางที่ 8 ค่าประมาณพารามิเตอร์ ค่าสถิติในการทดสอบโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของบุคลิกภาพแบบเปิดตัวและบุคลิกภาพแบบเป็นมิตรต่อความพึงพอใจในความสัมพันธ์ของคู่รัก โดยมีรูปแบบความผูกพันเป็นตัวแปรส่งผ่าน.....	72

ตารางที่ 9 ผลการวิเคราะห์สัมประสิทธิ์อิทธิพลรวม (total Effect) อิทธิพลทางตรง (direct effect) อิทธิพลทางอ้อม (indirect Effect) โมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของบุคลิกภาพแบบเปิดตัวและบุคลิกภาพแบบเป็นมิตรความพึงพอใจในความสัมพันธ์ของคู่รัก โดยมีรูปแบบความผูกพันเป็นตัวแปรส่งผ่าน..... 75

ตารางที่ 10 เมทริกซ์สหสัมพันธ์ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของตัวแปรในโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของบุคลิกภาพแบบเปิดตัวและบุคลิกภาพแบบเป็นมิตรความพึงพอใจในความสัมพันธ์ของคู่รัก โดยมีรูปแบบความผูกพันเป็นตัวแปรส่งผ่าน..... 79

สารบัญภาพ

หน้า

ภาพที่ 1. ความแตกต่างระหว่างบุคคลในเรื่องรูปแบบความผูกพัน โดยเกิดจากการตัดแกนประสานของมิติความวิตกกังวลและมิติการหลีกเลี่ยง.....	19
ภาพที่ 2. ความแตกต่างระหว่างบุคคลในเรื่องรูปแบบความผูกพัน โดยเกิดจากการตัดแกนประสานของมิติความวิตกกังวลและมิติการหลีกเลี่ยง ที่มา: Bartholomew (1991).....	20
ภาพที่ 3. โมเดลเชิงสาเหตุของความพึงพอใจในความสัมพันธ์ของคู่รัก.....	41
ภาพที่ 4. แผนภาพ Histograms แสดงความถี่และการกระจายคะแนนของตัวแปรในโมเดลสมมติฐานงานวิจัย.....	66
ภาพที่ 5. ผลการวิเคราะห์หัตถิพจน์ในโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของบุคลิกภาพแบบเปิดตัวและบุคลิกภาพแบบเป็นมิตรความพึงพอใจในความสัมพันธ์ของคู่รัก โดยมีรูปแบบความผูกพันเป็นตัวแปรส่งผ่าน.....	76
ภาพที่ 6. โมเดลเชิงสาเหตุของความพึงพอใจในความสัมพันธ์ของคู่รักของกลุ่มนิสิต นักศึกษา และบุคคลทั่วไป ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ที่มีรูปแบบโมเดลและค่าพารามิเตอร์ ที่ไม่แปรเปลี่ยนระหว่างกลุ่มเพศชายและกลุ่มเพศหญิง.....	86

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

มนุษย์เป็นสัตว์สังคมที่อาศัยอยู่ร่วมกันเพื่อความอยู่รอด และดำรงไว้ซึ่งเผ่าพันธุ์ เมื่อมนุษย์อยู่ร่วมกันเป็นกลุ่มย่อมมีการปฏิสัมพันธ์ระหว่างกันและมีความสัมพันธ์เกิดขึ้น ความสัมพันธ์แบบคู่รักเป็นความสัมพันธ์ประเภทหนึ่งที่มักเกิดขึ้นในช่วงวัยรุ่นตอนกลาง ซึ่งเป็นช่วงที่ฮอร์โมนมีการเปลี่ยนแปลง เมื่อกล่าวถึงความสัมพันธ์แบบคู่รัก ปัจจัยพื้นฐานที่มีส่วนสำคัญในการเชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลต่อบุคคล คือ ความรัก (สิริภรณ์ ระวังงาน, 2553) ในแง่มุมด้านวิทยาศาสตร์กล่าวว่า ความรักเกิดจากการหลั่งสารเคมีภายในสมองซึ่งเป็นกระบวนการทางชีวภาพ ซึ่งเป็นเรื่องธรรมชาติที่ไม่อาจหลีกเลี่ยงได้ ส่วนการศึกษาทางประสาทวิทยา นักวิทยาศาสตร์ค้นพบสารเคมีหลายชนิดที่ปรากฏอยู่ในสมองเมื่อคนมีความรัก ได้แก่ โดปามีน (dopamine) เป็นสารที่ทำให้รู้สึกมีความสุข ทำให้เกิดความพึงพอใจและมีแรงบันดาลใจเพิ่มขึ้น และมีความเศร้าหมองลดลง ส่วน ออกซิโตซิน (oxytocin) และวาโซเพรสซิน (vasopressin) สารเคมีทั้งสองประเภทนี้เป็นสารสื่อประสาทที่ทำหน้าที่เกี่ยวกับความรักและความผูกพัน (attachment) รวมทั้งความเชื่อมั่นในกันและกัน (Trust) สารดังกล่าวจะหลั่งออกมาในขณะที่มีเพศสัมพันธ์ (sexual arousal) หรือระหว่างการคลออดลูกและให้นมลูก ทำให้เกิดความรู้สึกดึงดูด อยากจะอยู่ใกล้หรือมีความสัมพันธ์กับคนรัก (Attraction) และสารเคมีตัวสุดท้าย คือ สารเซโรโทนิน (serotonin) เป็นสารเคมีที่มีปริมาณลดลงเมื่อเริ่มมีความรัก ทำให้รู้สึกเบื่ออาหาร และหมกมุ่นในความรัก ในปี 2005 นักวิทยาศาสตร์พบว่าสารดังกล่าวจะเพิ่มขึ้นเมื่อมีความรักในช่วงแรก แต่จะกลับสู่ระดับปกติเมื่อผ่านไปประมาณ 1 ปี ดังนั้น การรักษาระดับความพึงพอใจในความสัมพันธ์จึงเป็นปัจจัยสำคัญในการรักษาความสัมพันธ์ของคน 2 คนให้ยืนยาวต่อไปได้

ความพึงพอใจในความสัมพันธ์ (relationship satisfaction) หมายถึง ความรู้สึกที่บุคคลมีต่อคนรักในการมีปฏิสัมพันธ์และการทำกิจกรรมร่วมกัน โดยพิจารณาว่าความสัมพันธ์นั้นตรงตามที่บุคคลนั้นคาดหวังหรือไม่ (Hendrick, 1995) ดังนั้น ความพึงพอใจในความสัมพันธ์จึงเป็นปัจจัยสำคัญประการหนึ่งที่มีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจในชีวิต (life satisfaction) และความคงทนของ

ความสัมพันธ์ (relationship stability) ซึ่งจะส่งผลต่อการสร้างครอบครัวที่อบอุ่นและมั่นคงต่อไป (สิริภรณ์ ระวังงาน, 2553) ความพึงพอใจในความสัมพันธ์และการได้ทำกิจกรรมร่วมกันมีความสำคัญมากกว่าความรัก ถึงแม้ว่าคู่รักจะยังคงมีความรักต่อกัน แต่ก็ไม่ใช่เพียงพอที่จะสามารถป้องกันการเลิกร้างได้ เพราะถ้ามีการลดลงของระดับความพึงพอใจในความสัมพันธ์ โอกาสที่จะยุติความสัมพันธ์ค่อนข้างสูง (Sprecher, 1999)

Dyrenforth (2010) กล่าวว่า บุคลิกภาพสามารถใช้เป็นตัวทำนายความพึงพอใจในความสัมพันธ์และความพึงพอใจในชีวิตได้ ซึ่งสอดคล้องกับ Hendrick (1991) ที่กล่าวว่า บุคลิกภาพเป็นปัจจัยสำคัญประการหนึ่งที่จะทำนายความสำเร็จรวมทั้งความพึงพอใจในชีวิต นอกจากนี้ยัง Schimmack (2004) พบว่า บุคลิกภาพห้าองค์ประกอบแบบเปิดเผยตนเอง (extraversion) และความไม่มั่นคงทางอารมณ์ (neuroticism) ยังเป็นตัวทำนายที่สำคัญของความพึงพอใจในชีวิตอีกด้วย ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงมีความเชื่อว่าการแตกต่างทางบุคลิกภาพของแต่ละบุคคลมีอิทธิพลต่อความพึงพอใจในความสัมพันธ์รวมทั้งความพึงพอใจในชีวิตด้วยเช่นกัน บุคลิกภาพ (personality) หมายถึง มิติความแตกต่างระหว่างบุคคลที่แสดงออกมาในรูปความคิด ความรู้สึกและพฤติกรรมของบุคคลต่อสิ่งแวดล้อม (McCrae, 1989) ดังนั้นบุคลิกภาพจึงเป็นเรื่องที่มีความสลับซับซ้อน และมีการศึกษาถึงเรื่องนี้มาเป็นระยะเวลายาวนาน ทำให้มีผู้ศึกษาเกี่ยวกับเรื่องบุคลิกภาพไว้มากมาย แนวคิดเกี่ยวกับบุคลิกภาพจึงสามารถแบ่งได้หลายวิธีด้วยกัน (รุ่งอรุณ สมเคราะห์, 2550) ทฤษฎีบุคลิกภาพห้าองค์ประกอบ (Big Five) เป็นทฤษฎีหนึ่งที่ได้รับการยอมรับและนำไปศึกษาอย่างแพร่หลายมากที่สุด ซึ่งแบ่งบุคลิกภาพออกเป็น 5 ด้าน ได้แก่ บุคลิกภาพแบบหวั่นไหว (neuroticism) บุคลิกภาพแบบเปิดเผย (extraversion) บุคลิกภาพแบบเปิดรับประสบการณ์ (openness) บุคลิกภาพแบบเป็นมิตร (agreeableness) และบุคลิกภาพแบบมีจิตสำนึกในหน้าที่ (conscientiousness) (McCrae, 1992)

จากหลักฐานสำคัญพบว่า มิติบุคลิกภาพแบบห้าองค์ประกอบมีความสัมพันธ์กับองค์ประกอบสำคัญของชีวิตสมรส (family life) เมื่อพิจารณาคุณภาพของการสมรสพบว่า ความพึงพอใจในชีวิตสมรสมีความสัมพันธ์กับบุคคลผู้ซึ่งมีบุคลิกภาพแบบหวั่นไหวต่ำ มีบุคลิกภาพแบบมีจิตสำนึกในหน้าที่และแบบเป็นมิตรสูง (McCrae, Stone, Fagan, & Costa, 1998 อ้างถึงใน Carducci, 2009)

White, Hendrick, และ Hendrick (2004) พบว่า ในผู้หญิงความสัมพันธ์ระหว่างบุคลิกภาพแบบห่วงใยและความพึงพอใจในความสัมพันธ์มีการครอบครองเป็นตัวแปรส่งผ่าน ส่วนบุคลิกภาพแบบเปิดตัวและบุคลิกภาพแบบเป็นมิตรมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความพึงพอใจในความสัมพันธ์และความใกล้ชิด นอกจากนี้ยังพบว่าบุคลิกภาพแบบมีจิตสำนึกในหน้าที่มีความสัมพันธ์ทางบวกกับความใกล้ชิดในเพศชาย

จากการทบทวนวรรณกรรมผู้วิจัยพบว่านอกจากบุคลิกภาพ (personality) จะมีอิทธิพลต่อความพึงพอใจในความสัมพันธ์ (relationship satisfaction) ดังที่กล่าวมาแล้วนั้นรูปแบบความผูกพัน (attachment style) ได้ส่งผลต่อความพึงพอใจในความสัมพันธ์เช่นกัน งานวิจัยในอดีตพบว่ารูปแบบความผูกพันและรูปแบบการสื่อสารเป็นตัวทำนายความพึงพอใจในความสัมพันธ์อีกด้วย (Olderbak, 2009)

ทฤษฎีรูปแบบความผูกพัน (Attachment Styles Theory) ได้เริ่มต้นขึ้นเมื่อปี 1977 และ 1978 เมื่อ Edward John Mostyn Bowlby ได้เสนอทฤษฎีแบบความผูกพัน (attachment styles theory) ซึ่งวัตถุประสงค์หลักในการศึกษา คือ ต้องการอธิบายว่าทารกมีความผูกพันทางอารมณ์กับผู้เลี้ยงดูอย่างไร และเพราะเหตุใดทารกจึงมีอาการวิตกกังวลหรือเสียใจเมื่อต้องอยู่ห่างจากผู้เลี้ยงดู

พฤติกรรมความผูกพัน (attachment behavior) เป็นพฤติกรรมที่ได้รับการปรับเปลี่ยนและพัฒนาจากกระบวนการคัดเลือกตามธรรมชาติ ซึ่งเป็นการทำให้เด็กเกิดข้อได้เปรียบในการดำรงชีวิต โดยการป้องกันอันตรายที่อาจเกิดขึ้นกับตน โดยการทำให้ตนมีความผูกพันกับผู้เลี้ยงดู (Bowlby, 1978 อ้างถึงใน อนุรักษ์ แทนทอง, 2548)

จากการเชื่อมโยงการตอบสนองของผู้ให้การเลี้ยงดูต่อสัญญาณของทารกในช่วง 1 ปีแรกเกิดพบว่าทารกมีการตอบสนองที่เป็นเอกลักษณ์อยู่สามรูปแบบด้วยกัน คือ รูปแบบความผูกพันแบบมั่นคง รูปแบบความผูกพันแบบหลบหลีก และรูปแบบความผูกพันแบบวิตกขัดแย้ง (Ainsworth, Bleher, Waters, & Wall, 1978 อ้างถึงใน Feeney & Noller, 1990)

จากการศึกษาความผูกพันในวัยรุ่นและคุณภาพของความสัมพันธ์ในคู่สามีและภรรยาพบว่าผู้หญิงที่คู่รักมีรูปแบบความผูกพันแบบมั่นคงจะมีความรู้สึกทางบวกในความสัมพันธ์ มีความรู้สึก

ใกล้ชิดกับคู่รัก รับรู้ถึงความขัดแย้งในความสัมพันธ์น้อยกว่า รวมทั้งมีการสื่อสารที่ดีกว่า ส่วนผู้ชายที่คู่รักมีรูปแบบความผูกพันแบบมั่นคงจะศรัทธาในคู่รักมากกว่า และมีความไว้วางใจในตัวคู่รักมากกว่าอีกด้วย นอกจากนี้ผู้หญิงและผู้ชายที่คู่รักมีรูปแบบความผูกพันแบบมั่นคงจะรับรู้การสื่อสารที่ดีกว่า และเปิดเผยตนเองได้มากกว่า (Collins, 1990)

แม้ว่าจะมีการศึกษาความสัมพันธ์ของบุคลิกภาพ (personality) รูปแบบความผูกพัน (attachment style) ต่อความพึงพอใจในความสัมพันธ์ (relationship satisfaction) อย่างกว้างขวาง แต่ยังไม่มียานวิจัยใดที่ศึกษาความสัมพันธ์ของบุคลิกภาพ (personality) และรูปแบบความผูกพัน (attachment style) ต่อความพึงพอใจในความสัมพันธ์ (relationship satisfaction) โดยพิจารณาถึงความแตกต่างระหว่างเพศ และผลจากการศึกษาของ White, Hendrick, และ Hendrick (2004) พบว่า บุคลิกภาพแบบเปิดตัวและบุคลิกภาพแบบเป็นมิตรมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความพึงพอใจในความสัมพันธ์และความใกล้ชิด ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาอิทธิพลของบุคลิกภาพแบบห้าองค์ประกอบ (Big Five personality) บุคลิกภาพแบบเป็นมิตร (agreeableness) และ บุคลิกภาพแบบเปิดตัว (extraversion) ต่อความพึงพอใจในความสัมพันธ์ของคู่รัก (romantic relationship satisfaction) โดยมีรูปแบบความผูกพันทั้ง 3 รูปแบบ (attachment style) เป็นตัวแปรส่งผ่าน ที่มีเพศเป็นตัวแปรกำกับของความสัมพันธ์ดังกล่าว ซึ่งคำตอบที่ได้รับจากงานวิจัยจะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการรักษาระดับความพึงพอใจในความสัมพันธ์ สร้างความเข้าใจถึงความแตกต่างระหว่างเพศที่มีผลต่อความพึงพอใจในความสัมพันธ์ รวมทั้งลดปัญหาที่เกิดขึ้นในความสัมพันธ์อีกด้วย

แนวคิดและทฤษฎีที่ใช้ในการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาค้นคว้าแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย โดยการศึกษาค้นคว้าจากเอกสาร บทความ และงานวิจัยทั้งในและต่างประเทศ ซึ่งครอบคลุมหัวข้อต่าง ๆ ดังนี้

1. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับบุคลิกภาพ
2. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับรูปแบบความผูกพัน
3. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับความพึงพอใจในความสัมพันธ์
4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับบุคลิกภาพ

ความหมายของบุคลิกภาพ

บุคลิกภาพตรงกับคำศัพท์ภาษาอังกฤษว่า “Personality” ซึ่งมีรากศัพท์มาจากภาษากรีกกว่า “Persona” มาจากคำว่า Per + Sonare ซึ่งแปลว่า หน้ากาก ใช้สำหรับสวมหน้าของตัวละครเวลาออกแสดง หน้ากากจะได้รับการดัดแปลงอย่างดีเพื่อให้ผู้เล่นพูดกับคนดูได้สะดวกและเพื่อใช้สื่อความหมายว่าตัวละครนั้นแสดงเป็นตัวอะไรและมีความรู้สึกเช่นไร จากความหมายข้างต้น บุคลิกภาพของบุคคลจึงหมายถึงหน้ากากของตัวละคร เพราะในชีวิตจริงของบุคคลจะต้องแสดงพฤติกรรมที่ต่างกันไปตามสถานการณ์ที่เกิดขึ้นเช่นเดียวกับการสวมหน้ากากที่ต้องแสดงบทบาทไปตามบทบาทที่ได้รับเช่นกัน (สิริภรณ์ ระวังงาน, 2553) ส่วนความหมายของคำว่าบุคลิกภาพนั้น ได้มีผู้นิยามไว้หลากหลาย ดังนี้

อภิเดช สถาปนศิริ (2550) กล่าวว่า บุคลิกภาพ หมายถึง ลักษณะเฉพาะของบุคคลที่เป็นสิ่งสะท้อนอารมณ์ความรู้สึก ทั้งภายในและภายนอก โดยเป็นส่วนที่กำหนดลักษณะการมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมและมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมที่แสดงออกมาในสถานการณ์ที่แตกต่างกัน

รุ่งอรุณ สมเคราะห์ (2550) กล่าวว่า บุคลิกภาพ หมายถึง คุณลักษณะเฉพาะตัวของแต่ละบุคคล ที่กลายมาเป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัวของบุคคล โดยบุคลิกภาพจะแสดงถึงลักษณะภายนอก ซึ่งเป็นสิ่งสังเกตเห็นได้ง่าย เช่น กิริยามารยาท วิธีการพูดจา การแสดงตัว และลักษณะภายใน

ซึ่งเป็นสิ่งที่สังเกตเห็นได้ยาก เช่น ค่านิยม ความสนใจ ความถนัด ในส่วนที่มาของบุคลิกภาพมาจากหลายแหล่ง เช่น พันธุกรรม การเรียนรู้ และสภาพแวดล้อม เป็นต้น

รัตนรพี ทองทั่ว (2552) กล่าวว่า บุคลิกภาพ คือ ลักษณะเฉพาะที่แสดงถึงเอกลักษณ์ของแต่ละบุคคล ซึ่งจะแตกต่างกันทั้งในรูปแบบความคิด ความรู้สึก ความเชื่อ ค่านิยม และเจตคติ ส่งผลทำให้บุคคลมีการปรับตัวต่อสภาพแวดล้อมแตกต่างกันไปตามสถานการณ์

อโนมา หอวิเชียร (2551) กล่าวว่า บุคลิกภาพ คือ ลักษณะการแสดงออกของบุคคลทั้งในด้านสรีระและพฤติกรรม ทั้งในส่วนที่เป็นพฤติกรรมภายนอกที่บุคคลอื่นสามารถสังเกตเห็นได้ และพฤติกรรมภายใน เช่น อารมณ์ ความรู้สึก ลักษณะนิสัย ความเชื่อ ค่านิยม เจตคติ ซึ่งแต่ละบุคคลจะมีความแตกต่างกัน ทำให้เกิดลักษณะเฉพาะบุคคลที่กำหนดลักษณะของการมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมหรือสถานการณ์ของบุคคลนั้น

Eysenck (1952) กล่าวว่า เป็นระบบการทำงานร่วมกันระหว่าง ร่างกาย อารมณ์ นิสัย และสติปัญญาของบุคคล ในการปรับตัวต่อสถานการณ์ใดสถานการณ์หนึ่ง

ดังนั้นเพื่อให้ครอบคลุมถึงคำจำกัดความข้างต้น ในงานวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยจึงนิยามความหมายของคำว่าบุคลิกภาพ คือ ลักษณะนิสัยของบุคคลที่ใช้สะท้อนความรู้สึก ความคิด ทั้งภายในและภายนอก จนกลายมาเป็นคุณลักษณะเฉพาะของบุคคลในการปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมของบุคคลนั้น

แนวทางการศึกษาบุคลิกภาพ

การศึกษามานานมีจุดเริ่มต้นมาจากการสังเกตพฤติกรรมของผู้ป่วยในคลินิก แต่มีข้อจำกัดเกี่ยวกับทฤษฎีที่ยังไม่เพียงพอที่จะสามารถอธิบายพฤติกรรมของมนุษย์ได้อย่างชัดเจน เมื่อได้มีผู้ตั้งทฤษฎีออกมามากขึ้น จึงทำให้การศึกษามานานเป็นที่น่าสนใจมากยิ่งขึ้น มีการศึกษาบุคลิกภาพในบุคคลธรรมดาที่ไม่ได้มีอาการป่วยทางจิต ซึ่งมีการศึกษาทั้งในเด็กและคนชรา ส่วนวิธีการเก็บข้อมูลนั้นเป็นระบบมากขึ้น มีการพัฒนาเครื่องมือวัดรวมทั้งการสังเกตอย่างเป็นระบบ ทำให้สามารถเข้าใจพฤติกรรมที่เกิดขึ้นรวมทั้งสามารถทำนายพฤติกรรมที่ยังไม่เกิดขึ้นของมนุษย์ได้อีกด้วยแนวคิดและทฤษฎีในบุคลิกภาพจึงสามารถแบ่งได้หลายวิธี ในปี 1965 ได้แบ่งทฤษฎีบุคลิกภาพออกเป็น 4 กลุ่ม ดังนี้ (รุ่งอรุณ สมเคราะห์, 2550)

1. ทฤษฎีบุคลิกภาพแบบแบ่งประเภท (type theory) เป็นทฤษฎีที่ขึ้นอยู่กับการสังเกต โดยทั่ว ๆ ไป และมุ่งพิจารณาเกี่ยวกับตัวบุคคล ซึ่งมีวิธีการแบ่งประเภทของบุคลิกภาพดังต่อไปนี้

- แบ่งบุคลิกภาพตามลักษณะรูปลักษณ์ทางกาย (body types)
- แบ่งบุคลิกภาพตามสารเคมีและต่อมไร้ท่อภายในร่างกาย (body chemistry and endocrine balance)
- แบ่งบุคลิกภาพตามลักษณะและพฤติกรรมที่แสดงออก (behavior psychological types)

2. ทฤษฎีพัฒนาการแห่งบุคลิกภาพ (development personality theory) เป็นทฤษฎีที่เชื่อว่าบุคลิกภาพสามารถพัฒนาได้ตามวุฒิภาวะและศักยภาพ โดยมุ่งเน้นความสำคัญเรื่องพัฒนาการของบุคคลในวัยต่างๆ ซึ่งเป็นผลมาจากพันธุกรรมและสิ่งแวดล้อม ได้แก่ ทฤษฎีพัฒนาการ และทฤษฎีพัฒนาการแบบจิตวิเคราะห์

3. ทฤษฎีการเปลี่ยนแปลง (dynamic theories) เป็นทฤษฎีที่เชื่อว่าบุคลิกภาพเป็นผลมาจากการเปลี่ยนแปลงด้านอารมณ์ เมื่อเกิดความขัดแย้งทางด้านอารมณ์จะก่อให้เกิดความคับข้องใจ เป็นสาเหตุให้บุคคลแสดงพฤติกรรมออกมา ทั้งในทางที่เหมาะสมและไม่เหมาะสม ตัวอย่างทฤษฎีในกลุ่มนี้ ได้แก่ ทฤษฎีบุคลิกภาพในกลุ่มจิตวิเคราะห์

4. ทฤษฎีเทรทหรือทฤษฎีที่เกี่ยวกับลักษณะนิสัย (trait theory) เป็นการอธิบายบุคลิกภาพโดยพิจารณาที่ลักษณะวิธีการแสดงออกของพฤติกรรมของบุคคลในสถานการณ์ต่างๆ ซึ่งแต่ละบุคคลก็แสดงออกมาในลักษณะที่ต่างกัน เช่น ทฤษฎีแบบห้าองค์ประกอบ นักจิตวิทยาที่สำคัญในกลุ่มนี้ได้แก่ อัลพอร์ท (Allport) แคทเทลล์ (Cattell) และไอแซนค์ (Eysenck)

จากข้อมูลข้างต้นจะเห็นได้ว่ามีแนวคิดและทฤษฎีที่ใช้ในการอธิบายบุคลิกภาพหลายทฤษฎีด้วยกัน แต่การวิจัยนี้ผู้วิจัยเลือกศึกษาทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับลักษณะนิสัย (trait theory) เนื่องจากแนวคิดของทฤษฎีนี้เป็นการทำความเข้าใจลักษณะนิสัยและพื้่นนิสัยของแต่ละบุคคล ซึ่งมีส่วนช่วยให้เราเข้าใจพื้นฐานของความแตกต่างของบุคคลได้อย่างชัดเจนรวมทั้งสามารถทำนายพฤติกรรมของบุคคลนั้น ๆ ได้โดยอาศัยลักษณะหลักของบุคคลนั้นมาพิจารณาประกอบ Barelids (2005) กล่าวว่า องค์ประกอบบุคลิกภาพด้านลักษณะนิสัยถูกใช้อย่างกว้างขวางในการอธิบายความหลากหลายของ

พฤติกรรม ในทางปฏิบัติตัวแปรด้านบุคลิกภาพถูกใช้ในการทดสอบความเชื่อมโยงกับความสัมพันธ์แบบคู่รัก ถึงแม้ว่าการค้นพบความเชื่อมโยงระหว่างองค์ประกอบด้านบุคลิกภาพและองค์ประกอบด้านความสัมพันธ์จะไม่มีผลสอดคล้องกัน แต่นักวิจัยพบว่าคุณลักษณะด้านบุคลิกภาพมีความสัมพันธ์กับรูปแบบและการรักษาความสัมพันธ์แบบคู่รัก

ความเป็นมาของทฤษฎีบุคลิกภาพแบบห้าองค์ประกอบ

McCrae และ John ได้เรียบเรียงความเป็นมาของบุคลิกภาพแบบห้าองค์ประกอบ (Five-Factor Model) ดังนี้ เริ่มต้นจาก Allport และ Odbert ในปี 1936 ได้สรุปคำศัพท์เกี่ยวกับคุณลักษณะนิสัยจากพจนานุกรมภาษาอังกฤษ ต่อมาในปี 1964 Cattell ได้จัดรูปแบบของคำคุณศัพท์เหล่านั้นออกเป็นกลุ่มคำคุณศัพท์ที่มีความหมายเหมือนกันและต่างกัน และสร้างมาตรวัดแบบ rating scale เพื่อวัดกลุ่มคำคุณศัพท์ที่มีความหมายตรงข้ามกันขึ้นมา (Bi-polar Adjective Rating Scale) จากนั้นในปี 1961 Tubes และ Christal ซึ่งทำงานอยู่ที่ฐานทัพอากาศของสหรัฐอเมริกา ทั้งสองได้รับมอบหมายงานในการพัฒนาระบบประเมินบุคลิกภาพ พวกเขาได้พัฒนาแบบวัดขึ้นโดยมีพื้นฐานของแบบวัดมาจากรูปแบบของ Cattell จากการวิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์องค์ประกอบพบว่า คุณลักษณะของบุคคลสามารถแยกออกมาได้ 5 มิติ ด้วยกัน ดังนี้ แบบเปิดตัว (extraversion/surgency) แบบมั่นคงทางอารมณ์ (emotional stability) วัฒนธรรม (culture) แบบเป็นมิตร (agreeableness) แบบพึ่งพาได้ (dependability) ซึ่งนับว่าเป็นจุดเริ่มต้นของทฤษฎีบุคลิกภาพแบบห้าองค์ประกอบ (five-factor model: FFM) ต่อจากนั้น Norman ได้ศึกษาผลงานของ Tubes และ Christal จากผลการศึกษาของ Norman พบว่าบุคลิกภาพสามารถแบ่งออกเป็น 5 ประการ คือ แบบเปิดตัว (extraversion) แบบเป็นมิตร (agreeableness) แบบมีจิตสำนึกในหน้าที่ (conscientious) แบบมั่นคงทางอารมณ์ (emotional stability) และวัฒนธรรม (culture) ซึ่งใกล้เคียงกับผลการศึกษาของ Tubes และ Christal ด้วยเหตุนี้มาตรวัดดังกล่าวจึงถูกใช้ในการศึกษาอย่างแพร่หลายต่อจากนั้นมา (McCrae, 1989) ในปี 1960 ถึง 1970 ความสอดคล้องของบุคลิกภาพแบบห้าองค์ประกอบต้องหยุดชะงักลงอย่างรวดเร็ว ซึ่งเกิดจากข้อโต้แย้งเกี่ยวกับทฤษฎีบุคลิกภาพ (personality theory) ซึ่งข้อโต้แย้งที่รุนแรงที่เกิดขึ้นนั้นทำให้ความเชื่อมั่นของจิตวิทยาบุคลิกภาพ (personality psychology) ลดลง จากนั้นในช่วงปี 1979 คำตอบที่ได้รับจากการศึกษาข้ามวัฒนธรรม (cross-culture) ของ Bond และการวิเคราะห์ข้อมูลซ้ำโดย Digman และ

Takemoto-Chock ในปี 1981 รวมทั้งการวิเคราะห์ข้อมูลอย่างละเอียดโดย Golberg ปี 1981 และ 1982 มีส่วนช่วยให้ความสนใจเกี่ยวกับคำศัพท์และบุคลิกภาพแบบห้าองค์ประกอบ (five-factor model) กลับคืนมาอีกครั้ง (McCrae, 1992)

แม้ว่ากำเนิดของแนวคิดนี้จะถูกวิเคราะห์โดยใช้คำคุณศัพท์ด้านบุคลิกภาพในภาษาอังกฤษ แต่มีการนำแนวคิดนี้ไปศึกษาในภาษาอื่น ๆ อีกมากมาย เช่น ภาษาเยอรมัน โดย Borkenau และ Ostendorf ในปี 1990 ภาษาจีน โดย Yang และ Bond ในปี 1990 ภาษาอิตาลี โดย Caprara และ Pergugini ในปี 1994 ภาษา ฮังการี โดย De Raad และ Szirmak ในปี 1994 ภาษาเชค โดย Hrebickova Ostendorf และ Angleitner ในปี 1995 ภาษาฟิลิปปินส์ โดย Church และ คณะ ในปี 1997 ซึ่งรวมทั้งการศึกษาของ McCrae และ Costa ในภาษาฮิบรู ภาษาโปรตุเกส ภาษาจีน ภาษาเกาหลี และภาษาญี่ปุ่น (อโนมา หอวิเชียร, 2551)

ทฤษฎีบุคลิกภาพห้าองค์ประกอบ (Big Five Personality Factor)

ในทางจิตวิทยาบุคลิกภาพแบบห้าองค์ประกอบคือ ห้ามิติของบุคลิกภาพที่ใช้ในการบรรยายบุคลิกภาพของมนุษย์ โดยทฤษฎีมีพื้นฐานมาจากห้าองค์ประกอบของบุคลิกภาพที่ถูกเรียกว่า “Five Factor Mode : FFM ” นักจิตวิทยาส่วนใหญ่เชื่อว่าบุคลิกภาพแบบห้าองค์ประกอบเพียงพอที่จะอธิบายบุคลิกภาพของมนุษย์ได้ (McCrae, 1989) มีนักวิจัยหลายท่านได้พัฒนามิติของบุคลิกภาพแบบห้าองค์ประกอบเป็นที่ยอมรับโดยทั่วไปว่ามีมิติที่ 1 ของบุคลิกภาพแบบห้าองค์ประกอบเริ่มต้นขึ้นจาก Eysenck ในปี 1947 คือ มิติบุคลิกภาพแบบเปิดตัว (extraversion) ซึ่งตรงข้ามกับบุคลิกภาพแบบปิดกั้นตนเอง (intraversion) และจากการศึกษาของ Eysenck ในหลายปีต่อมาพบว่ามิติที่ 4 ของบุคลิกภาพแบบห้าองค์ประกอบ คือ บุคลิกภาพแบบวิตกกังวล (neuroticism) ตรงข้ามกับบุคลิกภาพแบบมั่นคงทางอารมณ์ (emotion stability) มิติของบุคลิกภาพทั้ง 2 ด้านมีชื่อเรียกว่า “Big Two” มิติที่ 2 ของบุคลิกภาพแบบห้าองค์ประกอบคือ บุคลิกภาพแบบเป็นมิตร (agreeableness) ซึ่งถูกตีความโดยนักวิจัยหลายท่าน ได้แก่ Tubes และ Christal ในปี 1961 Norman ในปี 1963 Goldberg ในปี 1981 Costa และ McCrae ในปี 1975 มิติที่ 3 ของบุคลิกภาพ คือ บุคลิกภาพแบบจิตสำนึกในหน้าที่ (conscientiousness) และมีการตีความที่หลากหลายถึงมิติที่ 5 ของบุคลิกภาพแบบห้าองค์ประกอบ ดังนี้ Goldberg ในปี 1981 Hogan ในปี

1983 รวมถึง Digman และ Inouye ในปี 1986 ได้ตีความมิตินี้ว่า สติปัญญา (intellect) ส่วน Borgatta ในปี 1964 ได้อธิบายมิตินี้ว่า ความฉลาด (intelligence) ด้าน McCrae และ Costa ได้ตีความมิตินี้ว่า แบบเปิดรับประสบการณ์ (Openness) (Digman, 1990)

งานวิจัยชิ้นนี้ใช้การอธิบายบุคลิกภาพแบบห้าองค์ประกอบตามแนวคิดของ McCrae และ Costa ซึ่งประกอบไปด้วย 5 มิติของบุคลิกภาพ ได้แก่ บุคลิกภาพแบบหวุ่นไหว (neuroticism: N) บุคลิกภาพแบบเปิดตัว (extraversion: E) บุคลิกภาพแบบเปิดรับประสบการณ์ (openness to experience: O) บุคลิกภาพแบบเป็นมิตร (agreeableness: A) และบุคลิกภาพแบบมีจิตสำนึกในหน้าที่ (conscientiousness: C) (Costa & McCrae, 1992) ถ้านำตัวอักษรแรกในภาษาอังกฤษของบุคลิกภาพในแต่ละมิติมารวมกันจะกลายเป็นคำว่า “OCEAN” “NEOAC” หรือ “CANOE” ซึ่งในแต่ละมิติจะประกอบด้วยด้านย่อยอีก 6 ด้าน (Facets) ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1

องค์ประกอบและด้านย่อยบุคลิกภาพแบบห้าองค์ประกอบ

มิติ (Dimensions)	ด้านย่อย (Facets)
บุคลิกภาพแบบเปิดตัว (extraversion: E)	<ol style="list-style-type: none"> 1. ความอบอุ่น (warmth) 2. ชอบเข้าสังคม (gregariousness) 3. ความมั่นใจในตนเอง (assertiveness) 4. ความกระตือรือร้น (activity) 5. การแสวงหาความตื่นเต้น (excitement-seeking) 6. อารมณ์ทางบวก (positive emotions)
บุคลิกภาพแบบเป็นมิตร (agreeableness: A)	<ol style="list-style-type: none"> 1. ความไว้วางใจผู้อื่น (trust) 2. ความตรงไปตรงมา (straight forwardness) 3. เห็นแก่ประโยชน์ของผู้อื่น (altruism) 4. การยอมตามผู้อื่น (compliance) 5. ความถ่อมตัว (modesty) 6. การมีจิตใจที่อ่อนโยน (tender-mindedness)
บุคลิกภาพแบบหวั่นไหว (Neuroticism: N)	<ol style="list-style-type: none"> 1. ความวิตกกังวล (anxiety) 2. ความโกรธแบบเป็นศัตรู (angry hostility) 3. ความซึมเศร้า (depression) 4. การนึกถึงแต่ตนเอง (self - consciousness) 5. การขาดความไตร่ตรองยั้งคิด (impulsiveness) 6. ความเปราะบางทางอารมณ์ (vulnerability)
บุคลิกภาพแบบมีจิตสำนึกในหน้าที่ (Conscientiousness: C)	<ol style="list-style-type: none"> 1. ความสามารถ (competence) 2. ความเป็นระเบียบ (order) 3. ความรับผิดชอบต่อหน้าที่ (dutifulness) 4. ความต้องการประสบความสำเร็จ (achievement striving) 5. ความมีวินัยในตนเอง (self-discipline) 6. ความรอบคอบ (deliberation)
บุคลิกภาพแบบเปิดรับประสบการณ์ (openness to experience: O)	<ol style="list-style-type: none"> 1. ความเพ้อฝัน (fantasy) 2. สุนทรียภาพ (aesthetics) 3. ความรู้สึก (feeling) 4. การกระทำ (actions) 5. ความคิด (idea) 6. ค่านิยม (Values)

ที่มา: McCrae (1992)

ความหมายขององค์ประกอบของบุคลิกภาพแบบห้าองค์ประกอบ

1. บุคลิกภาพแบบหวั่นไหว (neuroticism: N)

ผู้ที่มีบุคลิกภาพแบบหวั่นไหวมีแนวโน้มที่จะเกิดความทุกข์ได้ง่าย เนื่องจากมีอาการแปรปรวน มีความคิดที่ขาดเหตุผล จัดการกับความเครียดได้ไม่ดีนัก และเสี่ยงที่จะมีปัญหาทางจิตบางประเภท

ผู้ที่มีบุคลิกภาพแบบหวั่นไหวสูง มักจะเป็นผู้ที่ตื่นกลัว ประหม่า เศร้าเสียใจรวมทั้งเกิดอารมณ์โมโหได้ง่าย ไม่สามารถควบคุมอารมณ์และความเครียดของตนได้ ไม่มีเหตุผลและทำตัวน่าเบื่อหน่าย

ผู้ที่มีบุคลิกภาพแบบหวั่นไหวต่ำ มักเป็นผู้ที่ใจเย็น ผ่อนคลายทางอารมณ์ มีความสามารถในการควบคุมอารมณ์ได้ดี รวมทั้งสามารถเผชิญสถานการณ์ที่เต็มไปด้วยความตึงเครียดได้เป็นอย่างดี

2. บุคลิกภาพแบบเปิดตัว (extraversion: E)

ผู้ที่มีบุคลิกภาพแบบเปิดตัวจะชอบเข้าสังคม กล้าแสดงออก ชอบอยู่กับผู้คนจำนวนมาก กระตือรือร้น ช่างพูดช่างคุย ชอบความตื่นเต้น มีแนวโน้มที่จะมีลักษณะร่าเริง มองโลกในแง่ดี

ผู้ที่มีลักษณะบุคลิกภาพแบบเปิดตัวสูง เป็นผู้ที่ชอบสังคม อยู่กับคนจำนวนมาก มีความกล้าแสดงออก แคล่วคล่องว่องไว มีความกระฉับกระเฉงเต็มไปด้วยพลังกำลัง ชอบความตื่นเต้น สนุกสนาน ร่าเริง รวมทั้งมองโลกในแง่ดี

ผู้ที่มีลักษณะบุคลิกภาพแบบเปิดตัวต่ำ เป็นผู้ที่มีลักษณะบุคลิกภาพแบบเก็บตัว ชอบอยู่ตามลำพัง ซื่อาย มีความเป็นตัวของตัวเองสูง แต่ไม่ใช่ผู้ที่ขาดความสุข หรือมองโลกในแง่ร้าย

3. บุคลิกภาพแบบเปิดรับประสบการณ์ (openness to experience: O)

ผู้ที่มีบุคลิกภาพแบบเปิดรับประสบการณ์มักเป็นบุคคลที่เต็มไปด้วยจินตนาการ ชื่นชอบศิลปะ ความสวยงามและมีความหลากหลาย มีความสงสัยใคร่รู้เรื่องของตนเองและผู้อื่น ชอบแนวคิดใหม่ ๆ สิ่งแปลกใหม่และมีค่านิยมเบี่ยงเบนไปจากบรรทัดฐานของสังคม สามารถจัดการกับอารมณ์ทางบวกและอารมณ์ทางลบของตนเองได้เป็นอย่างดี

ผู้ที่มีลักษณะบุคลิกภาพแบบเปิดรับประสบการณ์สูง คือ ผู้ที่มีจินตนาการ มีสุนทรียภาพ และความคิดเห็นเป็นอิสระ มีชีวิตที่เต็มไปด้วยประสบการณ์ ไม่ยึดติดกับประเพณีนิยม เพลิดเพลินกับการได้รับแนวคิดและค่านิยมใหม่ พร้อมทั้งจะเรียนรู้แนวคิดใหม่ทางด้านจริยธรรม สังคม และการเมือง

ผู้ที่มีลักษณะบุคลิกภาพแบบเปิดรับประสบการณ์ต่ำ มักเป็นผู้ที่ยึดติดตามประเพณีนิยม มีมุมมองแบบเก่า ยึดติดและไม่เปลี่ยนแปลงความคิดเห็น เข้าใจผู้อื่นยาก

ถึงอย่างไรก็ตามบุคลิกภาพทั้งเปิดรับประสบการณ์สูงและประสบการณ์ต่ำนั้น ไม่มีรูปแบบใดที่ดีไปกว่ากัน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับประสบการณ์และความสามารถในการสร้างประโยชน์ให้กับสังคม

4. บุคลิกภาพแบบเป็นมิตร (agreeableness: A)

ผู้ที่มีบุคลิกภาพแบบเป็นมิตรมักเป็นผู้ที่เห็นใจผู้อื่น มองเห็นประโยชน์ของผู้อื่นเป็นหลัก กระตือรือร้นที่จะช่วยผู้อื่นและเชื่อว่าผู้อื่นก็จะช่วยเหลือตนเองเช่นกัน

ผู้ที่มีบุคลิกภาพแบบเป็นมิตรสูง มักเป็นผู้ที่เต็มใจช่วยเหลือผู้อื่น เห็นอกเห็นใจผู้อื่น พร้อมทั้งเชื่อว่าจะได้รับสิ่งดีกลับมาตอบแทน มีความซื่อสัตย์ ไม่มีเล่ห์เหลี่ยม ตรงไปตรงมา มีความถ่อมตัว ยกโทษให้ผู้อื่น ไม่ถือโกรธ

ผู้ที่มีบุคลิกภาพแบบเป็นมิตรต่ำ มักเป็นผู้ที่หลงตนเอง ต่อต้านสังคม ไม่มีความเห็นอกเห็นใจ ชอบการแข่งขันมากกว่าความร่วมมือ

5. บุคลิกภาพแบบมีจิตสำนึกในหน้าที่ (conscientiousness: C)

ผู้ที่มีบุคลิกภาพแบบมีจิตสำนึกในหน้าที่มักเป็นผู้ที่ควบคุมตนเอง วางแผน จัดระเบียบ ทำงานจนสำเร็จ มีวัตถุประสงค์ มีความตั้งใจมุ่งมั่น และมักประสบความสำเร็จในการเรียนและการทำงาน เป็นคนที่มีศีลธรรมจรรยา ตรงต่อเวลาและเชื่อถือได้

ผู้ที่มีบุคลิกภาพแบบมีจิตสำนึกในหน้าที่สูง มักเป็นผู้ที่สามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีความรอบคอบ มักคิดก่อนลงมือทำเสมอ มีความสุภาพ สุขุม มีระเบียบวินัย ทำงานอย่างเป็นระบบ รับผิดชอบในหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย สามารถทำงานหนักเพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ แต่ถ้า

หากมีบุคลิกภาพในด้านนี้มากเกินไปจะเป็นผู้ที่จุกจิก เจ้าระเบียบ รวมทั้งบ้างาน (Workaholic behavior)

ผู้ที่มีบุคลิกภาพแบบมีจิตสำนึกในหน้าที่ต่ำ มักเป็นผู้ที่ไม่สามารถประสบความสำเร็จได้ เนื่องจากขาดความมุ่งมั่นทะเยอทะยาน ไม่มีความพยายาม ล้มเลิกความตั้งใจเมื่อพบกับอุปสรรค มักขาดระเบียบวินัยและสติในการไตร่ตรองกับปัญหา ไม่สามารถควบคุมตนเองได้ ขาดความเชื่อถือ และไม่สามารถไว้วางใจได้

มาตรวัดบุคลิกภาพแบบ 5 องค์ประกอบ

Paul T. Costa, JR และ Robert R. McCrae ได้สร้างและพัฒนามาตรวัดที่มีชื่อว่า NEO Personality Inventory (NEO-PI) ขึ้นในช่วงกลางยุค 1970 เพื่อใช้วัดบุคลิกภาพแบบ 5 องค์ประกอบ NEO มาจากองค์ประกอบบุคลิกภาพแบบห้านิ้ว (neuroticism: N) บุคลิกภาพแบบเปิดตัว (extraversion: E) และ บุคลิกภาพแบบเปิดรับประสบการณ์ (openness to experience: O) องค์ประกอบบุคลิกภาพแบบห้านิ้ว (neuroticism: N) และ บุคลิกภาพแบบเปิดตัว (extraversion: E) มีพื้นฐานมาจาก 16PF (The Veterans Administration's Normative Aging Study) โดย Costa และ McCrae ปี 1976 ซึ่งสอดคล้องกับ "Big Two" ของ Eysenck ในปี 1947 Costa และ McCrae ได้เพิ่มบุคลิกภาพแบบเปิดรับประสบการณ์ (openness to experience: O) ขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Roger ในปี 1961 ที่เรียกบุคลิกภาพด้านนี้ว่า ด้านเปิดเผยความรู้สึก (openness to feeling) ส่วนงานวิจัยของ Tellegen และ Atkinson ในปี 1974 เรียกบุคลิกภาพด้านนี้ว่า absorption มาตรวัดที่ NEO Personality Inventory (NEO-PI) ตีพิมพ์ครั้งแรกในปี 1985 จากนั้นในปี 1992 ได้มีการปรับปรุงมาตรวัดใหม่โดยมีการเพิ่มด้านย่อย (facets) ของบุคลิกภาพแบบเป็นมิตร (agreeableness) และบุคลิกภาพแบบมีจิตสำนึกในหน้าที่ (conscientiousness) รวมทั้งปรับข้อความในกระทงให้มีความเหมาะสมมากยิ่งขึ้น จึงได้เป็น The Revised NEO Personality Inventory (NEO-PI-R) ประกอบไปด้วยข้อกระทงทั้งหมด 240 ข้อ แบ่งบุคลิกภาพออกเป็น 5 ประการ ได้แก่ องค์ประกอบบุคลิกภาพแบบห้านิ้ว (neuroticism: N) บุคลิกภาพด้านแบบเปิดตัว (extraversion: E) บุคลิกภาพแบบเปิดรับประสบการณ์ (openness to experience: O) บุคลิกภาพแบบเป็นมิตร (agreeableness) และบุคลิกภาพแบบมีจิตสำนึกในหน้าที่ (conscientiousness) ซึ่งในแต่ละองค์ประกอบแบ่งออกเป็น 6 ด้านย่อยด้วยกัน มาตรวัด

The Revised NEO Personality Inventory (NEO-PI-R) ได้รับการยอมรับว่าเป็นมาตรวัดที่สามารถใช้วัดบุคลิกภาพของบุคคลที่อยู่ในสังคมและวัฒนธรรมอื่น ๆ ได้โดยไม่มีปัญหาด้านวัฒนธรรม และได้รับการแปลเป็นภาษาต่าง ๆ อย่างแพร่หลายด้วยกัน (McCrae, 1992)

ส่วน NEO Five-Factor Inventory (NEO-FFI) เป็นแบบวัดบุคลิกภาพแบบห้าองค์ประกอบฉบับสั้น ประกอบด้วยข้อคำถาม 60 ข้อ หรือด้านละ 12 ข้อ ซึ่งแต่ละด้านจะไม่มีด้านย่อยแสดงผล ซึ่ง Costa และ McCrae แนะนำว่าฉบับแรกน่าจะมีความเที่ยงและความตรงรวมทั้งแสดงรายละเอียดได้ดีกว่า (รุ่งอรุณ สมเคราะห์, 2550)

นอกจากนี้ Big-Five Inventory (BFI) โดย John, Donahue และ Kentle ปี 1991 ประกอบไปด้วยข้อคำถามที่เป็นวลีสั้น ๆ จำนวน 44 ประโยค มีการให้คะแนนแบบลิเคิร์ต 1-5 (ไม่เห็นด้วยที่สุด-เห็นด้วยที่สุด) Big-Five Inventory (BFI) เป็นแบบวัดบุคลิกภาพแบบห้าองค์ประกอบที่นิยมใช้อย่างแพร่หลาย เนื่องจากมีจำนวนข้อคำถามน้อยกว่า NEO Five-Factor Inventory (NEO-FFI) จึงทำให้ใช้เวลาในการทำน้อยกว่าและง่ายต่อการทำความเข้าใจ (Rammstedt, 2007)

แนวคิดและทฤษฎีรูปแบบความผูกพัน (Attachment Styles Theory)

ทฤษฎีรูปแบบความผูกพัน (attachment styles theory) ได้เริ่มต้นขึ้นเมื่อปี 1977 และ 1978 เมื่อ Edward John Mostyn Bowlby ได้เสนอทฤษฎีรูปแบบความผูกพัน (attachment styles theory) ซึ่งเป็นทฤษฎีที่ว่าด้วยการรับรู้ตนเองผสมผสานด้วยการรับรู้ของผู้อื่น การศึกษาของ Bowlby มุ่งหาคำตอบว่าทารกมีความผูกพันกับผู้เลี้ยงดูอย่างไร และเพราะเหตุใดทารกจึงมีความกังวลใจและรู้สึกเจ็บปวดเมื่อต้องอยู่ห่างจากผู้เลี้ยงดู จากการศึกษาของ Bowlby พบว่า มีการตอบสนองทางอารมณ์ 3 รูปแบบเมื่อทารกต้องอยู่ห่างจากผู้เลี้ยงดูคือ (1) ต่อต้าน (protest) ทารกจะแสดงอาการร้องไห้และกระตือรือร้นในการค้นหาผู้เลี้ยงดู ต่อต้านบุคคลที่เข้ามาปอบโยนตนเอง (2) สิ้นหวัง (despair) ทารกจะแสดงจะวางเฉยไม่แสดงอาการและกลับมาแสดงอาการเสียใจอีกครั้ง และ (3) วางเฉย (detachment) ทารกจะแสดงอาการไม่เอาใจใส่และหลีกเลี่ยงเมื่อแม่หรือผู้เลี้ยงดูกลับมา (1990, อ้างถึงใน Hazan, 1987) ซึ่งแนวคิดนี้มาจากศาสตร์ในหลายสาขา เช่น ศาสตร์ที่มาจากการศึกษาพฤติกรรมของสัตว์ ในสภาพแวดล้อมตามธรรมชาติ (ethology) และจิตวิเคราะห์ (psychoanalysis) (1973, อ้างถึงใน อนุรักษ์ แท่นทอง, 2548) กล่าวว่า พฤติกรรมความผูกพัน

(attachment behavior) เป็นพฤติกรรมที่ได้รับการปรับเปลี่ยนและพัฒนามาจากกระบวนการคัดเลือกตามธรรมชาติ ซึ่งเป็นการทำให้เด็กเกิดข้อได้เปรียบในการดำรงชีวิต โดยการป้องกันอันตรายที่อาจเกิดขึ้นกับตน โดยการทำให้ตนมีความผูกพันกับผู้เลี้ยงดู ทฤษฎีรูปแบบความผูกพันเป็นทฤษฎีที่ว่าด้วยความสัมพันธ์ระหว่างเด็กและบิดามารดาหรือผู้เลี้ยงดูในช่วง 6 เดือนแรกซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญในการกำหนดสิ่งที่เรียกว่า “ตัวแบบที่เกิดขึ้นภายในจิตใจ” (internal working model) ซึ่งเป็นความเชื่อที่ทารกมีต่อตนเองและบุคคลอื่นรอบตัว ตัวแบบที่เกิดขึ้นภายในจิตใจที่แตกต่างกันจะนำไปสู่ “รูปแบบความผูกพัน” ที่แตกต่างกันในแต่ละตัวบุคคล นอกจากนี้รูปแบบความผูกพันยังมีอิทธิพลต่อการสร้างและรักษาความสัมพันธ์ใกล้ชิดตลอดช่วงชีวิตของบุคคลและมีอิทธิพลต่อโครงสร้างทางบุคลิกภาพที่เกี่ยวกับการตอบสนองต่อความต้องการจากทั้งภายในและภายนอกตลอดช่วงชีวิตที่เหลือของแต่ละบุคคล (อรพรรณ ภาภพ, 2546)

Bowlby (1973, อ้างถึงใน อนุรักษ์ แทนทอง, 2548) กล่าวว่า การที่เด็กมีปฏิสัมพันธ์กับผู้เลี้ยงดูในระยะเริ่มแรกของชีวิตทำให้เด็กสร้างความหวังโดยทั่วไปเกี่ยวกับการตอบสนองและการพึ่งพาผู้อื่น ความคิดเหล่านี้ถูกรวมเข้ากับการปฏิสัมพันธ์ (working model) หรือรูปแบบการคิด (mental models) ของเด็กที่เด็กมีต่อตนเองและความสัมพันธ์ระหว่างเด็กกับผู้อื่น โดยทั่วไปถ้าผู้เลี้ยงดูตอบสนองต่อความต้องการของเด็ก เด็กก็จะมีเชื่อว่ามีผู้อื่นมีการตอบสนองและสามารถพึ่งพาได้ และยังเชื่อว่าตนเองมีคุณค่าในสายตาผู้อื่น ในทางตรงข้ามถ้าผู้เลี้ยงดูไม่มีความคงเส้นคงวาในการตอบสนองต่อเด็ก หรือเด็กเข้าหาผู้เลี้ยงดูได้ยาก เด็กก็จะมีเชื่อโดยทั่วไปว่าผู้อื่นไม่มีการตอบสนองหรือไม่สามารถพึ่งพาได้ พร้อมทั้งเชื่อว่าตนเองไม่มีคุณค่าในสายตาผู้อื่น (ปานีย์ อิมธนา วณิช, 2545)

จากทฤษฎีข้างต้นผู้วิจัยได้ให้ความหมายของความผูกพัน หมายถึง พันธะทางอารมณ์ระหว่างบุคคล ซึ่งความสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นนั้นส่งผลต่ออารมณ์ ความมั่นคง ปลอดภัย ความรักใคร่พิงพอใจ ความสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นนี้จะถูกเชื่อมโยงขึ้นทีละเล็กละน้อยจนกลายเป็นความรู้สึกที่มั่นคงต่อไป

การจัดแบ่งประเภทรูปแบบความผูกพัน

หลังจากที่ Bowlby ได้นำเสนอทฤษฎีรูปแบบความผูกพันขึ้นความผูกพันขึ้นมา (1978, อ้างถึงใน Feeney & Noller, 1990) ได้เชื่อมโยงการตอบสนองของผู้ให้การเลี้ยงดูต่อ

สัญญาณของทารกในช่วง 1 ปีแรกเกิด พบว่าทารกมีการตอบสนองที่เป็นเอกลักษณ์อยู่สามรูปแบบด้วยกัน ดังนี้

1. รูปแบบความผูกพันแบบมั่นคง (secure) เป็นรูปแบบความผูกพันที่ทารกประสบความสำเร็จในการใช้ผู้เลี้ยงดูเป็นพื้นฐานของความปลอดภัยเมื่อทารกรู้สึกกังวลหรือเสียใจ ผู้ที่มีรูปแบบความผูกพันในลักษณะนี้พัฒนารูปแบบของตนเองว่าเป็นมิตร มีความอดทน และมองผู้อื่นว่าน่าไว้วางใจ น่าเชื่อถือ มีจุดมุ่งหมายที่ดี (1978, อ้างถึงใน Simpson, 1990)

2. รูปแบบความผูกพันแบบหลบหลีก (avoidant) เป็นรูปแบบความผูกพันของทารกที่มีการหลีกเลี่ยงผู้เลี้ยงดูและแสดงสัญญาณวางเฉยไม่ใส่ใจต่อผู้เลี้ยงดูเมื่อทารกเกิดความกังวลหรือเสียใจ ผู้ที่มีรูปแบบความผูกพันในลักษณะนี้พัฒนารูปแบบของตนเองว่าหวาดระแวง ห่างเหิน ไม่น่าไว้วางใจ และมองผู้อื่นว่าไว้วางใจ (1978, อ้างถึงใน Simpson, 1990)

3. รูปแบบความผูกพันแบบวิตกขัดแย้ง (anxious-ambivalent) เป็นรูปแบบความผูกพันที่ทารกมีการผสมผสานระหว่างการต่อต้านขัดขวางและการวางเฉยไม่ใส่ใจต่อผู้เลี้ยงดูเมื่อทารกเกิดความกังวลหรือเสียใจเสียใจ ผู้ที่มีรูปแบบความผูกพันในลักษณะนี้พัฒนารูปแบบของตนเองว่าไม่มั่นใจในตนเอง เข้าใจยาก ตนเองไม่มีคุณค่า และมองผู้อื่นว่าไม่น่าไว้วางใจ รวมทั้งตนเองไม่มีความสามารถที่จะมีความสัมพันธ์แบบถาวรได้ (1978, อ้างถึงใน Simpson, 1990)

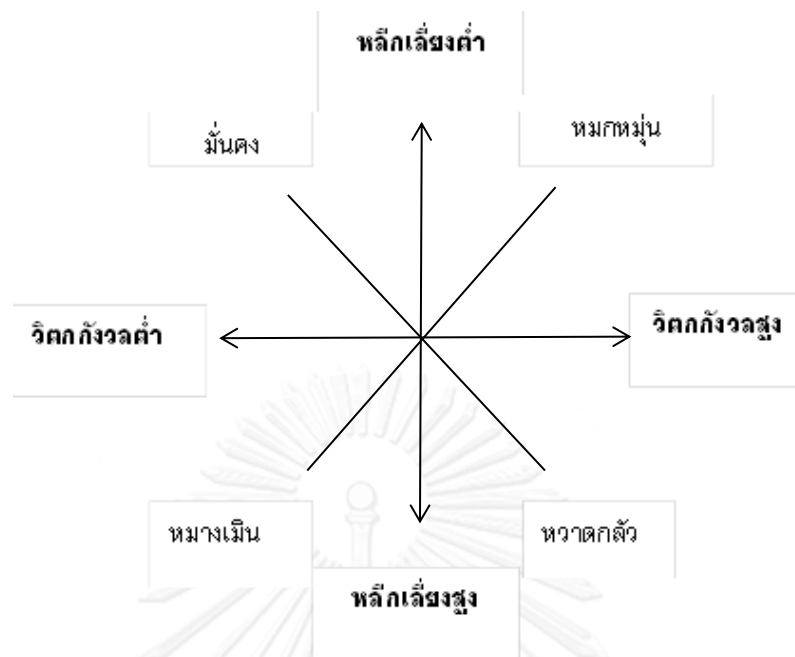
จากการที่ในปี 1978 Ainsworth, Blehar, Waters, และ Wall ได้แบ่งรูปแบบความผูกพันออกเป็น 3 ประเภท Harzan และ Shaver (1987) ได้สร้างแบบประเมินตนเอง (self-report) ขึ้นเพื่อประเมินรูปแบบความผูกพันในวัยผู้ใหญ่เป็นครั้งแรก โดยเน้นความผูกพันรักใคร่เสน่หาแบบผู้ใหญ่ (romantic attachment) ซึ่ง Harzan และ Shaver สังเกตว่าความผูกพันรักใคร่เสน่หาในแบบผู้ใหญ่มีลักษณะเดียวกับรูปแบบความผูกพันระหว่างแม่และทารก เช่น เมื่อผู้ใหญ่อยู่ใกล้คนรักหรือเพื่อนสนิท จะรู้สึกมั่นคงปลอดภัย ถ้าที่จะสำรวจสิ่งแวดล้อมและมีความคิดสร้างสรรค์ในสิ่งต่างๆ มากยิ่งขึ้น เช่นเดียวกับเด็กที่อยู่ใกล้มารดาจะรู้สึกปลอดภัย ถ้าสำรวจสิ่งแวดล้อมรอบตัว และเมื่อบุคคลไม่สบาย เศร้า หรือถูกคุกคาม จะใช้คนรักหรือเพื่อนสนิทเป็นแหล่งทำให้ตนเองรู้สึกสบาย และปลอดภัยมากยิ่งขึ้น (source of safety) เช่นเดียวกับเด็กที่ร้องเรียกให้มารดาเข้ามาหาเมื่อรู้สึกกลัวหรือหิวเป็นต้น (รัชนิย์ แก้วคำศรี, 2545)

Harzan และ Shaver (1987) กล่าวว่า บุคคลที่มีรูปแบบความผูกพันแบบมั่นคง (secure) จะรู้สึกสบายใจเมื่อได้ใกล้ชิดกับผู้อื่น มีความรู้สึกไวใจต่อการตอบสนองของผู้อื่น ไม่กลัวการถูกปฏิเสธ บุคคลจะบรรยายตนเองว่าเป็นบุคคลที่น่ารักและบรรยายผู้อื่นว่าเป็นบุคคลที่เชื่อถือได้และตนเองมีความสัมพันธ์กับผู้อื่นได้ง่าย

บุคคลที่มีรูปแบบความผูกพันแบบหลบหลีก (avoidant) จะปรารถนาที่จะหลีกเลี่ยงการมีความสัมพันธ์กับผู้อื่นอย่างใกล้ชิด หลีกเลี่ยงการพึ่งพาผู้อื่น บุคคลจะมองหรือบรรยายตนเองว่าเป็นตัวของตัวเอง ไม่ต้องการใกล้ชิดหรือไม่สมควรที่จะได้รับความใกล้ชิดกับบุคคลอื่น พร้อมทั้งมองหรือบรรยายผู้อื่นว่าไม่น่าไว้วางใจ

ส่วนบุคคลที่มีรูปแบบความผูกพันแบบวิตกขัดแย้ง (anxious-ambivalent) บุคคลจะรู้สึกไม่ไว้วางใจต่อการตอบสนองของบุคคลอื่น มีความปรารถนาอย่างมากที่จะมีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับบุคคลอื่น แต่ก็กลัวการถูกปฏิเสธ บุคคลผู้นี้จะกลัวการแยกห่างจากบุคคลอื่นและกลัวการถูกปฏิเสธซ้ำ ๆ

ผลการวิจัยพบว่ารูปแบบความผูกพันแบบหลบหลีก (avoidant) และรูปแบบความผูกพันแบบวิตกขัดแย้ง (anxious-ambivalent) สามารถใช้บรรยายรูปแบบความผูกพันในวัยผู้ใหญ่ได้ (Ainsworth et al, 1978; Bartholomew,1990; Bartholomew & Horowitz, 1991; Brennan et al., 1998 อ้างถึงใน Steuber, 2005)

ภาพที่ 1. ความแตกต่างระหว่างบุคคลในเรื่องรูปแบบความผูกพัน โดยเกิดจากการตัดแกนประสานของมิติความวิตกกังวลและมิติการหลักเห็น

ที่มา: Fraley และ Shaver (2004)

การแบ่งรูปแบบความผูกพันออกเป็น 4 ประเภท

ในเวลาต่อมา Batholomew ได้แบ่งรูปแบบความผูกพันออกเป็น 4 ประเภท ด้วยเหตุผล 2 ประการ ดังนี้

ประการที่ 1 Batholomew (1990) ได้ประมวลการศึกษาเกี่ยวกับรูปแบบความผูกพันในงานวิจัยสองประเภท งานวิจัยประเภทแรก ได้แก่ งานวิจัยเกี่ยวกับการรับรู้ของบุคคลวัยผู้ใหญ่เกี่ยวกับพฤติกรรมกรรับรู้ของผู้เลี้ยงดูและผลกระทบจากการรับรู้นั้นมีต่อพฤติกรรมกรเป็นพ่อแม่ของบุคคล งานวิจัยประเภทนี้อยู่ในความสนใจของนักจิตวิทยาคลินิกและพัฒนาการ ส่วนงานวิจัยประเภทที่สอง ได้แก่ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์ของรูปแบบความผูกพันและความสัมพันธ์ฉันท์คู่รัก ซึ่งอยู่ในความสนใจของนักจิตวิทยาสังคมและพฤติกรรม และเป็นที่น่าสนใจว่ารูปแบบความผูกพันแบบหลบหลีกของงานวิจัยสองประเภทนั้นแตกต่างกัน งานวิจัยประเภทแรกมักระบุว่าบุคคลมีพฤติกรรมแบบหลบหลีกมีลักษณะไม่แยแสต่อความผูกพัน และปฏิเสธว่าตนมีความวิตกกังวล

ในสถานการณ์ที่ตึงเครียด ในขณะที่งานวิจัยประเภทที่สองมักระบุว่าบุคคลที่มีรูปแบบความผูกพันแบบหลีกเลี่ยงมีลักษณะกลัวการปฏิสัมพันธ์อย่างใกล้ชิด และมักแสดงความตึงเครียดทางอารมณ์ออกมาสูง (McGowan, Daniels, & Byrne, in press อ้างถึงใน อนุรักษ์ แทนทอง, 2548)

ประการที่ Bartholomew (1991) ได้ทบทวนทฤษฎีรูปแบบความผูกพันมีสมมติฐานหลักในเรื่องตัวแบบที่เกิดขึ้นภายในจิตใจ 2 ส่วน แล้วจึงสรุปออกมาว่าเป็นรูปแบบความผูกพันที่ถูกกำหนดขึ้นโดยพื้นฐานที่เกิดขึ้นโดยรูปแบบภายในจิตใจนี้จะแบ่งเป็น 4 รูปแบบเสียมากกว่า เนื่องมาจากว่าทั้งตัวแบบของตนเอง (หรือการรับรู้ตนเอง) และตัวแบบผู้อื่น (หรือการรับรู้ผู้อื่น) เป็นมโนทัศน์ที่แปรผันอย่างอิสระ จากทฤษฎีของ Bowlby ตัวแบบที่เกิดขึ้นภายในจิตใจทั้งสองแบบต่างก็มีลักษณะเป็นทวิภาคซึ่งสามารถแบ่งออกเป็น 2 มิติ คือ มิติทางบวกและมิติทางลบ เมื่อนำมิติทั้งสองนี้มาผนวกผนวกเข้าด้วยกันจะได้รูปแบบความผูกพัน 4 ประเภท

รูปแบบการคิดที่มีต่อตนเอง

(การพึ่งพาผู้อื่น)

ทางบวก

ทางลบ

(ต่ำ)

(สูง)

	มั่นคง	หมกมุ่น
ทางบวก (ต่ำ)	สบายใจกับความใกล้ชิด และความเป็นอิสระ	หมกมุ่นต่อความสัมพันธ์ แบบต่างๆ
รูปแบบการคิดที่มีต่อ ผู้อื่น (การหลีกเลี่ยง)	หมางเมิน	หวาดกลัว
ทางลบ (สูง)	หลีกเลี่ยงความสัมพันธ์อัน ใกล้ชิดและต่อต้านการยึด ติด	หวาดกลัวต่อความสัมพันธ์ อันใกล้ชิดและหลีกเลี่ยง สังคม

ภาพที่ 2. ความแตกต่างระหว่างบุคคลในเรื่องรูปแบบความผูกพัน โดยเกิดจากการตัดแกนประสานของมิติความวิตกกังวลและมิติการหลีกเลี่ยง ที่มา: Bartholomew (1991)

รูปแบบการคิดที่บุคคลมีต่อตนเองและรูปแบบการคิดที่บุคคลมีต่อผู้อื่นสามารถนำมาผนวกกันเพื่อบรรยายรูปแบบความผูกพันในวัยผู้ใหญ่ได้ Bartholomew (1990, อ้างถึงใน Bartholomew & M., 1991) รูปแบบความผูกพันทั้ง 4 ประเภท ได้แก่

1. รูปแบบความผูกพันแบบมั่นคง (secure)

รูปแบบความผูกพันแบบมั่นคง (secure) เป็นรูปแบบความผูกพันที่มีการผสมผสานกันระหว่างการรับรู้ตนเองและผู้อื่นในทางบวก บุคคลที่มีรูปแบบความผูกพันแบบมั่นคง เป็นผู้ที่เห็นคุณค่าในตนเอง ยอมรับผู้อื่น ตอบสนองต่อผู้อื่น มีความรู้สึกสบายใจที่ต้องมีความสัมพันธ์อันใกล้ชิด และเมื่อต้องการความช่วยเหลือหรือพึ่งพาผู้อื่น (Bartholomew, 1991) ทั้งยังเป็นบุคคลที่สร้างความสัมพันธ์อันยาวนาน แน่นแฟ้น และน่าพึงพอใจได้ (Baron & Byrne, 2000 อ้างถึงใน อรรถพรณ ภารภพ, 2546)

2. รูปแบบความผูกพันแบบหมกมุ่น (preoccupied)

รูปแบบความผูกพันแบบหมกมุ่น (preoccupied) เป็นรูปแบบความผูกพันที่มีความขัดแย้งกันเองรูปแบบหนึ่ง (Baron & Byrne, 2000 อ้างถึงใน อรรถพรณ ภารภพ, 2546)

เป็นการผสมผสานระหว่างการนับถือและมั่นใจในตนเองต่ำ รู้สึกว่าตนเองไม่มีคุณค่า ไม่เป็นที่รัก ก็กับการประเมินผู้อื่นในทางบวก (อรรถพรณม 2546 ;Bartholomew & M., 1991)รูปแบบความผูกพันประเภทนี้ทำให้ตนแสวงหาความใกล้ชิดและการยอมรับจากกับบุคคลอื่นที่มีคุณค่าต่อตนเอง ในขณะที่ตนเองก็คิดว่าตนเองไม่มีคุณค่าพอสำหรับความสัมพันธ์นั้น (2000, อ้างถึงใน อรรถพรณ ภารภพ, 2546) 3. รูปแบบความผูกพันแบบหมางเมิน (dismissing/ dismissive-avoidant)

3. รูปแบบความผูกพันแบบหมางเมิน (dismissing/ dismissive-avoidant)เป็นรูปแบบความผูกพันที่มีความขัดแย้งในตนเอง (Baron & Byrne 2000, อ้างถึงใน อรรถพรณ ภารภพ, 2546) กล่าวคือ เป็นการประเมินตนเองทางบวก มองว่าตนเองมีคุณค่า แต่คิดว่าผู้อื่นมีลักษณะทางลบ บุคคลที่มีรูปแบบความผูกพันประเภทนี้จะปกป้องตนเองจากความผิดหวังโดยจากความผิดหวังโดยหลีกเลี่ยงการมีความสัมพันธ์กับบุคคลอื่นอย่างแท้จริง (อรรถพรณ, 2546; Bartholomew & M.,

1991) และจะพยายามพึ่งพาตนเอง พยายามรักษาความเข้มแข็งและความสามารถในการยืนหยัดด้วยตนเองเอาไว้ บุคคลผู้นี้ประเมินความสัมพันธ์ที่ตนเองมีกับบุคคลอื่นในทางลบ (Bartholomew, 1991)

4. รูปแบบความผูกพันแบบหวาดหวั่น – หลบหลีก (fearful-avoidant)

Bartholomew และ Horowitz (1991) กล่าวว่า รูปแบบความผูกพันแบบหวาดหวั่น – หลบหลีก (fearful-avoidant) เป็นรูปแบบความผูกพันที่มีการผสมผสานระหว่างการรับรู้ตนเองและผู้อื่นในทางลบ บุคคลที่มีรูปแบบความผูกพันประเภทนี้จะรู้สึกว่าตนเองไร้ค่า ไม่น่าเป็นที่รัก ผนวกกับความคาดหวังว่าคนอื่นไม่น่าไว้วางใจ บุคคลประเภทนี้ปฏิเสธตนเองและตอบสนองต่อตนเองในทางลบ บุคคลที่มีรูปแบบความผูกพันประเภทนี้มักหลีกเลี่ยงการมีปฏิสัมพันธ์ใกล้ชิดกับบุคคลอื่นเพื่อป้องกันไม่ให้ตนเองถูกปฏิเสธเสียเอง และมักขาดความรู้สึกมั่นคงปลอดภัยและปรับตัวยากอีกด้วย (Baron & Byrne 2000 อ้างถึงใน อรพรรณ ภารภพ, 2546)

เครื่องมือวัดรูปแบบความผูกพันในต่างประเทศ

เครื่องมือวัดรูปแบบความผูกพันที่แบ่งความผูกพันออกเป็น 3 ประเภท

1. แบบสอบถามคำบรรยาย 3 ข้อของ Hazan และ Shaver Hazan & Shaver's C's 3-item description; (Hazan & Shaver, 1987)]

มาตรวัด แบบสอบถามคำบรรยาย 3 ข้อของ Hazan และ Shaver เป็นมาตรวัดแบบกระทงข้อเดียว (Single-item measure) ประกอบไปด้วยข้อกระทงทั้งหมด 3 ข้อที่บรรยายรูปแบบความผูกพันทั้งสามประเภท ได้แก่ รูปแบบความผูกพันแบบมั่นคง รูปแบบความผูกพันแบบหลบหลีก และรูปแบบความผูกพันแบบวิตกขัดแย้ง นำมาใช้วัดโดยให้ผู้ตอบเลือกว่าลักษณะใดตรงกับตนเองมากที่สุดเพียงลักษณะเดียว ซึ่งเนื้อหาในแบบสอบถามใช้วัดความใกล้ชิดทางอารมณ์ (emotional closeness) ไม่ใช้วัดความใกล้ชิดทางเพศ (sexual intimacy)

2. มาตรฐานวัดความผูกพันของบุคคลวัยผู้ใหญ่ [Adult attachment Scale/ASS; (Collins, 1990)]

มาตรฐานวัดความผูกพันของบุคคลวัยผู้ใหญ่ (Adult attachment Scale/ASS) ประกอบไปด้วยข้อกระทงทั้งหมด 18 ข้อ ซึ่งมีพื้นฐานมาจาก แบบสอบถามคำบรรยาย 3 ข้อของ Hazan และ Shaver ซึ่งมาตรฐานนี้ได้ถูกออกแบบมาเพื่อวัดองค์ประกอบหลักของรูปแบบความผูกพัน ได้แก่ การพึ่งพาผู้อื่น ความวิตกกังวล และความใกล้ชิด ซึ่งแต่ละด้านจะประกอบไปด้วยข้อกระทงทั้งหมด 7 ข้อ มีลักษณะเป็นมาตรแบบลิเคิร์ต มีการให้คะแนนเป็นช่วง 1-5 (ไม่ใช่ลักษณะนิสัยของบัณฑิตเลย – ตรงกับลักษณะนิสัยของฉันทมาก)

3. การสัมภาษณ์ความผูกพันของบุคคลวัยผู้ใหญ่ [Adult Attachment Interview/AAI; (Bakermans-Kranenburg, 1993)]

การสัมภาษณ์ความผูกพันของบุคคลวัยผู้ใหญ่ (Adult Attachment Interview/AAI) เป็นมาตรฐานวัดที่ถูกออกแบบมาเพื่อสอบถามบุคคลเกี่ยวกับความทรงจำเรื่องความสัมพันธ์ในวัยเด็กกับพ่อแม่ รวมไปถึงการประเมินประสบการณ์เหล่านั้นว่ามีผลต่อบุคลิกภาพของบุคคลในวัยผู้ใหญ่อย่างไร

4. แบบสอบถามความผูกพันของบุคคลวัยผู้ใหญ่ [Adult Attachment Questionnaire/AAQ (Rholes, 2001)]

แบบสอบถามความผูกพันของบุคคลวัยผู้ใหญ่ (Adult Attachment Questionnaire/ AAQ) เป็นแบบสอบถามที่ประกอบไปด้วยข้อกระทง 13 ข้อ ข้อความในข้อกระทงเป็นข้อความที่คัดลอกมาจากข้อความในบทบรรยายรูปแบบความผูกพันของ Hazan และ Shaver (1987) มีลักษณะเป็นมาตรลิเคิร์ต 1-5 (ไม่เห็นด้วยมากที่สุด – เห็นด้วยมากที่สุด)

เครื่องมือวัดรูปแบบความผูกพันที่แบ่งความผูกพันออกเป็น 4 ประเภท

1. Relationship Questionnaire : RQ

แบบสอบถามความสัมพันธ์ (Relationship Questionnaire/ RQ) โดย Bartholomew และ Horowitz ในปี 1991 จัดเป็นมาตรข้อกระทงเดี่ยวประกอบไปด้วยข้อความ 4 กลุ่มที่บรรยายลักษณะรูปแบบความผูกพันทั้ง 4 ประเภท ได้แก่ แบบประเมิน RQ จัดเป็นแบบประเมินสองตอน

สำหรับผู้ตอบ ในส่วนแรกผู้ตอบประเมินว่าตนเองมีลักษณะตรงกับคำบรรยายหนึ่ง ๆ มากเพียงไร โดยผู้ตอบต้องประเมินบนมาตรลิเคิร์ต จาก 1 – 7 (ไม่ตรงกับฉันเลย – ตรงกับฉันมาก) และในส่วนที่สองให้ผู้ตอบประเมินตนเองว่าตนเองมีลักษณะเหมือนลักษณะที่ระบุไว้ในรูปแบบความผูกพันใดมากที่สุด โดยผู้ตอบสามารถเลือกตอบได้เพียงรูปแบบเดียวเท่านั้น

2. Relationship Scales Questionnaire/ RSQ

มาตรวัดความสัมพันธ์ Relationship Scales Questionnaire/ RSQ โดย Griffin และ Bartholomew ปี 1994 เป็นมาตรวัดที่ประกอบไปด้วยข้อกระทงจำนวน 30 ข้อ มีลักษณะเป็นมาตรลิเคิร์ต 1-5 (ไม่เหมือนฉันเลย - เหมือนฉันมากที่สุด) ข้อความในมาตรวัดความสัมพันธ์ (Relationship Scales Questionnaire/ RSQ) เป็นข้อความที่คัดลอกมาจากแบบสอบถามความสัมพันธ์ (Relationship Questionnaire/RQ; Bartholomew & Horowitz , 1991) แบบสอบถามคำบรรยาย 3 ข้อของ Hazan และ Shaver (Hazan & Shaver's 3-item description; Hazan & shaver,1987) และมาตรวัดความผูกพันของบุคคลวัยผู้ใหญ่ (Adult attachment Scale/ASS) (Backstrom, 2001)

แนวคิดและทฤษฎีความพึงพอใจในความสัมพันธ์

เมื่อกล่าวถึงความพึงพอใจในความสัมพันธ์ได้มีหลายคำที่ใช้บรรยายความพึงพอใจในความสัมพันธ์แบบโรแมนติก (romantic relationship) อาทิเช่น คุณภาพ (quality), ความสุข (happiness) ส่วนคำว่าความพึงพอใจ (satisfaction) เป็นอีกคำหนึ่งที่สามารถใช้ในการตัดสินเกี่ยวกับความใกล้ชิดในความสัมพันธ์ (Sternberg, 1997) นอกจากนี้ความพึงพอใจในความสัมพันธ์ (relationship satisfaction) ยังเป็นอีกแง่มุมหนึ่งของชีวิตที่เราต้องประสบอยู่ทุกช่วงเวลา ความสัมพันธ์ที่ราบรื่นจะช่วยให้คู่รักสร้างสรรค์ช่วงเวลาที่มีความสุขได้มากกว่า ขณะที่ความสัมพันธ์ที่ไม่ราบรื่นสามารถนำมาซึ่งความซึมเศร้าอีกทั้งยังมีผลกระทบทางลบต่อผลการปฏิบัติงานอีกด้วย (Somers, 2008)

White, Hendrick, และ Hendrick (2004) กล่าวว่า ความพึงพอใจในความสัมพันธ์ เป็นองค์ประกอบที่สำคัญประการหนึ่งของบุคคลที่ใช้ในการประเมินความพึงพอใจของชีวิต (life satisfaction) และยังเป็นตัวแปรที่สำคัญในการประเมินระดับความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลอีกด้วย

ความพึงพอใจในความสัมพันธ์มีประโยชน์อย่างมากในการนำมาใช้เพื่อการให้คำปรึกษาปัญหาของคู่สมรส นอกจากนี้ความพึงพอใจในความสัมพันธ์นั้นยังมีความเกี่ยวข้องกับบุคลิกภาพและตัวแปรด้านความสัมพันธ์อื่น เช่น ความใกล้ชิด การเปิดเผย และความไว้วางใจ (สิริภรณ์ ระวังงาน, 2553) นอกจากนี้ยังผู้วิจัยหลายท่านที่ให้ความหมายของความพึงพอใจในความสัมพันธ์ ดังนี้

Hendricks และ Hendricks (1989) กล่าวว่า ความพึงพอใจในความสัมพันธ์ หมายถึง ความรู้สึกของบุคคลที่มีต่อคู่รัก อันเนื่องมาจากการประเมินระดับการมีปฏิสัมพันธ์ การพูดคุยและการทำกิจกรรมร่วมกัน

Norton (1983) กล่าวว่า ความพึงพอใจในความสัมพันธ์คือ ความรู้พึงพอใจของคู่รัก เกี่ยวกับความสัมพันธ์ที่พวกเขามีส่วนร่วมและแบ่งปันทั้งอารมณ์และความใกล้ชิด

ดังนั้นความพึงพอใจในความสัมพันธ์ หมายถึง ความรู้สึกพึงพอใจของบุคคลที่มีต่อคู่รัก ซึ่งมีพื้นฐานมาจากการประเมินระดับการมีปฏิสัมพันธ์ทั้งทางอารมณ์และความใกล้ชิด โดยมีการประเมินว่าความสัมพันธ์นั้นเป็นไปตามความคาดหวังหรือไม่

ทฤษฎีรูปแบบการให้รางวัลและความต้องการในความสัมพันธ์ (the reward/need satisfaction model)

Byrne (1970) กล่าวว่า มนุษย์พัฒนาความสัมพันธ์ขึ้นมาเพราะพวกเขาต้องการรางวัล (reward) ซึ่งรางวัลในที่นี้อาจจะเป็นรางวัลทั้งทางตรง (direct) และทางอ้อม (indirect) บุคคลทั่วไปให้รางวัลทางตรง (direct) แก่เราซึ่งถือเป็นไปตามทฤษฎีการวางเงื่อนไขแบบการกระทำ (operant conditioning) โดยการตอบสนองความต้องการที่เกิดขึ้นในสัมพันธ์ เช่น ความรัก (love) และเพศสัมพันธ์ (sex) เป็นต้น

Argyle (1992) กล่าวว่า ถ้าเราพบใครบางคนในขณะที่เรากำลังเศร้า และบุคคลผู้นั้นสามารถช่วยให้เราผ่านพ้นช่วงเวลาเหล่านั้นไปโดยการทำให้เรารู้สึกสบายใจและสนับสนุนเรา ถือว่าเป็นการเสริมแรงทางลบ (negative reinforcement) ซึ่งในกรณีนี้จะเป็นการเพิ่มสายสัมพันธ์ระหว่างตัวเรากับบุคคลผู้นั้น และเป็นการเพิ่มโอกาสที่ตนเองพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างเรากับบุคคลผู้นั้นมากยิ่งขึ้น

บุคคลทั่วไปสามารถให้รางวัลเราทางอ้อม (indirect) ได้ในกรณีที่บุคคลผู้นั้นถูกเชื่อมโยงเข้ากับสถานการณ์ที่น่าพึงพอใจ ซึ่งเป็นตามทฤษฎีการวางเงื่อนไขแบบคลาสสิก (classical conditioning) ดังนั้น เราจึงมีแนวโน้มที่จะชอบบุคคลผู้นั้นและสร้างความสัมพันธ์ระหว่างเรากับบุคคลผู้นั้นขึ้น เช่น ในกรณีที่เราพบบุคคลผู้หนึ่งขณะที่เรารู้สึกอารมณ์ดี เราอาจจะเชื่อมโยงบุคคลผู้นั้นกับอารมณ์ที่เกิดขึ้นในขณะนั้น และต้องการสร้างความสัมพันธ์กับบุคคลผู้นั้นก็เป็นได้

ทฤษฎีการแลกเปลี่ยนทางสังคม (social exchange theory)

Thibaut (1959) กล่าวว่า ความพึงพอใจในความสัมพันธ์เป็นพฤติกรรมทางสังคมที่ถูกมองว่าเป็นการแลกเปลี่ยนระหว่างบุคคล ซึ่งแต่ละบุคคลพยายามทำให้ได้รางวัลมากที่สุด ในขณะที่ต้องการลงทุนน้อยที่สุด ส่วนหนึ่งของการแลกเปลี่ยนเป็นกระบวนการที่เกิดขึ้นเมื่อบุคคลได้รับรางวัลจากผู้อื่น และรู้สึกว่าเป็นหนี้บุญคุณของบุคคลผู้นั้นจึงต้องการที่ตอบแทนบุคคลผู้นั้น รางวัลในที่นี้อาจรวมถึง ความปลอดภัยและการตอบสนองทางเพศที่น่าพึงพอใจ ส่วนการลงทุนในที่นี้ หมายถึง การกระทำที่เกิดผลทางลบทั้งทางร่างกายและจิตใจ รวมถึงการสูญเสียโอกาสอีกด้วย

เมื่อเกิดการตัดสินใจว่าจะรักษาหรือสิ้นสุดความสัมพันธ์ จะเกิดการเปรียบเทียบ 2 ประการดังต่อไปนี้

- การเปรียบเทียบระหว่างการลงทุนและรางวัลของความสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นในปัจจุบันและอดีต
- การเปรียบเทียบระหว่างการลงทุนและรางวัลของความสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นในปัจจุบันและความรู้สึกถึงสิ่งที่ตนเองจะได้รับในทางเลือกของความสัมพันธ์

ถ้ารางวัลที่ได้รับคุ้มค่ากับการลงทุน ความสัมพันธ์นั้นก็จะถูกรักษาไว้ แต่ถ้ารางวัลที่ได้รับไม่คุ้มค่ากับการลงทุน ความสัมพันธ์นั้นก็จะสิ้นสุดลง ตามสมมติฐานของทฤษฎีการแลกเปลี่ยนทางสังคม (social exchange theory)

ทฤษฎีรูปแบบการลงทุน (the investment model)

ทฤษฎีรูปแบบการลงทุน (the investment model) โดย Rusbult ปี1983 ซึ่งเนื้อหาของทฤษฎีประกอบไปด้วย องค์ประกอบหลัก ดังต่อไปนี้

- ความพึงพอใจ (satisfaction)

เช่นเดียวกับทฤษฎีการแลกเปลี่ยนทางสังคม (social exchange theory) ความพึงพอใจที่เกิดขึ้นในความสัมพันธ์เป็นผลมาจากผลกำไรที่เกิดขึ้น (รางวัลลบออกด้วยต้นทุน) ผลกำไรที่เกิดขึ้นจะถูกเปรียบเทียบกับมาตรฐานที่ยอมรับได้ของแต่ละบุคคล ถ้าผลกำไรสูงกว่าระดับมาตรฐานของบุคคลผู้นั้น จึงก่อให้เกิดความพึงพอใจในความสัมพันธ์ ในทางตรงกันข้ามถ้าผลกำไรต่ำกว่าระดับมาตรฐานของบุคคลผู้นั้น จะนำมาซึ่งความไม่พึงพอใจในความสัมพันธ์

- คุณภาพของทางเลือก (quality of alternatives)

ถ้ามีทางเลือกที่มีความดึงดูดมากกว่า (อาจเกิดขึ้นโดยลำพังหรือเกิดขึ้นกับบุคคลอื่น) อาจส่งผลให้บุคคลผู้นั้นยุติความสัมพันธ์ในปัจจุบัน แต่ถ้าคุณภาพของทางเลือกที่เกิดขึ้นมีความดึงดูดไม่มากพอบุคคลผู้นั้นก็จะรักษาความสัมพันธ์ที่มีไว้

- การลงทุน (investment)

การลงทุนใดก็ตามที่บุคคลลงทุนในความสัมพันธ์ ไม่ว่าจะเป็น เวลา หรือ พลังงาน ทางอารมณ์ บุคคลจะสูญเสียสิ่งเหล่านี้ถ้าความสัมพันธ์สิ้นสุดลง

Rusbult (1998) ทำนายว่า ความสัมพันธ์จะถูกรักษาไว้เมื่อค้ำค้ำกับการลงทุนที่ลงไป ในกรณีที่รางวัลมีความเท่าเทียมกับการลงทุนที่ลงไป ความสัมพันธ์ก็จะถูกรักษาไว้เช่นกัน เพราะบุคคลเหล่านั้นได้ลงทุนอย่างสูงลงไปในความสัมพันธ์ ความสัมพันธ์จะสิ้นสุดลงเมื่อมีการลงทุนในความสัมพันธ์เพียงเล็กน้อย และมีการลงทุนสูงกว่ารางวัลที่ได้รับ

การวัดความพึงพอใจในความสัมพันธ์

การประเมินระดับความพึงพอใจในความสัมพันธ์ของบุคคลนั้นเป็นการประเมินคุณภาพความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลที่ตีรูปแบบหนึ่ง โดยอาศัยการประเมินหลายวิธีด้วยกัน ได้แก่ การประเมินความรู้สึก รูปแบบความคิด และความสัมพันธ์ระหว่างกัน (สิริภรณ์ ระวังงาน, 2553)

นักวิจัยหลายท่านได้พยายามสร้างเครื่องมือเพื่อใช้ประเมินระดับความพึงพอใจในความสัมพันธ์หลายมาตรด้วยกัน ดังนี้

Graham, Diebels, และ Barnow (2011) กล่าวว่า มาตรวัด Locke–Wallace Marital Adjustment Test (LWMAT), Kansas Marital Satisfaction Scale (KMS), Quality of Marriage Index, the Relationship Assessment Scale, Marital Opinion Questionnaire, Karney and Bradbury’s (1997) semantic differential scale, และ Couples Satisfaction Index มาตรวัดความพึงพอใจในความสัมพันธ์ทั้ง 7 มาตรข้างต้น เป็นมาตรวัดความพึงพอใจในความสัมพันธ์ที่นิยมใช้มากที่สุด

มาตรวัด Locke–Wallace Marital Adjustment Test (LWMAT) โดย Locke และคณะ (1959) เป็นมาตรวัดความพึงพอใจในความสัมพันธ์มีข้อคำถามทั้งหมด 15 ข้อ แบ่งเป็นข้อคำถามเกี่ยวกับการคล้อยตามประเด็นสำคัญในความสัมพันธ์ เช่น การเงิน จำนวน 8 ข้อ ข้อคำถามเกี่ยวกับความคิดและความรู้สึกเกี่ยวกับการแต่งงานและคู่รักจำนวน 6 ข้อ และข้อคำถามเกี่ยวกับความสุขโดยรวมจำนวน 1 ข้อ โดยมีการให้คะแนน 7-, 6-, 4-, 3-, 2- มาตรวัด LWMAT เป็นมาตรวัดความพึงพอใจในความสัมพันธ์ที่สามารถแยกคู่รัก สูง – ต่ำ

มาตรวัด Kansas Marital Satisfaction (KMS) โดย Schumm และคณะ (1983) เป็นมาตรวัดความพึงพอใจที่ประกอบไปด้วยข้อคำถามทั้งหมด 3 ข้อซึ่งเกี่ยวข้องกับ ความพึงพอใจในการแต่งงาน ความพึงพอใจในตัวคู่สมรส และความพึงพอใจในความสัมพันธ์ระหว่างตนเองและคู่สมรส มีการให้คะแนนแบบช่วง 1 – 7 (ไม่พึงพอใจที่สุด – พึงพอใจที่สุด)

มาตรวัด QMI โดย Norton (1983) เป็นมาตรวัดแบบประเมินตนเองประกอบไปด้วยข้อคำถามทั้งหมด 6 ข้อ ที่ใช้ประเมินความพึงพอใจในความสัมพันธ์ในชีวิตสมรส มีพื้นฐานมาจาก มาตรวัด Marital Assessment Scale Hendricks (1981) เป็นมาตรวัดความพึงพอใจในชีวิต ประกอบไปด้วยข้อคำถามทั้งหมด 7 ข้อ ซึ่งเป็นคำถามเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างคนรัก บนค่าประมาณลิเคิร์ตแบบ 5 ช่วง

มาตรวัด Marital Opinion Questionnaire (MOQ) โดย Huston และ Vangelisti ปี 1991 แบบสอบถามปรับมาจากมาตรวัดความพึงพอใจในชีวิตของ Campbell, Converse และ Rodgers ปี 1976 ประกอบไปด้วย 2 ส่วน ส่วนแรกเป็นมาตรวัดแบบ semantic differential scales ซึ่งประกอบไปด้วยคำคุณศัพท์ซึ่งเกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์ในชีวิตสมรส ส่วนที่สองเป็นแบบวัดแบบข้อกระทงเดี่ยวซึ่งเกี่ยวข้องกับความพึงพอใจในความสัมพันธ์ของชีวิตสมรสโดยรวม (Caughlin, 2000)

มาตรวัด Semantic Differential Measure (SMD) โดย Karney และ Bradbury ปี 1997 เป็นมาตรวัดคำคุณศัพท์แบบจับคู่คำตรงข้ามจำนวน 15 ข้อ มีการให้คะแนนตั้งแต่ 1-7 ที่ถูกออกแบบมาเพื่อวัดความหมายโดยนัยของสิ่งของ เหตุการณ์ และเจตคติ (Funk & Rogge, 2007)

มาตรวัด The Couples Satisfaction Index (CSI) โดย Robinson ปี 1983 เป็นมาตรวัดที่ประกอบไปด้วยข้อกระทงจำนวน 32 ข้อ ซึ่งถูกออกแบบมาเพื่อวัดความพึงพอใจในความสัมพันธ์ของคู่รัก

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับบุคลิกภาพแบบห้าองค์ประกอบ (Big Five) กับความพึงพอใจในความสัมพันธ์ (relationship satisfaction)

Schmitt, Realo, Voracek, และ Allik (2008) ได้ทำการศึกษาความแตกต่างระหว่างเพศ (gender differences) ใน 55 ประเทศโดยใช้มาตรวัดบุคลิกภาพแบบห้าองค์ประกอบ (Big Five Inventory) พบว่า ผู้หญิงมีแนวโน้มที่จะมีบุคลิกภาพแบบหวั่นไหว (neuroticism) บุคลิกภาพแบบเป็นมิตร (agreeableness) และบุคลิกภาพแบบมีจิตสำนึกในหน้าที่ (conscientiousness) สูงกว่าเพศชาย นอกจากนี้ความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญของบุคลิกภาพแบบหวั่นไหว (neuroticism) ระหว่างเพศหญิงและชายยังถูกพบอย่างชัดเจนและสอดคล้องใน 49 ประเทศจากการสำรวจทั้งหมด 55 ประเทศอีกด้วย

Kaufman (2011) ทำการศึกษาความพึงพอใจในความสัมพันธ์ (relationship satisfaction) กับ บุคลิกภาพแบบห้าองค์ประกอบของคู่สมรสจำนวน 10,000 คู่ มีอายุระหว่างอายุ 18 ถึง 70 ปี พบว่า บุคลิกภาพแบบมีจิตสำนึกในหน้าที่ (conscientiousness/organized) บุคลิกภาพแบบเป็นมิตร (agreeableness/pleasing) และบุคลิกภาพแบบเปิดรับประสบการณ์ (openness to

experience/change) เป็นตัวทำนายที่สำคัญที่สุดของบุคลิกภาพทั้ง 5 องค์ประกอบในการทำนายความพึงพอใจในความสัมพันธ์ (relationship satisfaction)

Costa และ McCrae (2001) ทำการศึกษาข้ามวัฒนธรรม (cross-culture) แสดงให้เห็นถึงความแตกต่างระหว่างเพศ จากผลการสำรวจโดยใช้แบบสำรวจ NEO-PI-R และ Big Five Inventory ตัวอย่างเช่น ผู้หญิงมักรายงานว่าตนเองมีบุคลิกภาพแบบหวั่นไหว (neuroticism) บุคลิกภาพแบบเป็นมิตร (agreeableness) ในด้านย่อยความอบอุ่น (เป็นด้านย่อยของบุคลิกภาพแบบเปิดตัว) และบุคลิกภาพแบบเปิดรับประสบการณ์ (openness to experience) สูงกว่า ส่วนผู้ชายมักรายงานว่าตนเองมีบุคลิกภาพแบบกล้าแสดงออก (เป็นด้านย่อยของบุคลิกภาพแบบเปิดตัว) และบุคลิกภาพแบบเปิดรับประสบการณ์ (openness) สูงกว่าเมื่อตอบแบบสำรวจ NEO-PI-R

Engel (2002) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างแรงกระตุ้น (fundamental motives) บุคลิกภาพแบบห้าองค์ประกอบ (five-factor traits) ต่อ องค์ประกอบของความรัก (component of love) โดยมีผู้ร่วมการทดลอง 126 คน เป็นชาย 36 คน หญิง 90 คน เป็นนักศึกษาจาก Midwest American University พบว่า ความพึงพอใจในความสัมพันธ์ (relationship satisfaction) ของเพศชาย มีความสัมพันธ์กับบุคลิกภาพแบบมีจิตสำนึกในหน้าที่ (conscientiousness) และบุคลิกภาพแบบกล้าแสดงออกเป็นด้านย่อยของบุคลิกภาพแบบเปิดตัว (extraversion) ส่วนความพึงพอใจในความสัมพันธ์ของเพศหญิง พบว่ามีความสัมพันธ์กับบุคลิกภาพแบบเปิดตัว (extraversion) และบุคลิกภาพแบบมีจิตสำนึกในหน้าที่ (conscientiousness) โดยมีด้านย่อยของบุคลิกภาพแบบเปิดตัว (extraversion) คือ ครุ่นคิด (thoughtful) ส่วนด้านย่อยของบุคลิกภาพแบบมีจิตสำนึกในหน้าที่ (conscientiousness) คือ คิดรอบคอบ (deliberate)

Amiri, Farhoodi, Abdolvand, และ Bidakhavidi (2011) ได้ทำการศึกษาอิทธิพลของบุคลิกภาพแบบห้าองค์ประกอบและรูปแบบการสื่อสารต่อความพึงพอใจในชีวิตสมรส โดยมีผู้ร่วมการทดลองเป็นนักศึกษาที่สมรสแล้วจากมหาวิทยาลัยของรัฐใน Tehran จำนวน 100 คน (50 คู่) ผู้ร่วมการทดลองตอบแบบวัดบุคลิกภาพ (NEO) แบบวัดรูปแบบการสื่อสาร (communication style) และแบบวัดความพึงพอใจในชีวิตสมรส ผลการวิจัยพบว่า บุคลิกภาพแบบหวั่นไหว (neuroticism) มีความสัมพันธ์ทางลบกับความพึงพอใจในชีวิตสมรส ส่วนบุคลิกภาพทั้งสององค์ประกอบได้แก่

บุคลิกภาพแบบเป็นมิตร (agreeableness) บุคลิกภาพแบบมีจิตสำนึกในหน้าที่ (conscientiousness) บุคลิกภาพแบบเปิดตัว (extraversion) และบุคลิกภาพแบบเปิดรับประสบการณ์ (openness) มีความสัมพันธ์ทางบวกกับความพึงพอใจในชีวิตสมรส นอกจากนี้ผลการศึกษาได้พิสูจน์ให้เห็นว่าบุคลิกภาพแบบหวั่นไหว (neuroticism) เป็นตัวทำนายความพึงพอใจในชีวิตสมรสได้เป็นลำดับแรก และตามมาด้วยบุคลิกภาพด้านคล้อยตามผู้อื่น (agreeableness) บุคลิกภาพด้านมีจิตสำนึกในหน้าที่ (Conscientiousness) บุคลิกภาพแบบเปิดตัว (Extraversion) และด้านเปิดรับประสบการณ์ (Openness)

Heller, Ilies, และ Wattson (2004) ได้ทำการศึกษาความสัมพันธ์ของบุคลิกภาพแบบห้าองค์ประกอบ ต่อความพึงพอใจในงาน (job Satisfaction) ความพึงพอใจในชีวิตสมรส (Marital satisfaction) และความพึงพอใจในชีวิต (life satisfaction) ผลการวิจัยโดยวิธีวิเคราะห์ห่อถัก (meta-analysis) พบว่า บุคลิกภาพแบบหวั่นไหว (neuroticism) มีความสัมพันธ์ทางลบกับความพึงพอใจในชีวิตสมรส ส่วนบุคลิกภาพแบบเป็นมิตร (agreeableness) บุคลิกภาพแบบมีจิตสำนึกในหน้าที่ (conscientiousness) และบุคลิกภาพแบบเปิดตัว (extraversion) มีความสัมพันธ์ทางบวกกับความพึงพอใจในชีวิตสมรสตามลำดับ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Malouff, Thorsteinsson, Schutte, Bhullar, และ Rooke (2010) ที่ได้ทำการศึกษาบุคลิกภาพแบบห้าองค์ประกอบต่อความพึงพอใจในความสัมพันธ์โดยวิธีวิเคราะห์ห่อถัก พบว่า ผู้ที่มีบุคลิกภาพแบบหวั่นไหวต่ำ (low neuroticism) และมีบุคลิกแบบเป็นมิตร (agreeableness) บุคลิกภาพแบบมีจิตสำนึกในหน้าที่ (conscientiousness) รวมทั้งบุคลิกภาพแบบเปิดตัว (extraversion) สูงจะมีความพึงพอใจในความสัมพันธ์สูงเช่นกัน เหตุผลที่บุคคลที่มีบุคลิกภาพแบบหวั่นไหวต่ำ (low neuroticism) ส่งผลให้มีความพึงพอใจในความสัมพันธ์สูง เนื่องมาจากผู้ที่มีบุคลิกภาพแบบหวั่นไหว (neuroticism) มักเป็นผู้ที่ชอบวิพากษ์วิจารณ์ สบประมาทผู้อื่น ซึ่งคุณลักษณะดังกล่าวสามารถส่งด้านลบต่อความสัมพันธ์ได้

White, Hendrick, และ Hendrick (2004) ทำการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างบุคลิกภาพแบบห้าองค์ประกอบและ ตัวแปรที่มีความเกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์แบบใกล้ชิด ได้แก่ รูปแบบความรัก (love style) ความพึงพอใจในความสัมพันธ์ (relationship satisfaction) และความใกล้ชิด (Intimacy) โดยผู้เข้าร่วมการทดลองจำนวน 196 คน จากมหาวิทยาลัยรัฐในสหรัฐอเมริกา จะตอบแบบวัดบุคลิกภาพ (NEO Personality Inventory-Revised) แบบวัดเจตคติเกี่ยวกับความรักแบบ

สั้น (Love Attitudes Scale-Short Form) , แบบประเมินความสัมพันธ์ (Relationship Assessment Scale) รวมทั้งแบบประเมินความใกล้ชิดของความสัมพันธ์ (Personal Assessment of Intimacy in Relationships) พบว่า บุคลิกภาพแบบหวุ่นไหว (neuroticism) มีความสัมพันธ์ทางลบกับความพึงพอใจในความสัมพันธ์ทั้งในเพศหญิงและเพศชาย บุคลิกภาพแบบเป็นมิตร (agreeableness) มีความสัมพันธ์ทางบวกกับความพึงพอใจในความสัมพันธ์ทั้งในเพศชายเท่านั้น ส่วนบุคลิกภาพแบบเปิดเผย (extraversion) มีความสัมพันธ์ทางบวกกับความพึงพอใจในความสัมพันธ์ ส่วนบุคลิกภาพแบบสำนึกในหน้าที่ (conscientiousness) ไม่พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติต่อความพึงพอใจในความสัมพันธ์

ถึงแม้ว่าจะมีงานวิจัยหลายชิ้นที่พบว่า บุคลิกภาพแบบเปิดเผย (extraversion) มีความสัมพันธ์ทางบวกกับความพึงพอใจในความสัมพันธ์แต่ผลการศึกษาของ Bentler และ Newcomb (1978) พบว่า บุคลิกภาพแบบเปิดเผย (extraversion) มีความสัมพันธ์ทางลบกับความพึงพอใจในความสัมพันธ์ในเพศชาย ผู้ชายที่มีความสุขและปรับตัวในชีวิตสมรสได้นั้นมีความสัมพันธ์ทางบวกกับบุคลิกภาพแบบไม่เปิดเผย (introvert) ในทางตรงข้ามผู้หญิงที่ประสบความสำเร็จในชีวิตสมรสนั้นจะมีความสัมพันธ์ทางบวกกับบุคลิกภาพแบบเปิดเผย (extraversion) จากผลการศึกษายังพบอีกว่าเมื่อเปรียบเทียบระหว่างผู้ชายที่มีสถานภาพสมรส (married males) และ ผู้ชายที่มีสถานภาพหย่าร้าง (divorced males) ผู้ชายที่มีสถานภาพสมรสมีบุคลิกภาพแบบเปิดเผย (extraversion) น้อยกว่าผู้ชายที่มีสถานภาพหย่าร้าง

Dyrenforth, Kashy, Donnellan, และ Lucas (2010) ได้ทำการศึกษาความพึงพอใจในความสัมพันธ์และความพึงพอใจในชีวิตจากบุคลิกภาพจาก 3 ประเทศ ได้แก่ ออสเตรเลีย (Australia) สหราชอาณาจักร (United Kingdom) และเยอรมนี (Germany) โดยผู้เข้าร่วมการทดลองเป็นคู่สมรสจากออสเตรเลีย 5,278 คน เยอรมัน 6,554 คน และอังกฤษ 11,418 คน งานวิจัยชิ้นนี้ต้องการศึกษาว่าบุคลิกภาพของบุคคลผู้นั้นและบุคลิกภาพของคู่สมรสทำนายความพึงพอใจในความสัมพันธ์และความพึงพอใจในชีวิตอย่างไร ซึ่งงานวิจัยได้กำหนดอิทธิพลของบุคลิกภาพที่ต้องการทำการศึกษาออกเป็น 3 รูปแบบ ดังนี้ (1) ศึกษาบุคลิกภาพของบุคคลและความพึงพอใจของบุคคลผู้นั้น (actor effect) (2) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างบุคลิกภาพของบุคคลผู้นั้นและความพึงพอใจของคู่สมรส (partner Effect) และ (3) ศึกษาว่าบุคคลที่มีคู่สมรสที่มีบุคลิกภาพเหมือนตนเองมี

ความสัมพันธ์กับความพึงพอใจที่สูงขึ้นหรือไม่ (similarity effect) จากผลการศึกษานบุคลิกภาพของบุคคลและความพึงพอใจของบุคคลผู้นั้น (actor effect) พบว่าผู้ที่มีบุคลิกภาพแบบมั่นคงทางอารมณ์ (emotional stability) บุคลิกภาพแบบเป็นมิตร (agreeableness) และบุคลิกภาพแบบเปิดเผย (extraversion) สูงจะรายงานความพึงพอใจในความสัมพันธ์สูงกว่าผู้ที่มีบุคลิกภาพทั้งสามด้านต่ำ นอกจากนี้ยังพบความไม่สอดคล้องของบุคลิกภาพแบบเปิดรับประสบการณ์ (openness) ในกลุ่มผู้เข้าร่วมการทดลองจากประเทศออสเตรเลียพบว่า บุคลิกภาพแบบเปิดรับประสบการณ์ (openness) มีความสัมพันธ์ทางลบกับความพึงพอใจในความสัมพันธ์ ตรงกันข้ามกับผลการศึกษาผู้เข้าร่วมการทดลองชาวอังกฤษที่บุคลิกภาพด้านเปิดรับประสบการณ์ (openness) มีความสัมพันธ์ทางบวกกับความพึงพอใจในความสัมพันธ์

นอกจากนี้ผลการศึกษาจากผู้เข้าร่วมทดลองชาวออสเตรเลีย พบว่า ผู้หญิงที่มีสามีมีบุคลิกภาพแบบเป็นมิตรสูง จะมีความพึงพอใจในความสัมพันธ์สูง ซึ่งตรงข้ามกับผู้ชายที่มีภรรยา มีบุคลิกภาพแบบเป็นมิตรสูง จะมีความพึงพอใจในความสัมพันธ์ต่ำ

ส่วนผลการวิจัยจากผู้เข้าร่วมการทดลองชาวอังกฤษ พบว่า ผู้ชายที่มีภรรยา มีบุคลิกภาพแบบเปิดเผยสูง จะมีความพึงพอใจในความสัมพันธ์สูง ซึ่งตรงข้ามกับผู้หญิงที่มีสามีที่มีบุคลิกภาพแบบเปิดเผยสูง จะมีความพึงพอใจในความสัมพันธ์ต่ำ

จากงานวิจัยข้างต้นโดยเฉพาะผลการศึกษาของ Bentler และ Newcomb (1978) Dyrenforth, Kashy, Donnellan, และ Lucas (2010) และ White, Hendrick, และ Hendrick (2004) ส่งผลให้ผู้วิจัยได้มุ่งให้ความสนใจศึกษาบุคลิกภาพห้าองค์ประกอบด้านเปิดเผย (extraversion) และบุคลิกภาพแบบห้าองค์ประกอบด้านเป็นมิตร (agreeableness) ต่อความพึงพอใจในความสัมพันธ์ (relationship satisfaction) ของคู่รักโดยมีเพศเป็นตัวแปรกำกับ

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับรูปแบบความผูกพัน (attachment style) กับความพึงพอใจในความสัมพันธ์ (relationship satisfaction)

Wongpakaran, Wongpakaran, และ Wedding (2012) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างมิติความผูกพันด้านวิตกกังวล (anxiety) และมิติความผูกพันด้านหลบหลีก (avoidance) และรูปแบบความผูกพันในวัยผู้ใหญ่ทั้งสี่ด้าน ได้แก่ รูปแบบความผูกพันแบบมั่นคง (secure) รูปแบบความผูกพัน

แบบหมกมุ่น (preoccupied) รูปแบบความผูกพันแบบหมางเมิน (dismissing/dismissive-avoidant) รูปแบบความผูกพันแบบหวาดหวั่น – หลบหลีก (fearful-avoidant) การรับรู้คุณค่าในตนเอง (self-esteem) ต่อสถานภาพของความสัมพันธ์ ความพึงพอใจในความสัมพันธ์ และระยะเวลาของความสัมพันธ์ ในนักศึกษาไทยจำนวน 420 คน แบ่งเป็นเพศหญิง 256 คน เพศชายจำนวน 143 คน ที่มีความสัมพันธ์แบบโรแมนติคขณะทำการศึกษา แบ่งเป็นรักเพศเดียวกัน (homosexual) จำนวน 85 เปอร์เซ็นต์ มีความรู้สึกดึงดูดสนใจคนเพศตรงข้าม (heterosexual) จำนวน 11 เปอร์เซ็นต์ และรักสองเพศ (bisexual) จำนวน 4 เปอร์เซ็นต์ อายุระหว่าง 18 – 24 ปี พบว่าผู้ชายไทยมีรูปแบบความผูกพันแบบหลบหลีกสูงกว่าผู้หญิงแต่มีรูปแบบความผูกพันแบบวิตกขัดแย้งต่ำกว่าผู้หญิง ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาที่ผ่านมาในกลุ่มประเทศตะวันออก จากการศึกษา ยังพบความแตกต่างของรูปแบบความผูกพันระหว่างเพศหญิงและเพศชาย ผู้ชายส่วนใหญ่มีรูปแบบความผูกพันแบบหมางเมิน)มากกว่า ในขณะที่ผู้หญิงมักมีรูปแบบความผูกพันแบบหวาดหวั่น – หลบหลีก นอกจากนี้ยังพบว่ามิติความผูกพันแบบหลบหลีก มีบทบาทสำคัญต่อระดับความพึงพอใจในความสัมพันธ์อีกด้วย

Hamond และ Fletcher (1991) ได้ทำการศึกษาค้นคว้าความผูกพันในความสัมพันธ์แบบใกล้ชิด (close relationship) โดยการตรวจสอบความสัมพันธ์ของรูปแบบความผูกพันทั้งสามประเภท ได้แก่ รูปแบบความผูกพันแบบมั่นคง (secure) รูปแบบความผูกพันแบบวิตกขัดแย้ง (anxious/ambivalence) และรูปแบบความผูกพันแบบหลบหลีก (avoidance) ต่อความพึงพอใจในความสัมพันธ์ ในคู่รักจำนวน 51 คู่ที่ยังไม่สมรสและมีระยะเวลาในความสัมพันธ์มากกว่าสองเดือน แบ่งเป็นชายจำนวน 51 คน และหญิงจำนวน 51 คน จาก Canterbury University พบว่า ผู้ที่มีรูปแบบความผูกพันแบบวิตกขัดแย้ง (anxious/ambivalence) และรูปแบบความผูกพันแบบหลบหลีก (avoidance) มีความพึงพอใจในความสัมพันธ์ต่ำ ส่วนผู้ที่มีรูปแบบความผูกพันแบบมั่นคง (Secure) สูงจะมีความพึงพอใจในความสัมพันธ์สูงกว่า

Tucker และ Anders (1999) ได้ทำการศึกษาค้นคว้าความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบความผูกพัน ความเที่ยงตรงในการรับรู้ของคู่รัก และความพึงพอใจในความสัมพันธ์ ของคู่รักจำนวน 61 คู่ซึ่งเป็นนักศึกษาเพศชายมีอายุระหว่าง 17 – 27 ปี ส่วนผู้หญิงมีอายุระหว่าง 17-26 ปี มีระยะเวลาของความสัมพันธตั้งแต่ 1 ถึง 50 เดือน พบว่า ผู้ชายที่มีรูปแบบความผูกพันแบบหลบหลีก

(avoidance) และทั้งเพศหญิงและเพศชายที่มีรูปแบบความผูกพันแบบวิตกขัดแย้ง (anxious/ambivalence) จะรายงานความพึงพอใจในความสัมพันธ์ต่ำ แต่จากการศึกษายังไม่พบคำตอบที่แน่ชัดว่าเพราะเหตุใดผู้หญิงที่มีรูปแบบความผูกพันแบบหลบหลีก (avoidance) จึงไม่รายงานความพึงพอใจในความสัมพันธ์ต่ำเช่นเดียวกับผู้ชาย อย่างไรก็ตามพบความคงเส้นคงวาในเพศชายที่มีรูปแบบความผูกพันแบบวิตกขัดแย้ง (anxious/ambivalence) เท่านั้นที่มีความเที่ยงตรงในการรับรู้เกี่ยวกับความรู้สึกของคู่รักต่ำ ด้วยเหตุนี้ความพึงพอใจในความสัมพันธ์ต่ำในเพศชายที่มีรูปแบบความผูกพันแบบวิตกขัดแย้ง (anxious/ambivalence) จึงสามารถอธิบายได้ด้วยความเที่ยงตรงในการรับรู้เกี่ยวกับความรู้สึกของคู่รักต่ำเช่นกัน

Altin และ Terzi (2010) ได้ทำการศึกษาบทบาทของตัวแปรส่งผ่านในความสัมพันธ์อันใกล้ชิด (intimate relationship style) ของรูปแบบความผูกพันในวัยผู้ใหญ่ทั้งสี่ด้าน ได้แก่ รูปแบบความผูกพันแบบมั่นคง (secure) รูปแบบความผูกพันแบบหมกหมุ่น (preoccupied) รูปแบบความผูกพันแบบหมางเมิน (dismissing/dismissive-Avoidant) รูปแบบความผูกพันแบบหวาดหวั่น – หลบหลีก (fearful-Avoidant) ต่ออาการซึมเศร้า (depressive symptoms) ผู้ร่วมการทดลองเป็นนักศึกษาระดับปริญญาตรีจำนวน 190 คน แบ่งเป็นนักศึกษาชายจำนวน 147 คน และเป็นนักศึกษาหญิงจำนวน 42 คน จาก Gazi University พบว่า ความสัมพันธ์ทางลบระหว่างรูปแบบความผูกพันแบบมั่นคง (secure) และความรุนแรงของอาการซึมเศร้านั้นมีความพึงพอใจในความสัมพันธ์เป็นตัวแปรส่งผ่าน บุคคลที่มีความพึงพอใจในความสัมพันธ์ หมายถึง บุคคลที่มีคะแนนสูงในข้อกระทงที่มีความเชื่อว่าพวกเขามีความพึงพอใจในความสัมพันธ์ที่ใกล้ชิด จากการที่พบว่าความพึงพอใจในความสัมพันธ์ทำหน้าที่เป็นตัวแปรส่งผ่านของรูปแบบความผูกพันแบบมั่นคง (secure) แสดงให้เห็นว่าบุคคลที่มีรูปแบบความผูกพันด้านนี้เป็นบุคคลที่รู้สึกสบายใจเมื่อต้องอยู่ใกล้ชิดกับผู้อื่น ไม่รู้สึกกังวลว่าบุคคลอื่นจะเข้ามาใกล้ชิดกับตนมากเกินไปทำให้บุคคลผู้นั้นมีความพึงพอใจในความสัมพันธ์สูง ซึ่งส่งผลต่อการลดอาการซึมเศร้า (depressive symptoms)

Aron และคณะ (1998) ได้ทำการศึกษาได้ทำการศึกษาประสบการณ์ความรักที่ไม่ได้รับการตอบสนองกับรูปแบบความผูกพัน พบว่าผู้ที่รายงานตนว่าเป็นบุคคลที่มีรูปแบบความผูกพันแบบวิตกกังวลขัดแย้ง (anxious/ambivalence) มักมีประสบการณ์ความรักที่ไม่ได้รับการตอบสนองมากที่สุด ส่วนบุคคลที่มีการรายงานตนว่าเป็นบุคคลที่มีรูปแบบความผูกพันแบบมั่นคง (secure) มี

ประสบการณ์ความรักที่ไม่ได้รับการตอบสนองน้อยที่สุด นอกจากนี้เมื่อพิจารณารูปแบบความผูกพัน ทั้งสามรูปแบบกับแรงจูงใจที่ก่อให้เกิดความรักที่ไม่ได้รับการตอบสนอง 3 ด้าน ได้แก่ แรงจูงใจด้าน ความปรารถนากับบุคคลเป้าหมาย แรงจูงใจด้านความความเป็นไปได้ของการมีความสัมพันธ์บุคคล เป้าหมาย และแรงจูงใจด้านความพึงปรารถนาของการมีความรักที่ไม่ได้รับการตอบสนอง พบว่า แรงจูงใจด้านความพึงปรารถนาขอบุคคลเป้าหมายสามารถทำนายระดับความรุนแรงของความรักที่ไม่ ได้รับการตอบสนองของบุคคลที่มีรูปแบบความผูกพันแบบวิตกกังวลขัดแย้ง (anxious/ ambivalence) มากที่สุด ส่วนแรงจูงใจด้านความน่าพึงปรารถนาของการมีความรักที่ไม่ได้รับการ ตอบสนองสามารถทำนายระดับความรุนแรงของความรักที่ไม่ได้รับการตอบสนองกับบุคคลที่มีรูปแบบ ความผูกพันแบบหลบหลีก (avoidance) แต่พบว่าแรงจูงใจด้านความความเป็นไปได้ของการมี ความสัมพันธ์บุคคลเป้าหมายไม่สามารถทำนายความรุนแรงของความรักที่ไม่ได้รับการตอบสนองของ บุคคลที่มีความผูกพันแบบมั่นคงได้เนื่องจากความยากลำบากในการประเมินความรักที่ไม่ได้รับการ ตอบสนองของตน

Shafer (2001) ได้ทำการศึกษาความสัมพันธ์ของบุคลิกภาพแบบห้าองค์ประกอบและ รูปแบบความผูกพัน โดยมีผู้เข้าร่วมการทดลองจำนวน 252 คน ผลการศึกษาความสัมพันธ์ของ บุคลิกภาพแบบห้าองค์ประกอบและรูปแบบความผูกพันพบว่า บุคลิกภาพแบบหวุ่นไหว (neuroticism) มีความสัมพันธ์ทางลบกับรูปแบบความผูกพันแบบมั่นคง (secure) และมี ความสัมพันธ์ทางบวกกับรูปแบบความผูกพันแบบหลบหลีก (avoidant) รวมทั้งรูปแบบความผูกพัน แบบวิตกกังวลขัดแย้ง (anxious/ambivalent) เช่นเดียวกับบุคลิกภาพแบบปิดเผยตนเอง (extraversion) ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ Neyer และ Voigt (2004) ที่ได้ทำการศึกษาอิทธิ ผลของบุคลิกภาพและเครือข่ายสังคมออนไลน์ (social network) ต่อความสัมพันธ์แบบโรแมนติก โดยมีผู้เข้าร่วมการทดลองเป็นคู่รักอายุระหว่าง 19 ปี ถึง 36 ปีที่มีความสัมพันธ์อย่างน้อย 6 เดือนขึ้นไป จำนวน 100 คู่ ซึ่งผู้เข้าร่วมการทดลองนั้นมาจากการโฆษณาบริเวณมหาวิทยาลัยและการโฆษณา ผ่านสื่อท้องถิ่นจากเบอร์ลิน (Berlin) ผลการศึกษาพบว่าบุคลิกภาพแบบหวุ่นไหว (neuroticism) มีความสัมพันธ์ทางลบกับรูปแบบความผูกพันแบบมั่นคง (secure) ส่วนบุคลิกภาพแบบเป็นมิตร (agreeableness) มีความสัมพันธ์ทางบวกกับรูปแบบความผูกพันแบบมั่นคง (secure)

งานวิจัยชิ้นนี้ผู้วิจัยมุ่งให้ความสนใจกับทฤษฎีรูปแบบความผูกพันในวัยผู้ใหญ่ 3 รูปแบบตามแนวคิดของ Ainsworth, Blehar, Waters, และ Wall ในปี 1978 ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่าแนวคิดและทฤษฎีของ Ainsworth, Blehar, Waters, และ Wall ในปี 1978 มีความครอบคลุมและสามารถแบ่งแยกรูปแบบความผูกพันแต่ละรูปแบบได้อย่างชัดเจน ซึ่งง่ายต่อการทำความเข้าใจ

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับบุคลิกภาพแบบห้าองค์ประกอบและรูปแบบความผูกพันในวัยผู้ใหญ่

Noftle และ Shaver (2006) ได้ทำการศึกษาความสัมพันธ์รูปแบบความผูกพันและบุคลิกภาพแบบห้าองค์ประกอบต่อการทำนายคุณภาพของความสัมพันธ์ (relationship quality) งานวิจัยชิ้นนี้มุ่งศึกษารูปแบบความผูกพันแบบหลบหลีก (avoidant) และรูปแบบความผูกพันแบบวิตกกังวลเท่านั้น (anxiety) โดยมีผู้เข้าร่วมการทดลองเป็นนักศึกษาจำนวน 8,318 คน จาก West Coast research university แบ่งเป็นชาย 2,901 คน และหญิง 5,417 จำนวน ซึ่งผู้เข้าร่วมการทดลองประกอบไปด้วยหลายเชื้อชาติและมีอายุเฉลี่ยอยู่ที่ 18 – 24 ปี ‘

งานวิจัยชิ้นนี้แบ่งออกเป็น 2 การศึกษา การศึกษาที่ (1) เป็นการหาความสัมพันธ์ระหว่างได้ทำการศึกษาความสัมพันธ์รูปแบบความผูกพันและบุคลิกภาพแบบห้าองค์ประกอบ เครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัยชิ้นนี้ได้แก่ มาตรวัดบุคลิกภาพแบบห้าองค์ประกอบ (Big Five Inventory) มาตรวัดรูปแบบความผูกพัน (Experiences in Close Relationships scale) ผลการศึกษาพบว่า รูปแบบความผูกพันแบบวิตกกังวล (anxiety) และรูปแบบความผูกพันแบบหลบหลีก (avoidant) มีความสัมพันธ์ทางบวกกับบุคลิกภาพแบบหวั่นไหว (neuroticism) แต่มีความสัมพันธ์ทางลบกับบุคลิกภาพแบบเปิดเผย (extraversion) บุคลิกภาพแบบเป็นมิตร (agreeableness) บุคลิกภาพด้านมีจิตสำนึกในหน้าที่ (conscientiousness) และบุคลิกภาพด้านเปิดรับประสบการณ์ (openness)

จากการทดลองที่ 2 ทำการศึกษาความสัมพันธ์ของบุคลิกภาพแบบห้าองค์ประกอบและรูปแบบความผูกพันต่อคุณภาพของความสัมพันธ์ มีผู้เข้าร่วมการทดลองจำนวน 285 คน แบ่งเป็นหญิง 227 และชาย 58 คน เป็นนักศึกษาจาก West Coast research เครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัยชิ้นนี้ได้แก่ มาตรวัดบุคลิกภาพแบบห้าองค์ประกอบ (NEO-PI-R; Costa & McCrae, 1992) มาตรวัดประสบการณ์ในความสัมพันธ์ที่ใกล้ชิด (Experiences in Close Relationships scale) และมาตร

วัดคุณภาพของความสัมพันธ์ (Relationship Quality Components Inventory) ผลการศึกษาพบว่า บุคลิกภาพแบบหวั่นไหว (neuroticism) เป็นตัวทำนายรูปแบบความผูกพันแบบวิตกกังวล ($r = .52$) และรูปแบบความผูกพันแบบหลบหลีก ($r = .17$) อย่างไรก็ตามผลการวิจัยพบว่า บุคลิกภาพแบบเปิดตัว (extraversion) มีความสัมพันธ์ทางลบกับรูปแบบความผูกพันแบบหลบหลีก (avoidant) และรูปแบบความผูกพันแบบวิตกขัดแย้ง (anxiety) บุคลิกภาพแบบเปิดรับประสบการณ์ (openness) มีความสัมพันธ์ทางลบกับรูปแบบความผูกพันแบบหลบหลีก (avoidant) ส่วนบุคลิกภาพแบบมีจิตสำนึกในหน้าที่ (conscientiousness) ความสัมพันธ์ทางลบกับรูปแบบความผูกพันแบบหลบหลีก (avoidant) และรูปแบบความผูกพันแบบวิตกขัดแย้ง (anxiety) การวิเคราะห์เมทริกซ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรบุคลิกภาพแบบเปิดตัวและรูปแบบความผูกพันแบบหลบหลีกพบว่า ตัวแปรบุคลิกภาพแบบเปิดตัวมีความสัมพันธ์ทางลบกับรูปแบบความผูกพันแบบหลบหลีกในกลุ่มนิสิต นักศึกษา และบุคคลทั่วไป ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($r = -.39$) และบุคลิกภาพแบบเปิดเผยตนเองมีอิทธิพลทางลบต่อรูปแบบความผูกพันแบบหลบหลีก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

การศึกษาที่ 1 ซึ่งบุคลิกภาพแบบเป็นมิตร (agreeableness) มีความสัมพันธ์กับรูปแบบความผูกพันแบบหลบหลีก (avoidant) และรูปแบบความผูกพันแบบวิตกกังวลเท่านั้น (anxiety) เหตุผลสำคัญที่สร้างความแตกต่างที่เกิดขึ้นระหว่างการศึกษานี้ที่ 1 และ 2 คือ พบความสัมพันธ์ต่ำของบุคลิกภาพแบบเป็นมิตร (agreeableness) ระหว่างมาตรวัดบุคลิกภาพ BFI และ NEO-PI-R นั้นเอง

Galinha, Oishi, Pereira, Wirtz, และ Esteves (2013) ได้ทำการศึกษายาทบาทของบุคลิกภาพแบบลักษณะนิสัย (personality traits) รูปแบบความผูกพัน (attachment style) ความพึงพอใจในความสัมพันธ์ต่อความสุขเชิงอัตวิสัย (subjective well-being) การศึกษาครั้งนี้มุ่งให้ ความสนใจศึกษาบุคลิกภาพแบบเปิดตัว (extraversion) บุคลิกภาพแบบหวั่นไหว (neuroticism) รูปแบบความผูกพันแบบมั่นคง (attachment security) ความพึงพอใจในความสัมพันธ์ต่อความสุขเชิงอัตวิสัย การศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาภาคตัดขวางโดยผู้เข้าร่วมทดลองเป็นนักศึกษาระดับมหาวิทยาลัยจำนวน 1,574 คน แบ่งออกเป็นนักศึกษาจาก North Carolina University (สหรัฐอเมริกา) จำนวน 497 คน Lisbon University จำนวน 533 คน (โปรตุเกส) และ Maputo

University (สาธารณรัฐโมซัมบิก) จำนวน 544 คน ผลการศึกษาไม่พบว่ารูปแบบความผูกพันแบบมั่นคง (attachment security) มีอิทธิพลส่งผ่านระหว่างบุคลิกภาพด้านเปิดตัว (extraversion) บุคลิกภาพด้านหวุ่นไหว (neuroticism) ต่อความพึงพอใจในความสัมพันธ์ Galinha, Oishi, Pereira, Wirtz, และ Esteves (2013) กล่าวว่า แม้ว่ารูปแบบความผูกพันเป็นคุณลักษณะที่ค่อนข้างถาวร แต่รูปแบบความผูกพันส่วนใหญ่ได้รับการพัฒนาผ่านประสบการณ์เกี่ยวกับความสัมพันธ์ในช่วงต้น ซึ่งสอดคล้องกับ Hommond และ Fletcher (1991) ที่กล่าวว่า แม้ว่ารูปแบบความผูกพันจะเกิดจากการปฏิสัมพันธ์ระหว่างพ่อแม่และเด็กในช่วงต้น แต่ประสบการณ์ด้านความสัมพันธ์ในวัยผู้ใหญ่จะเป็นสิ่งสำคัญในการปรับเปลี่ยนรูปแบบความผูกพันในช่วงต้นของชีวิต นอกจากนี้ Sternberge และคณะ (อ้างถึงใน Hommond & Fletcher, 1991) กล่าวว่า ไม่พบความเชื่อมโยงระหว่างประสบการณ์ในวัยเด็กกับรูปแบบความผูกพันในปัจจุบัน ซึ่งอาจเป็นไปได้ว่าคุณคจะเชื่อมโยงอดีตกับปัจจุบันจากอัตมโนทัศน์ (self-concept) และทฤษฎีบุคลิกภาพ (personality theories) ว่าเจตคติและพฤติกรรมที่เกิดขึ้นในความสัมพันธ์วัยผู้ใหญ่ อาจมีความสัมพันธ์กับการปฏิสัมพันธ์ระหว่างพ่อแม่และเด็กในช่วงต้น

ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงมุ่งสนใจศึกษาบุคลิกภาพแบบเปิดตัวและบุคลิกภาพแบบเป็นมิตรต่อความพึงพอใจในความสัมพันธ์ของคู่รักโดยมีรูปแบบความผูกพันเป็นตัวแปรส่งผ่านในบริบทของสังคมไทย

คำถามการวิจัย

1. ความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของบุคลิกภาพแบบเปิดตัวและบุคลิกภาพแบบเป็นมิตรต่อความพึงพอใจในความสัมพันธ์ของคู่รักโดยมีรูปแบบความผูกพันเป็นตัวแปรส่งผ่านมีลักษณะเป็นอย่างไร และมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์หรือไม่
2. เพศเป็นตัวแปรกำกับที่ส่งผลต่อโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของบุคลิกภาพแบบเปิดตัวและบุคลิกภาพแบบเป็นมิตรต่อความพึงพอใจในความสัมพันธ์ของคู่รัก โดยที่รูปแบบความผูกพันเป็นตัวแปรส่งผ่านหรือไม่

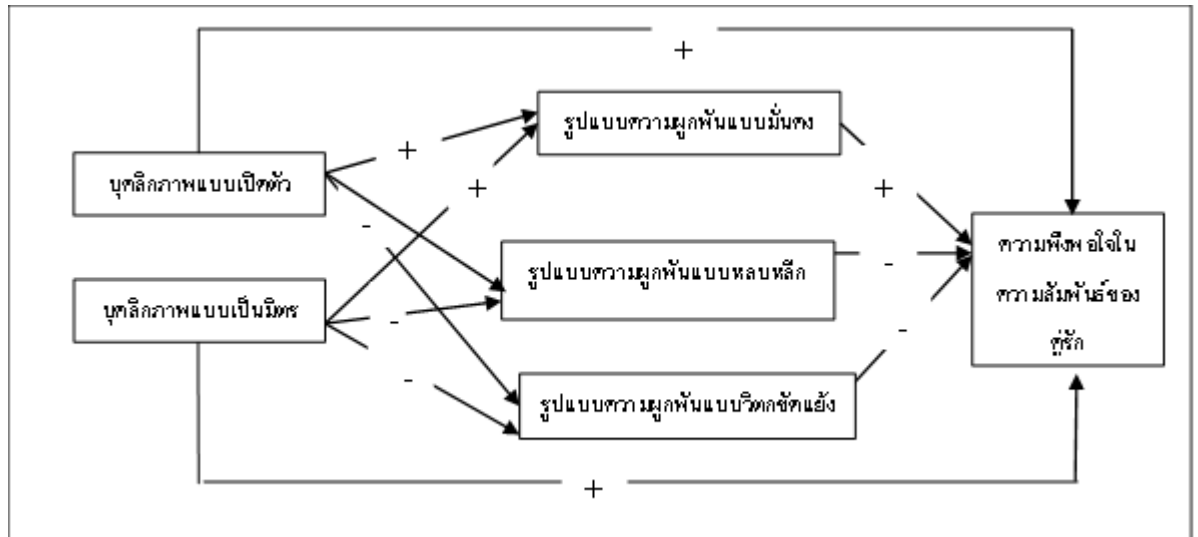
วัตถุประสงค์ของงานวิจัย

1. เพื่อพัฒนาและตรวจสอบความตรงของโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของบุคลิกภาพแบบเปิดตัวและบุคลิกภาพแบบเป็นมิตรต่อความพึงพอใจในความสัมพันธ์ของคู่รัก โดยมีรูปแบบความผูกพันเป็นตัวแปรส่งผ่าน
2. เพื่อตรวจสอบความไม่แปรเปลี่ยนของโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของบุคลิกภาพแบบเปิดตัวและบุคลิกภาพแบบเป็นมิตรต่อความพึงพอใจในความสัมพันธ์ของคู่รัก โดยมีรูปแบบความผูกพันเป็นตัวแปรส่งผ่านระหว่างกลุ่มเพศชายและเพศหญิง

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพที่ 3. โมเดลเชิงสาเหตุของความพึงพอใจในความสัมพันธ์ของคู่รัก

สมมติฐานงานวิจัย

สมมติฐานข้อที่ 1 บุคลิกภาพแบบเปิดตัวมีอิทธิพลทางตรงในเชิงบวกต่อความพึงพอใจในความสัมพันธ์ของคู่รัก

สมมติฐานข้อที่ 2 บุคลิกภาพแบบเป็นมิตรมีอิทธิพลทางตรงในเชิงบวกต่อความพึงพอใจในความสัมพันธ์ของคู่รัก

สมมติฐานข้อที่ 3 บุคลิกภาพแบบเปิดตัวมีอิทธิพลทางตรงในเชิงบวกต่อรูปแบบความผูกพันแบบมั่นคง

สมมติฐานข้อที่ 4 บุคลิกภาพแบบเปิดตัวมีอิทธิพลทางตรงในเชิงลบต่อรูปแบบความผูกพันแบบหลบหลีกและรูปแบบความผูกพันแบบวิตกขัดแย้ง

สมมติฐานข้อที่ 5 บุคลิกภาพแบบเป็นมิตรมีอิทธิพลทางตรงในเชิงบวกต่อรูปแบบความผูกพันแบบมั่นคง

สมมติฐานข้อที่ 6 บุคลิกภาพแบบเป็นมิตรมีอิทธิพลทางตรงในเชิงลบต่อรูปแบบความผูกพันแบบหลบหลีกและรูปแบบความผูกพันแบบวิตกขัดแย้ง

สมมติฐานข้อที่ 7 บุคลิกภาพแบบเปิดตัวมีอิทธิพลต่อความพึงพอใจในความสัมพันธ์ของคู่รักโดยมีรูปแบบความผูกพันทั้ง 3 รูปแบบเป็นตัวแปรส่งผ่าน

สมมติฐานข้อที่ 8 บุคลิกภาพแบบเป็นมิตรมีอิทธิพลต่อความพึงพอใจในความสัมพันธ์ของคู่รักโดยมีรูปแบบความผูกพันทั้ง 3 รูปแบบเป็นตัวแปรส่งผ่าน

สมมติฐานข้อที่ 9 โมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของบุคลิกภาพแบบเปิดตัวและบุคลิกภาพแบบเป็นมิตรความพึงพอใจในความสัมพันธ์ของคู่รัก โดยมีรูปแบบความผูกพันเป็นตัวแปรส่งผ่านในกลุ่มนิสิต นักศึกษา และบุคคลทั่วไป ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล เพศชายและเพศหญิงมีความแตกต่างกัน

ขอบเขตงานวิจัย

ประชากรที่ศึกษาในครั้งนี้ ได้แก่ นิสิต นักศึกษา และบุคคลทั่วไป เป็นบุคคลที่มีคูรักรักกับเพศตรงข้ามอยู่ในปัจจุบัน โดยที่ยังไม่ได้สมรส มีระยะเวลาในการคบหากับคูรักรักไม่ต่ำกว่า 3 เดือน มีอายุระหว่าง 18 – 35 ปี ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ซึ่งเป็นการเก็บข้อมูลรายบุคคลเท่านั้น

ตัวแปรที่ใช้ในงานวิจัย

ตัวแปรที่ใช้ในงานวิจัย

- 1) ตัวแปรภายนอก (exogeneous variable) ที่เป็นตัวแปรอิสระ (independent variable) จำนวน 2 ตัวแปร ได้แก่ ตัวแปรบุคลิกภาพแบบเปิดตัว (extraversion) และตัวแปรบุคลิกภาพแบบเป็นมิตร (agreeableness)
- 2) ตัวแปรภายใน (endogeneous variable) ที่ทำหน้าที่เป็นตัวแปรส่งผ่าน (Mediating Variable) จำนวน 3 ตัวแปร ได้แก่ ตัวแปรรูปแบบความผูกพันแบบมั่นคง (secure) ตัวแปรรูปแบบความผูกพันแบบวิตกขัดแย้ง (anxious) และตัวแปรรูปแบบความผูกพันแบบหลบหลีก (avoidant)
- 3) ตัวแปรภายใน (endogeneous variable) ที่ทำหน้าที่เป็นตัวแปรตาม (dependent variable) จำนวน 1 ตัวแปร ได้แก่ ตัวแปรความพึงพอใจในความสัมพันธ์ของคูรักรัก (relationship satisfaction)

ข้อจำกัดในงานวิจัย

เนื่องจากการศึกษาในครั้งนี้เป็นการศึกษากับประชากรที่มีความสัมพันธ์แบบคูรักรักกับเพศตรงข้าม และเป็นคูรักรักที่ยังไม่ได้สมรส ดังนั้น ผลการวิจัยจึงไม่สามารถนำไปอธิบายในความสัมพันธ์ระหว่างคนรักรูปแบบอื่น ๆ เช่น คูรักรักที่สมรสกันแล้ว คูรักรักเพศเดียวกัน ความรักระหว่างเพื่อน หรือความรักระหว่างคนในครอบครัวได้ เนื่องจากมีความแตกต่างกันในรูปแบบของความสัมพันธ์ ระดับความใกล้ชิด พันธะผูกพัน รวมทั้งปัจจัยแวดล้อมอื่น ๆ จึงสามารถใช้อธิบายเฉพาะในความสัมพันธ์แบบคูรักรักกับเพศตรงข้าม และยังไม่ได้สมรสเท่านั้น

คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

บุคลิกภาพ หมายถึง ลักษณะนิสัยของบุคคลที่ใช้สะท้อนความรู้สึก ความคิด ทั้งภายใน และภายนอก จนกลายเป็นคุณลักษณะเฉพาะของบุคคลในการปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมของ บุคคลนั้น

บุคลิกภาพแบบเปิดตัว หมายถึง ลักษณะของบุคคลที่ชอบเข้าสังคม กล้าแสดงออก ชอบ อยู่กับผู้คนจำนวนมาก กระตือรือร้น ช่างพูดช่างคุย ชอบความตื่นเต้น มีแนวโน้มที่จะมีลักษณะว่า เรียง มองโลกในแง่ดี ซึ่งในการวิจัยนี้ หมายถึง คะแนนที่ได้จากมาตรวัดบุคลิกภาพในข้อกระทงด้าน การเปิดเผยตนเอง

บุคลิกภาพแบบเป็นมิตร หมายถึง ลักษณะของบุคคลที่มีความเห็นใจผู้อื่น มองเห็น ประโยชน์ของผู้อื่นเป็นหลัก กระตือรือร้นที่จะช่วยผู้อื่นและเชื่อว่าผู้อื่นก็จะช่วยเหลือตนเองเช่นกัน ซึ่งในการวิจัยนี้ หมายถึง คะแนนที่ได้จากมาตรวัดบุคลิกภาพในข้อกระทงด้านคล้อยตามผู้อื่น

ความผูกพัน หมายถึง พันธะทางอารมณ์ระหว่างบุคคล ซึ่งความสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นนั้นส่งผล ต่ออารมณ์ ความมั่นคง ปลอดภัย ความรักใคร่พิงพอใจ ความสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นนี้จะถูกเชื่อมโยงขึ้นที่ ละเล็กละน้อยจนกลายเป็นความรู้สึกที่มั่นคงถาวรต่อไป

รูปแบบความผูกพันแบบมั่นคง หมายถึง ผู้ที่มีรูปแบบความผูกพันในลักษณะนี้พัฒนา รูปแบบของตนเองว่าเป็นมิตร รู้สึกว่าการใกล้ชิดกับผู้อื่นเป็นเรื่องง่าย ไม่รู้สึกวิตกกังวลเมื่อผู้อื่นเข้ามา ใกล้ชิดกับตน มองผู้อื่นว่าน่าไว้วางใจ สามารถพึ่งพาได้ น่าเชื่อถือ ซึ่งในการวิจัยนี้ หมายถึง คะแนน ที่ได้จากมาตรวัดรูปแบบความผูกพันแบบมั่นคง

รูปแบบความผูกพันแบบหลบหลีก หมายถึง ผู้ที่มีรูปแบบความผูกพันในลักษณะนี้พัฒนา รูปแบบของตนเองว่าหวาดระแวง ห่างเหิน ไม่น่าไว้วางใจ รู้สึกไม่สบายใจเมื่อต้องใกล้ชิดกับผู้อื่นร่วม ทั้งเมื่อผู้อื่นเข้ามาใกล้ชิดกับตนเอง ซึ่งการวิจัยนี้ หมายถึง คะแนนที่ได้จากมาตรวัดรูปแบบความ ผูกพันแบบหลบหลีก

รูปแบบความผูกพันแบบวิตกขัดแย้ง หมายถึง ผู้ที่มีรูปแบบความผูกพันในลักษณะนี้พัฒนา รูปแบบของตนเองว่าไม่มั่นใจในตนเอง ตนเองไม่มีคุณค่า และมองผู้อื่นว่าไม่น่าไว้วางใจ รวมทั้ง ตนเองไม่มีความสามารถที่จะมีความสัมพันธ์แบบถาวรได้ มีอารมณ์ไม่มั่นคง มีความกังวล มักรู้สึก สับสน ซึ่งในการวิจัยนี้ หมายถึง คะแนนที่ได้จากมาตรวัดรูปแบบความผูกพันแบบวิตกขัดแย้ง

ความพึงพอใจในความสัมพันธ์ หมายถึง ความรู้สึกพึงพอใจของบุคคลที่มีต่อคู่รัก ซึ่งมี พื้นฐานมาจากการประเมินระดับการมีปฏิสัมพันธ์ทั้งทางอารมณ์และความใกล้ชิด โดยมีการประเมิน ว่าความสัมพันธ์นั้นเป็นไปตามความคาดหวังหรือไม่ ซึ่งในการวิจัยนี้ หมายถึง คะแนนที่ได้จากมาตร วัดความพึงพอใจในความสัมพันธ์

ประโยชน์ที่ได้รับ

1. ได้มาตรวัดรูปแบบความผูกพันในวัยผู้ใหญ่ 3 รูปแบบเพิ่มขึ้น ซึ่งจะประโยชน์ต่อ การศึกษารูปแบบความผูกพันทั้ง 3 รูปแบบต่อไป
2. ทำให้เกิดความเข้าใจถึงความสัมพันธ์ระหว่างบุคลิกภาพแบบเปิดตัวและบุคลิกภาพแบบเป็น มิตร รูปแบบความผูกพันในวัยผู้ใหญ่ทั้ง 3 รูปแบบ เพศ ว่ามีอิทธิต่อความพึงพอใจใน ความสัมพันธ์ของคู่รักอย่างไร และสามารถนำความรู้ที่ได้รับจากงานวิจัยชิ้นนี้เป็นพื้นฐาน งานวิจัยในอนาคต
3. ผู้อ่านสามารถนำความรู้ที่ได้รับจากงานวิจัยไปปรับใช้ในชีวิตประจำวัน เพื่อสร้าง ความสัมพันธ์อันดีระหว่างคู่รักซึ่งส่งผลให้เกิดความสัมพันธ์อันราบรื่นและยืนยาว

บทที่ 2

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสหสัมพันธ์ (correlation research) ในลักษณะของความสัมพันธ์เชิงสาเหตุ (causal relationship) มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาและตรวจสอบความตรงของโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของบุคลิกภาพแบบเปิดตัวและบุคลิกภาพแบบเป็นมิตรต่อความพึงพอใจในความสัมพันธ์ของคู่รัก โดยมีรูปแบบความผูกพันเป็นตัวแปรส่งผ่านและเพื่อตรวจสอบความไม่แปรเปลี่ยนของโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของบุคลิกภาพแบบเปิดตัวและบุคลิกภาพแบบเป็นมิตรต่อความพึงพอใจในความสัมพันธ์ของคู่รัก โดยมีรูปแบบความผูกพันเป็นตัวแปรส่งผ่านระหว่างกลุ่มเพศชายและเพศหญิง โดยมีขั้นตอนการวิจัยดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ได้แก่ นิสิต นักศึกษา และบุคคลทั่วไป ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นิสิต นักศึกษา และบุคคลทั่วไป จำนวน 380 คน แบ่งเป็นชาย 190 คน และหญิง 190 คน เป็นนิสิต นักศึกษาจากมหาวิทยาลัยรัฐบาล นักศึกษาจากมหาวิทยาลัยเอกชน พนักงานบริษัทเอกชน และข้าราชการ โดยใช้การกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างใช้ตามแนวคิดของ Hair, Babin, Anderson, และ Tatham (2006) โดยใช้อัตราส่วนระหว่างหน่วยตัวอย่างและจำนวนพารามิเตอร์ที่จะประมาณค่าไม่น้อยกว่า 10 ต่อ 1 ในงานวิจัยครั้งนี้มีพารามิเตอร์จำนวน 22 ค่า จึงควรมีจำนวนกลุ่มตัวอย่างไม่น้อยกว่า 220 คน กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้ที่กำลังมีความรักในปัจจุบันและมีความรักกับเพศตรงข้ามไม่น้อยกว่า 3 เดือน โดยมีอายุระหว่าง 18 – 35 ปี เนื่องจากเป็นบุคคลที่มีอายุอยู่ในช่วงวัยรุ่นตอนปลายจนถึงผู้ใหญ่ ซึ่งเป็นวัยที่มีพัฒนาการและความสามารถทางด้านภาษาในระดับที่เข้าใจความหมายของข้อกระทงได้ นอกจากนี้บุคคลจะจริงจังกับการเลือกคู่มากขึ้นตามวุฒิภาวะ รวมทั้งบุคคลมีความมั่นคงทางจิตใจและมีบุคลิกภาพที่แน่นอนมากยิ่งขึ้น ดังนั้น กลุ่มตัวอย่างที่อยู่ในช่วงวัยนี้จึงมีวุฒิภาวะตามที่ผู้วิจัยต้องการ โดยกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ชีวิตร่วมกันเสมือนสามี-ภรรยา อยู่ในเกณฑ์คัดเข้าด้วยเช่นกัน

เครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ประกอบไปด้วยแบบสอบถาม (Questionnaire) ดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลส่วนตัว

ตอนที่ 2 มาตรวัดบุคลิกภาพห้าองค์ประกอบ

ตอนที่ 3 มาตรวัดรูปแบบความผูกพันทั้ง 3 รูปแบบ

ตอนที่ 4 มาตรวัดความพึงพอใจในความสัมพันธ์

ขั้นตอนการสร้างและพัฒนามาตรวัด

มาตรวัดบุคลิกภาพแบบห้าองค์ประกอบ

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้มาตรวัดบุคลิกภาพห้าองค์ประกอบฉบับสมบูรณ์ในภาษาไทย ซึ่งสร้างและพัฒนาโดย ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ศักดิ์นางค์ มณีศรี และกัญฐิกา บันลือ (2553) นิสิตปริญญาโท สาขาวิชาจิตวิทยาสังคม คณะจิตวิทยา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย โดยสร้างและพัฒนาขึ้นตามมาตรวัดบุคลิกภาพ Big Five Inventory (BFI) ของ Bernet-Martinez และ John (1998) ซึ่งประกอบไปด้วย 5 มิติ ได้แก่ ด้านวิตกกังวลสูง การเปิดเผยตนเอง การเปิดรับประสบการณ์ การคล้อยตามผู้อื่น และการมีจิตสำนึกในหน้าที่

ลักษณะของแบบสอบถามเป็นมาตราประมาณค่าแบบลิเคิร์ต 5 ช่วง ได้แก่ 1= ไม่ตรงอย่างยิ่ง, 2 = ค่อนข้างไม่ตรง, 3 = ตรงและไม่ตรงพอ ๆ กัน, 4 = ค่อนข้างตรง และ 5 = ตรงอย่างยิ่ง โดยมีการ พัฒนามาตรวัด ดังนี้

1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ศักดิ์นางค์ มณีศรี แปรและดัดแปลงข้อกระทงจำนวน 100 ข้อ โดยแบ่งเป็นด้านละ 20 ข้อ จากนั้น กัญฐิกา บันลือ นำมาตรไปเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่าง นิสิตปริญญาตรี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยที่ลงทะเบียนเรียนวิชา 3800101 จิตวิทยาทั่วไป ภาคการศึกษาต้น ปีการศึกษา 2542 จำนวนทั้งสิ้น 325 คน

2. นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ข้อกระทงแยกตามแต่ละองค์ประกอบ โดยแบ่งระหว่างกลุ่มที่มีข้อกระทงสูงกว่าหรือเท่ากับเปอร์เซ็นต์ที่ 73 มีจำนวน 99 คน และกลุ่มที่มีคะแนนต่ำกว่าหรือเท่ากับเปอร์เซ็นต์ที่ 27 มีจำนวน 92 คน วิเคราะห์แยกตามแต่ละองค์ประกอบ จากนั้นนำคะแนนจากข้อกระทงมาวิเคราะห์ด้วยสถิติที่ (t -test) ของผลต่างระหว่างค่าเฉลี่ยกลุ่มสูงและกลุ่มต่ำ เลือกข้อกระทงที่จำแนกกลุ่มสูงและกลุ่มต่ำได้อย่างมีนัยสำคัญ โดยกำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติทางเดียวที่ .05 พบว่าข้อกระทงทั้งหมดผ่านการคัดเลือก
3. คำนวณหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างข้อกระทงแต่ละข้อกับผลรวมของข้ออื่น ๆ ทั้งหมดในมาตร(CITC) โดยคัดเลือกเฉพาะข้อที่มีสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์สูงกว่าค่าวิกฤต $r_{(323)} = .09$ โดยเมื่อวิเคราะห์แต่ละด้านเพื่อพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างข้อกระทงแต่ละข้อกับผลรวมอื่น ๆ ในแต่ละด้าน พบว่า ด้านความไม่มั่นคงทางอารมณ์ ด้านการเปิดตัว ด้านการเปิดรับประสบการณ์ ด้านความเป็นมิตรและด้านการมีจิตสำนึกมีค่าสูงกว่าค่าวิกฤต r ทุกข้อ
4. ตรวจสอบความตรงเชิงภาวะสันนิษฐานของมาตร โดยนำข้อกระทงที่ผ่านการทดสอบมาวิเคราะห์หาค่าองค์ประกอบ เพื่อตรวจสอบความตรงของมาตร สกัดปัจจัยโดยวิธีองค์ประกอบหลัก กำหนดค่าไอเกนมากกว่า 1 หมุนแกนปัจจัยแบบตั้งฉาก องค์ประกอบที่อยู่ในมิติเดียวกันจะต้องมีน้ำหนักบรรจุสูงสุดในองค์ประกอบเดียวกัน โดยคัดเลือกข้อกระทงที่มีน้ำหนักบรรจุสูงสุดในองค์ประกอบนั้นและค่าน้ำหนักสูงสุดของข้อกระทงต้องมีค่าสูงกว่า .30 หลังจากการทดสอบพบว่าค่า KMO เท่ากับ .81 ซึ่งมีค่ามากกว่า .50 เข้าสู่ 1 และจากการทดสอบด้วยสถิติบาร์ทเลตต์พบว่า มีค่าสหสัมพันธ์แตกต่างจากศูนย์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ $[X^2(4,950) = 1.63, p = .000]$ ซึ่งหมายความว่าตัวแปรต่าง ๆ มีความสัมพันธ์กันจึงสรุปได้ว่า ตัวแปรเหมาะสมในการวิเคราะห์องค์ประกอบ จากการพิจารณาค่าน้ำหนักบรรจุพบว่าข้อกระทงที่ไม่ได้มีค่าน้ำหนักสูงสุดตามองค์ประกอบถูกตัดออกไป ดังนั้นจึงมีข้อกระทงที่ผ่านการวิเคราะห์องค์ประกอบทั้งสิ้น 86 ข้อ
5. นำข้อกระทงที่ผ่านการคัดเลือกไปใช้ในงานวิจัย ผู้พัฒนามาตรต้องการให้แต่ละมิติประกอบด้วยข้อกระทงที่เท่า ๆ กัน จึงทำการคัดเลือกข้อกระทงแต่ละองค์ประกอบให้เหลือมิติละ 12 ข้อ โดยคัดเลือกจากค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างข้อกระทงแต่ละข้อกับผลรวมของข้ออื่น ๆ ในแต่ละด้านที่มีค่าสูงสุดจึงมีข้อกระทงรวมทั้งหมด 60 ข้อ

มาตรวัดรูปแบบความผูกพัน

ในงานวิจัยชิ้นนี้ผู้วิจัยมีแนวทางในการพัฒนามาตรวัดรูปแบบความผูกพันในวัยผู้ใหญ่ ตามแนวทางของ Collins และ Read (1990) แบบสอบถามมีทั้งหมด 3 องค์ประกอบ ซึ่งมีพื้นฐานมาจากแบบสอบถามคำบรรยาย 3 ข้อของ Hazan และ Shaver (Hazan & Shaver's 3-item description; Hazan & Shaver, 1997) ประกอบไปด้วยข้อกระทงจำนวน 18 ข้อ ลักษณะของแบบสอบถามเป็นมาตรประมาณค่าแบบลิเคิร์ต 5 ช่วง ได้แก่ ไม่ตรงมากที่สุด ไม่ตรงมาก ไม่ตรงและตรงพอ ๆ กัน ตรงมาก และตรงที่สุด ผู้วิจัยมีแนวทางในการพัฒนามาตรวัดรูปแบบความผูกพัน ดังนี้

1. สร้างข้อกระทงเพิ่ม จำนวน 36 ข้อ แบ่งออกเป็นข้อกระทงรูปแบบความผูกพันแบบมั่นคง (secure) จำนวน 12 ข้อ ข้อกระทงรูปแบบความผูกพันแบบวิตกกังวล (anxious) จำนวน 12 ข้อ และข้อกระทงรูปแบบความผูกพันแบบหลบหลีก (avoidant) จำนวน 12 ข้อ และรวมทั้งสิ้น 36 ข้อ
2. นำข้อกระทงที่สร้างเพิ่มจำนวน 36 ข้อ มาตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (content validity) โดยให้ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบค่าสัดส่วนความตรงเชิงเนื้อหาโดยพิจารณาความเข้าใจเกี่ยวกับภาษาและข้อกระทง แล้วพิจารณาว่าข้อกระทงแต่ละข้อมีความเกี่ยวข้องกับรูปแบบความผูกพันหรือไม่
3. ผู้วิจัยนำข้อกระทงที่ได้ขึ้นไปทดลองใช้ (try out) กับกลุ่มตัวอย่างที่มีลักษณะคล้ายกับกลุ่มตัวอย่างของงานวิจัยชิ้นนี้ แต่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจริง จำนวน 61 คนและนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ค่าความสามารถในจำแนก (discrimination) โดยใช้เทคนิคกลุ่มสูง-กลุ่มต่ำ (กลุ่มที่มีคะแนนรวมสูงกว่าหรือเท่ากับคะแนนเปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 73 จัดเป็นกลุ่มสูง กลุ่มต่ำที่มีคะแนนรวมต่ำกว่าหรือเท่ากับคะแนนเปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 27 จัดเป็นกลุ่มต่ำ)
4. นำข้อกระทงที่ผ่านการทดสอบค่าที (t-test) แล้วมาวิเคราะห์หาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างข้อกระทงแต่ละข้อกับผลรวมคะแนนของข้ออื่น ๆ ทั้งหมดในมาตร (CITC) ซึ่งวิเคราะห์แยกในแต่ละรูปแบบความผูกพัน และกำหนดความมีนัยสำคัญทางสถิติ $r_{(59)} = .23$, $p < .05$, หนึ่งทาง.โดยคัดเลือกเฉพาะข้อที่มีสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์สูงกว่าค่าวิกฤต โดยผู้วิจัยจะตัดหรือปรับข้อกระทงที่มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างข้อกระทงและคะแนนรวมในข้ออื่น ๆ ในมาตรที่ต่ำกว่าระดับนัยสำคัญทางสถิติออก ผลการวิเคราะห์หาค่าสัมประสิทธิ์

สหสัมพันธ์ระหว่างข้อกระทงแต่ละข้อกับคะแนนรวมข้ออื่น ๆ ในมาตรวัด พบว่ามาตรวัดรูปแบบความผูกพันผ่านการวิเคราะห์จำนวน 36 ข้อ แบ่งออกเป็นด้านรูปแบบความผูกพันแบบมั่นคง จำนวน 12 ข้อ ด้านรูปแบบความผูกพันแบบวิตกขัดแย้ง จำนวน 12 ข้อ และด้านรูปแบบความผูกพันแบบหลบหลีก จำนวน 12 ข้อ

5. วิเคราะห์ความเที่ยง (reliability) โดยใช้โปรแกรม SPSS for Windows ของข้อกระทงที่มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างข้อกระทงและคะแนนรวมในข้ออื่น ๆ ในมาตรโดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์ความสอดคล้องภายในด้วยสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha) พบว่ามาตรวัดรูปแบบความผูกพันแบบมั่นคง มาตรวัดรูปแบบความผูกพันแบบวิตกขัดแย้ง มาตรวัดรูปแบบความผูกพันแบบหลบหลีก มีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha) เท่ากับ .90 .88 และ .86 ตามลำดับ แสดงดังตารางที่ 2, 3 และ 4

ตารางที่ 2

การวิเคราะห์ข้อกระทบวิธีกลุ่มสูง-กลุ่มต่ำ และค่าสหสัมพันธ์ระหว่างข้อกับคะแนนรวมของข้ออื่น ๆ ทั้งหมดของมาตรวัดรูปแบบความผูกพันทั้ง 3 รูปแบบในรูปแบบความผูกพันแบบมั่นคง

ข้อ ที่	ทิศ ทาง	ผลการวิเคราะห์รายข้อของกลุ่มสูง-กลุ่มต่ำ					ผ่าน ค่า t	CITC 12 ข้อ	ข้อที่ ผ่านการ วิเคราะห์
		กลุ่มต่ำ ($n = 18$)		กลุ่มสูง ($n = 16$)		t			
		M	SD	M	SD				
1.	+	3.78	0.94	4.81	0.40	<u>4.07</u> ^{***}	√	.57	√
2.	+	3.89	1.08	4.88	0.34	3.68 ^{***}	√	.70	√
7.	+	2.83	0.71	4.00	0.89	<u>4.24</u> ^{***}	√	.65	√
11.	+	3.89	0.76	4.75	0.58	<u>3.69</u> ^{***}	√	.69	√
12.	+	3.61	0.92	4.38	0.89	<u>2.47</u> ^{***}	√	.55	√
17.	+	2.61	0.69	4.19	0.75	<u>6.35</u> ^{***}	√	.69	√
21.	+	2.89	0.58	4.13	0.89	4.75 ^{***}	√	.65	√
25.	+	3.83	1.04	4.88	0.34	4.00 ^{***}	√	.58	√
28.	+	2.61	0.85	4.25	0.78	<u>5.85</u> ^{***}	√	.69	√
31.	+	3.22	0.94	4.38	0.72	<u>3.97</u> ^{***}	√	.54	√
33.	+	2.83	0.71	4.00	0.89	<u>3.861</u> ^{***}	√	.50	√
36.	+	3.50	0.86	4.56	0.63	<u>4.05</u> ^{***}	√	.55	√
ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แอลฟา รูปแบบความผูกพันแบบมั่นคง								.90	

หมายเหตุ : ค่าวิกฤตของ $r(59) \approx .231, p = .05$ (หนึ่งทาง).

ค่า t ที่ขีดเส้นใต้ วิเคราะห์โดยแยกความแปรปรวน

** $p < .01$, หนึ่งทาง. *** $p \leq .001$, หนึ่งทาง.

ตารางที่ 3

การวิเคราะห์ข้อกระทบวิธีกลุ่มสูง-กลุ่มต่ำ และค่าสหสัมพันธ์ระหว่างข้อกับคะแนนรวมของข้ออื่น ๆ ทั้งหมดของมาตรวัดรูปแบบความผูกพันทั้ง 3 รูปแบบในรูปแบบความผูกพันแบบวิตกขัดแย้ง

ข้อ ที่	ทิศทาง	ผลการวิเคราะห์รายข้อของกลุ่มสูง-กลุ่มต่ำ				t	ผ่าน ค่า t	CITC 12 ข้อ	ข้อที่ ผ่านการ วิเคราะห์
		กลุ่มต่ำ		กลุ่มสูง					
		M (n = 16)	SD	M (n = 16)	SD				
3.	+	2.75	1.18	4.19	0.83	<u>3.97</u> ^{***}	√	.39	√
4.	+	3.00	0.97	4.44	0.73	<u>4.76</u> ^{***}	√	.39	√
8.	+	2.25	0.86	4.25	0.86	<u>6.61</u> ^{***}	√	.70	√
10.	+	2.00	0.73	3.75	0.24	<u>4.87</u> ^{***}	√	.53	√
13.	+	2.25	0.93	3.75	0.36	<u>3.12</u> ^{**}	√	.50	√
14.	+	2.25	0.93	3.75	0.18	<u>3.99</u> ^{***}	√	.60	√
18.	+	2.06	0.93	4.06	0.99	<u>5.87</u> ^{***}	√	.66	√
22.	+	2.93	0.06	3.88	1.06	<u>2.47</u> [*]	√	.48	√
23.	+	2.38	0.02	4.25	1.02	<u>5.89</u> ^{***}	√	.66	√
24.	+	2.19	0.05	4.19	1.05	<u>5.10</u> ^{***}	√	.60	√
29.	+	2.06	0.92	4.00	0.32	<u>4.81</u> ^{***}	√	.61	√
35.	+	2.25	0.85	4.44	0.81	<u>4.81</u> ^{***}	√	.66	√
ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา รูปแบบความผูกพันแบบวิตกขัดแย้ง								.88	

หมายเหตุ : ค่าวิกฤตของ $r(59) \approx .231$, $p = .05$ (หนึ่งหาง).

ค่า t ที่ขีดเส้นใต้ วิเคราะห์โดยแยกความแปรปรวน

** $p < .01$, หนึ่งหาง. *** $p < .001$, หนึ่งหาง.

ตารางที่ 4

การวิเคราะห์ข้อกระทบวิธีกลุ่มสูง-กลุ่มต่ำ และค่าสหสัมพันธ์ระหว่างข้อกับคะแนนรวมของข้ออื่น ๆ ทั้งหมดของมาตรวัดรูปแบบความผูกพันทั้ง 3 รูปแบบในรูปแบบความผูกพันแบบหลบหลีก

ข้อ ที่	ทิศทาง	ผลการวิเคราะห์รายข้อของกลุ่มสูง-กลุ่มต่ำ					ผ่าน ค่า t	CITC 12 ข้อ	ข้อที่ ผ่านการ วิเคราะห์
		กลุ่มต่ำ ($n = 24$)		กลุ่มสูง ($n = 16$)		t			
		M	SD	M	SD				
5.	+	2.13	0.86	2.94	0.89	<u>2.96</u>	✓	.49	✓
6.	+	1.88	0.72	2.71	0.69	<u>3.87</u>	✓	.55	✓
9.	+	2.31	0.79	2.90	0.87	<u>2.27</u>	✓	.46	✓
15.	+	1.81	0.66	2.84	0.90	<u>4.04</u>	✓	.67	✓
16.	+	2.06	0.68	3.16	1.00	<u>3.93</u>	✓	.64	✓
19.	+	2.25	0.78	3.13	0.99	<u>3.09</u>	✓	.44	✓
20.	+	1.81	0.75	2.87	0.89	<u>4.08</u>	✓	.67	✓
26.	+	2.44	0.96	3.03	0.80	<u>2.26</u>	✓	.59	✓
27.	+	2.38	0.89	3.06	0.93	<u>2.45</u>	✓	.53	✓
30.	+	2.25	0.93	2.97	0.84	<u>2.68</u>	✓	.51	✓
32.	+	2.13	0.89	3.03	0.98	<u>3.10</u>	✓	.51	✓
34.	+	2.19	0.05	3.10	0.75	<u>2.27</u>	✓	.48	✓
ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟารูปแบบความผูกพันแบบหลบหลีก								.86	

หมายเหตุ : ค่าวิกฤตของ $r(59) \approx .231, p = .05$ (หนึ่งหาง).

ค่า t ที่ขีดเส้นใต้ วิเคราะห์โดยแยกความแปรปรวน

** $p < .01$, หนึ่งหาง. *** $p < .001$, หนึ่งหาง.

มาตรวัดความพึงพอใจในความสัมพันธ์

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้มาตรวัดความพึงพอใจในความสัมพันธ์ เป็นมาตรวัดเพื่อทดสอบระดับความพึงพอใจในความสัมพันธ์ของคู่รัก โดยสิริภรณ์ ระวังงาน (2553) และพงศมนัส บุศยประทีป (2554) นิสิตปริญญาโท สาขาจิตวิทยาสังคม คณะจิตวิทยา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ร่วมกันสร้างขึ้นตามแนวมาตรวัดความพึงพอใจในความสัมพันธ์ของ (RAS) ของ Hendrick (1988) โดยมีรายละเอียดการสร้างและพัฒนามาตรวัดความพึงพอใจในความสัมพันธ์ดังนี้

1. สิริภรณ์ ระวังงาน (2553) และพงศมนัส บุศยประทีป (2554) ทำการศึกษาเกี่ยวกับการสร้างมาตรวัดความพึงพอใจในความสัมพันธ์ของ Hendrick (1988) ซึ่งมีข้อกระทงจำนวน 7 ข้อ แบ่งเป็นข้อกระทงทางบวก 5 ข้อ และข้อกระทงทางลบ 2 ข้อ และนำมาแปลและเรียบเรียงเป็นภาษาไทย
2. สร้างข้อกระทงเพิ่มขึ้นอีกจำนวน 11 ข้อ ตามหลักทฤษฎีและภาวะสันนิษฐานของความพึงพอใจในความสัมพันธ์ แบ่งเป็นข้อกระทงทางบวก 5 ข้อ และข้อกระทงทางลบ 6 ข้อ ได้ข้อกระทงรวมทั้งสิ้น 18 ข้อ และพิจารณาความตรงตามภาวะสันนิษฐาน ความถูกต้องของภาษา พร้อมทั้งปรับปรุงให้เหมาะสมโดยอาจารย์จรุงกุล บุรพวงค์ อาจารย์ที่ปรึกษา
3. นำข้อกระทงทั้ง 18 ข้อ มาจัดเรียงเป็นชุดเอกสาร ลักษณะของแบบสอบถามเป็นมาตรประมาณค่าแบบลิเคิร์ต 5 ช่วง ได้แก่ 1 = น้อยที่สุด, 2 = น้อย, 3 = ปานกลาง, 4 = มาก และ 5 = มากที่สุด โดยผู้ตอบมาตรวัดเลือกเพียงคำตอบเดียว
4. ผู้ร่วมพัฒนามาตรได้นำมาตรวัดความพึงพอใจในความสัมพันธ์จำนวน 18 ข้อ นี้ไปหาคุณภาพกับกลุ่มตัวอย่างที่มีลักษณะคล้ายกับกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย โดยคัดเลือกเฉพาะผู้ตอบแบบสอบถามที่กำลังมีความรักอยู่ในปัจจุบันไม่ต่ำกว่าสามเดือนเท่านั้น โดยมีกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 180 คน
5. นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ ซึ่งแบ่งระหว่างกลุ่มที่มีข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ข้อกระทงแยกตามแต่ละองค์ประกอบ โดยแบ่งระหว่างกลุ่มที่มีคะแนนสูงกว่าหรือเท่ากับเปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 73 มีจำนวน 99 คน และกลุ่มที่มีคะแนนต่ำกว่าหรือเท่ากับเปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 27 มีจำนวน 48 คน วิเคราะห์แยกตามแต่ละองค์ประกอบ จากนั้นนำคะแนนมาวิเคราะห์ด้วยสถิติที (t -test) ของผลต่างระหว่างค่าเฉลี่ยกลุ่มสูง

และกลุ่มต่ำ เลือกข้อกระทงที่จำแนกกลุ่มสูงและกลุ่มต่ำได้อย่างมีนัยสำคัญ โดยกำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติทางเดียวที่ .05 พบว่าข้อกระทงทั้งหมดผ่านการคัดเลือก

6. ผู้พัฒนามาตรนำคะแนนที่ได้จากกลุ่มตัวอย่างมาวิเคราะห์รายข้อ โดยวิธีการคำนวณหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างข้อกระทงแต่ละข้อกับผลรวมของข้อ อื่น ๆ ในมาตร ระดับนัยสำคัญที่ .05 พบว่า ข้อกระทงทั้งหมดมีสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์สูงกว่าค่าวิกฤต $r_{(178)} = .12$ ได้ข้อกระทงที่มีคุณภาพจำนวน 18 ข้อ มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ความสอดคล้องภายในอัลฟาของคอนบราค เท่ากับ .91

7. ผู้พัฒนามาตรตรวจสอบความทรงเชิงสภาวะสันนิษฐานของมาตรวัดความพึงพอใจในความสัมพันธ์ที่สร้างขึ้น โดยใช้วิธีวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (CFA) จากรายงานของ Vaughn และ Baier (1999) ที่ทดสอบโครงสร้างของมาตร RAS แล้วพบว่ามีหนึ่งองค์ประกอบหลัก คือ เฉพาะความพึงพอใจในความสัมพันธ์เท่านั้น จากการทดสอบเปรียบเทียบโมเดลที่สร้างจากทฤษฎี กับข้อมูลเชิงประจักษ์โดยใช้โปรแกรม LISREL ผลพบว่าโมเดลที่ผู้วิจัยและผู้ร่วมพัฒนามาตรสร้างมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์โดยค่า Chi-square (110) = 134.32, $p > .05$ และค่า RMSEA = .04 โดยสรุปแล้วมาตรที่สร้างมีความตรงเชิงภาวะสันนิษฐาน และสามารถนำไปใช้ได้ในงานวิจัย

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ประกอบไปด้วยมาตรวัด 3 มาตรวัด ได้แก่ มาตรวัดบุคลิกภาพห้าองค์ประกอบ มาตรวัดรูปแบบความผูกพัน และมาตรวัดความพึงพอใจในความสัมพันธ์จัดเรียงตามลำดับข้างต้น ไปขอความร่วมมือในการตอบด้วยตนเอง พร้อมแจ้งให้กลุ่มตัวอย่างทราบว่าข้อมูลที่ได้อาจเก็บเป็นความลับ โดยเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างที่มีความรักอยู่ในปัจจุบัน โดยยังไม่ได้ทำการสมรสมีระยะเวลาในการคบหาไม่ต่ำกว่า 3 เดือน จำนวน 380 คน แบ่งเป็นเพศชาย 190 คน และเพศหญิง 190 คน ซึ่งเกณฑ์การคัดเลือกเข้าดังนี้

1. กลุ่มตัวอย่างเป็นบุคคลที่มีความรักกับเพศตรงข้าม โดยมีอายุระหว่าง 18 - 35 ปี
2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ชีวิตร่วมกันเหมือนสามี-ภรรยา อยู่ในเกณฑ์คัดเข้า แต่ถ้ากลุ่มตัวอย่างที่ทำการสมรสแล้วจะอยู่ในเกณฑ์คัดออก
3. การเก็บข้อมูลครั้งนี้เป็นการเก็บข้อมูลรายบุคคลเท่านั้น ไม่เกี่ยวกับคู่รักแต่อย่างใด
4. ในกรณีที่ประชากรอ่านไม่ออก เขียนไม่ได้ หรือพูดภาษาไทยไม่ได้ อยู่ในเกณฑ์คัดออก

การเข้าถึงกลุ่มตัวอย่างสามารถทำได้โดยการเก็บข้อมูลกับนิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และนักศึกษาจากมหาวิทยาลัยรังสิต ส่วนข้าราชการเก็บข้อมูลกับข้าราชการในหน่วยงานกรมช่างทหารอากาศ เป็นการเก็บข้อมูลแบบสุ่ม ไม่ต้องทำการขออนุญาตเนื่องจากเป็นข้อมูลส่วนบุคคล ไม่เกี่ยวข้องกับองค์การแต่อย่างใด ผู้วิจัยเป็นผู้แจกแบบสอบถามให้กลุ่มตัวอย่างโดยตรง โดยกำหนดระยะเวลาในการการทำแบบสอบถามทั้ง 3 ชุด 45 นาที โดยประมาณ เมื่อกกลุ่มตัวอย่างตอบคำถามในแบบสอบถามครบทุกข้อแล้ว ผู้วิจัยจะเก็บแบบสอบถามทันที

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้ มาตรวจสอบความสมบูรณ์ และความถูกต้องของการตอบแบบสอบถาม โดยข้อมูลที่ไม่สมบูรณ์จะถูกตัดทิ้งออกไป จากนั้นจึงนำคะแนนที่ได้ไปวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นเพื่อให้ทราบลักษณะของกลุ่มตัวอย่างและการแจกแจงของตัวแปรโดยใช้ค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่ การแจกแจงความถี่ (frequency) ค่าร้อยละ (percentage) ค่าเฉลี่ย (mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation) ค่าความโด่ง ค่าความเบ้ และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation Coefficient) โดยใช้โปรแกรม SPSS จากนั้นทำการตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลสมการโครงสร้างตามทฤษฎีกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยใช้โปรแกรมลิสเรล ประมาณค่าพารามิเตอร์ด้วยวิธีโลคัลลิฮูดสูงสุด (maximum likelihood estimation) โมเดลที่ใช้วิเคราะห์คือ โมเดลตามกรอบแนวคิดในการวิจัย ผลการวิเคราะห์จะนำเสนอในการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร ค่าสถิติที่ใช้ในการตรวจสอบความสอดคล้องกลมกลืนของโมเดลกับข้อมูลเชิงประจักษ์คือ ค่าสถิติไค-สแควร์ ค่า GFI (goodness of fit index) ค่า AGFI (adjusted goodness of fit index) และวิเคราะห์ความไม่แปรเปลี่ยนโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของบุคลิกภาพแบบเปิดตัวและบุคลิกภาพแบบเป็นมิตรความพึงพอใจในความสัมพันธ์ของคู่รัก โดยมีรูปแบบความผูกพันเป็นตัวแปรส่งผ่านและเพศเป็นตัวแปรกำกับระหว่างกลุ่มนิสิต นักศึกษา และบุคคลทั่วไป ในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล เพศชายและเพศหญิง

บทที่ 3

ผลการวิจัย

วัตถุประสงค์ของงานวิจัย

1. เพื่อพัฒนาและตรวจสอบความตรงของโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของบุคลิกภาพแบบเปิดตัวและบุคลิกภาพแบบเป็นมิตรต่อความพึงพอใจในความสัมพันธ์ของคู่รัก โดยมีรูปแบบความผูกพันเป็นตัวแปรส่งผ่าน
2. เพื่อตรวจสอบความไม่แปรเปลี่ยนของโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของบุคลิกภาพแบบเปิดตัวและบุคลิกภาพแบบเป็นมิตรต่อความพึงพอใจในความสัมพันธ์ของคู่รัก โดยมีรูปแบบความผูกพันเป็นตัวแปรส่งผ่านระหว่างกลุ่มเพศชายและเพศหญิง

การวิเคราะห์ในส่วนของที่ 1 เพื่อตรวจสอบความตรงของความพึงพอใจในความสัมพันธ์ของคู่รัก ในนิสิต นักศึกษา และบุคคลทั่วไป ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล โดยอิงแนวคิดและทฤษฎีบุคลิกภาพห้าองค์ประกอบ (Big Five personality factor) แนวคิดและทฤษฎีรูปแบบความผูกพัน (attachment styles theory) ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ 1. ตัวแปรบุคลิกภาพแบบเปิดตัว (extraversion) 2. ตัวแปรบุคลิกภาพแบบเป็นมิตร (agreeableness) 3. ตัวแปรรูปแบบความผูกพันแบบมั่นคง (secure) 4. ตัวแปรรูปแบบความผูกพันแบบวิตกกังวล (anxious) 5. ตัวแปรรูปแบบความผูกพันแบบหลบหลีก (avoidant) 6. ตัวแปรความพึงพอใจในความสัมพันธ์ของคู่รัก (relationship satisfaction) โดยตัวแปรดังกล่าวได้มาจากการศึกษาและการวิจัยก่อนหน้า ทำการวิเคราะห์ตรวจสอบความตรงของโมเดลเชิงสาเหตุด้วยการวิเคราะห์อิทธิพล (path analysis) ด้วยเทคนิคการวิเคราะห์โมเดลสมการโครงสร้างเชิงเส้น (LISREL) กับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นนิสิต นักศึกษา และบุคคลทั่วไป ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล จำนวน 380 คน

การวิเคราะห์ในส่วนของที่ 2 วิเคราะห์ความไม่แปรเปลี่ยนของโมเดล (invariance analysis) เพื่อวิเคราะห์ความไม่แปรเปลี่ยนของรูปแบบโมเดล และค่าพารามิเตอร์ระหว่างโมเดลเชิงสาเหตุของความพึงพอใจในความสัมพันธ์ของคู่รักในเพศชายและเพศหญิง

สัญลักษณ์ที่ใช้แทนค่าสถิติ

n	หมายถึง	จำนวนผู้ตอบแบบสอบถาม
M	หมายถึง	ค่าเฉลี่ยตัวแปร
SD	หมายถึง	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนตัวแปร
Max	หมายถึง	คะแนนสูงสุด
Min	หมายถึง	คะแนนต่ำสุด
SK	หมายถึง	ค่าความเบ้
KU	หมายถึง	ค่าความโด่ง
χ^2	หมายถึง	ดัชนีตรวจสอบความกลมกลืนไค-สแควร์
X	หมายถึง	เมทริกซ์พหุนามเทออร์น้ำหนักร่วมประกอบของตัวแปรสังเกตได้ x
Y	หมายถึง	เมทริกซ์พหุนามเทออร์น้ำหนักร่วมประกอบของตัวแปรสังเกตได้ y ในการวัดตัวแปรภายในแฝง K
Ψ	หมายถึง	เมทริกซ์ความแปรปรวน-ความแปรปรวนร่วมระหว่างความคลาดเคลื่อน Z
$\Theta\delta$	หมายถึง	เมทริกซ์ความแปรปรวน-ความแปรปรวนร่วมระหว่างความคลาดเคลื่อน ในการวัดของตัวแปรภายนอกสังเกตได้ x
$\Theta\varepsilon$	หมายถึง	เมทริกซ์ความแปรปรวน-ความแปรปรวนร่วมระหว่างความคลาดเคลื่อน ในการวัดของตัวแปรภายในสังเกตได้ y
df	หมายถึง	ค่าความเป็นอิสระ
p	หมายถึง	ระดับนัยสำคัญทางสถิติ
RMR	หมายถึง	ดัชนีรากที่สองของค่าเฉลี่ยกำลังสองของส่วนที่เหลือ
GFI	หมายถึง	ดัชนีวัดระดับความกลมกลืน (good of fit index)
AGFI	หมายถึง	ดัชนีวัดระดับความกลมกลืนที่ปรับแก้แล้ว (adjust good of fit index)
TE	หมายถึง	อิทธิพลโดยรวมมาตรฐาน
DE	หมายถึง	อิทธิพลทางตรงมาตรฐาน
IE	หมายถึง	อิทธิพลทางอ้อมมาตรฐาน

สัญลักษณ์ที่ใช้แทนตัวแปรสังเกตได้

EX	หมายถึง	บุคลิกภาพแบบเปิดตัว
AG	หมายถึง	บุคลิกภาพแบบเป็นมิตร
SE	หมายถึง	รูปแบบความผูกพันแบบมั่นคง
AN	หมายถึง	รูปแบบความผูกพันวิตกขัดแย้ง
AV	หมายถึง	รูปแบบความผูกพันแบบหลบหลีก
RE	หมายถึง	ความพึงพอใจในความสัมพันธ์ของคู่รัก

การวิเคราะห์ส่วนที่ 1

การวิเคราะห์ส่วนที่ 1 มีวัตถุประสงค์เพื่อตรวจสอบความตรงของโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของบุคลิกภาพแบบเปิดตัวและบุคลิกภาพแบบเป็นมิตรต่อความพึงพอใจในความสัมพันธ์ของคู่รัก โดยมีรูปแบบความผูกพันเป็นตัวแปรส่งผ่านที่เป็นนิสิต นักศึกษา และบุคคลทั่วไป ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล โดยตัวแปรในงานวิจัย ประกอบด้วย

ตัวแปรภายนอก (exogeneous variable) จำนวน 2 ตัวแปร ได้แก่

1. ตัวแปรบุคลิกภาพแบบเปิดตัว (extraversion)
2. ตัวแปรบุคลิกภาพแบบเป็นมิตร (agreeableness)

ตัวแปรภายใน (endogeneous variable) ที่ทำหน้าที่เป็นตัวแปรส่งผ่าน จำนวน 3 ตัวแปร ได้แก่

1. ตัวแปรรูปแบบความผูกพันแบบมั่นคง (secure)
2. ตัวแปรรูปแบบความผูกพันแบบวิตกขัดแย้ง (anxious)
3. ตัวแปรรูปแบบความผูกพันแบบหลบหลีก (avoidant)

ตัวแปรภายใน (endogeneous variable) ที่ทำหน้าที่เป็นตัวแปรตาม จำนวน 1 ตัวแปร ได้แก่

1. ความพึงพอใจในความสัมพันธ์ของคู่รัก (Romantic Relationship Satisfaction)

การนำเสนอการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยนำเสนอแบ่งออกเป็น 3 ตอน ได้แก่

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานของตัวอย่าง

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์สถิติพื้นฐานของตัวแปรในงานวิจัย

ตอนที่ 3 ผลการตรวจสอบความตรงของโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของบุคลิกภาพแบบเปิดตัวและบุคลิกภาพแบบเป็นมิตรต่อความพึงพอใจในความสัมพันธ์ของคู่รัก โดยมีรูปแบบความผูกพันเป็นตัวแปรส่งผ่านที่เป็นนิสิต นักศึกษา และบุคคลทั่วไป ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานของตัวอย่าง

การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลในตอนนี้ นำเสนอผลการวิเคราะห์การแจกแจงความถี่ จำนวนร้อยละข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่าง เพศ อายุ และอาชีพ

กลุ่มตัวอย่างเป็นนิสิต นักศึกษา และบุคคลทั่วไป ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล จำนวน 380 คน เป็นเพศชาย 190 คน คิดเป็นร้อยละ 50.00 เป็นเพศหญิง 190 คน คิดเป็นร้อยละ 50.00

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีอายุ 18 – 25 ปี จำนวน 203 คน คิดเป็นร้อยละ 53.42 รองลงมาคืออายุ 26 – 30 ปี จำนวน 101 คน คิดเป็นร้อยละ 26.31 และอายุ 31 – 35 ปี จำนวน 76 คน มีจำนวนน้อยที่สุดคิดเป็นร้อยละ 20.27

พิจารณาข้อมูลด้านการประกอบอาชีพของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ จำนวน 134 คน คิดเป็นร้อยละ 35.26 เป็นนิสิต นักศึกษา รองลงมาเป็นพนักงานบริษัทจำนวน 109 คน คิดเป็นร้อยละ 28.68 ลำดับถัดมาประกอบอาชีพรับราชการ จำนวน 78 คน คิดเป็นร้อยละ 20.52 เป็น ประกอบอาชีพธุรกิจส่วนตัว จำนวน 36 คน คิดเป็นร้อยละ 9.47 และ พนักงานรัฐวิสาหกิจจำนวน 23 คน คิดเป็น ร้อยละ 6.05

ตารางที่ 5

ข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่างในโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของบุคลิกภาพแบบเปิดตัวและบุคลิกภาพแบบเป็นมิตรต่อความพึงพอใจในความสัมพันธ์ของคู่รัก โดยมีรูปแบบความผูกพันเป็นตัวแปรส่งผ่าน ($N = 380$)

ตัวแปร	จำนวน	ร้อยละ
1. เพศ		
ชาย	190	50.00
หญิง	190	50.00
รวม	380	100.00
2. อายุ		
21 – 25 ปี	203	53.42
26 - 30 ปี	100	26.31
31 - 35 ปี	76	20.27
รวม	380	100.00
3. ระดับการศึกษา		
นิสิต นักศึกษา	134	35.26
พนักงานบริษัท	109	28.68
รับราชการ	78	20.52
ธุรกิจส่วนตัว	36	9.47
พนักงานรัฐวิสาหกิจ	23	6.05
รวม	380	100.00

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์สถิติพื้นฐานของตัวแปรในงานวิจัย

การวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติเบื้องต้นของตัวแปรในโมเดลสมมติฐานงานวิจัย มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาลักษณะการกระจายและการแจกแจงค่าของตัวแปรแต่ละตัว ได้แก่ 1.) ตัวแปรบุคลิกภาพแบบเปิดตัว (extraversion) 2.) ตัวแปรบุคลิกภาพแบบเป็นมิตร (agreeableness) 3.) ตัวแปรรูปแบบความผูกพันแบบมั่นคง (secure) 4.) ตัวแปรรูปแบบความผูกพันแบบวิตกกังวล (anxious) 5.) ตัวแปรรูปแบบความผูกพันแบบหลบหลีก (avoidant) 6.) ตัวแปรความพึงพอใจในความสัมพันธ์ของคู่รัก (romantic relationship satisfaction) วิเคราะห์ด้วยค่าสถิติต่าง ๆ เช่น ค่าเฉลี่ยเลขคณิต (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) คะแนนสูงสุด (Max) คะแนนต่ำสุด (Min) ค่าความเบ้ (Skewness) ค่าความโด่ง (Kurtosis) เก็บข้อมูลที่เป็นแบบวัดรวบรวมข้อมูลกลุ่มตัวอย่างที่เป็นนิสิต นักศึกษา และบุคคลทั่วไป ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล จำนวน 380 คน

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับข้อมูลการแจกแจงของข้อมูลตัวแปรในโมเดลงานวิจัย มีรายละเอียดรายตัวแปรดังต่อไปนี้

1. ตัวแปรบุคลิกภาพแบบเปิดตัว (extraversion) เมื่อพิจารณาการแจกแจงของคะแนนตัวแปรบุคลิกภาพแบบเปิดตัว ผลการวิเคราะห์ค่าความเบ้ (Skewness) และ ค่าความโด่ง (Kurtosis) พบว่า ค่าความเบ้ (Skewness) เป็นบวก (.37) มีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 แสดงว่าคะแนนตัวแปรบุคลิกภาพแบบเปิดตัว (extraversion) ของนิสิต นักศึกษา และบุคคลทั่วไป ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล มีคะแนนต่ำกว่าค่าเฉลี่ยของกลุ่ม พิจารณาค่าความโด่ง (Kurtosis) พบว่าไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ แสดงให้เห็นว่าการแจกแจงโค้งไม่สูงหรือต่ำกว่าปกติ

2. ตัวแปรบุคลิกภาพแบบเป็นมิตร (agreeableness) เมื่อพิจารณาการแจกแจงของคะแนนตัวแปรบุคลิกภาพแบบเป็นมิตร ผลการวิเคราะห์ค่าความเบ้ (Skewness) และ ค่าความโด่ง (Kurtosis) พบว่า ค่าความเบ้ (Skewness) เป็นบวก (.52) มีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 แสดงว่า บุคลิกภาพด้านเป็นมิตร (agreeableness) ของนิสิต และบุคคลทั่วไป ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล มีคะแนนต่ำกว่าค่าเฉลี่ยของกลุ่ม พิจารณาค่าความโด่ง (Kurtosis) พบว่าไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ แสดงให้เห็นว่าการแจกแจงโค้งไม่สูงหรือต่ำกว่าปกติ

3. ตัวแปรรูปแบบความผูกพันแบบมั่นคง (secure) เมื่อพิจารณาการแจกแจงของคะแนนตัวแปรรูปแบบความผูกพันแบบมั่นคง (secure) ผลการวิเคราะห์ค่าความเบ้ (Skewness) และ ค่าความโด่ง (Kurtosis) พบว่าไม่มีนัยสำคัญทางสถิติทั้ง 2 ค่า แสดงให้เห็นว่าการกระจายของคะแนนตัวแปรรูปแบบความผูกพันแบบมั่นคง (secure) ในกลุ่มนิสิต นักศึกษา และบุคคลทั่วไป ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล มีการแจกแจงแบบโค้งปกติ ไม่พบว่ามีค่าความโด่งและความเบ้ผิดปกติ

4. ตัวแปรรูปแบบความผูกพันแบบวิตกกังวล (anxious) เมื่อพิจารณาการแจกแจงของคะแนนตัวแปรรูปแบบความผูกพันแบบวิตกกังวล ผลการวิเคราะห์ค่าความเบ้ (Skewness) และ ค่าความโด่ง (Kurtosis) พบว่าค่าความเบ้ (Skewness) ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ แสดงให้เห็นว่าคะแนนเฉลี่ยของตัวแปรรูปแบบความผูกพันแบบวิตกกังวล (anxious) มีคะแนนเท่ากับค่าเฉลี่ยของกลุ่ม พิจารณา ค่าความโด่ง (Kurtosis) พบว่าเป็นลบ (-.58) และมีนัยสำคัญทางสถิติ แสดงให้เห็นว่าการแจกแจงเป็นโค้งต่ำกว่าปกติ (Platykurtic) มีการกระจายของข้อมูลมาก

5. ตัวแปรรูปแบบความผูกพันแบบหลบหลีก (avoidant) เมื่อพิจารณาการแจกแจงของคะแนนตัวแปรรูปแบบความผูกพันแบบหลบหลีก (avoidant) ผลการวิเคราะห์ค่าความเบ้ (Skewness) และ ค่าความโด่ง (Kurtosis) พบว่า ค่าความเบ้ (Skewness) เป็นลบ (-.26) มีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 แสดงว่าคะแนนตัวแปรรูปแบบความผูกพันแบบหลบหลีก (avoidant) ของนิสิต นักศึกษา และบุคคลทั่วไป ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล มีคะแนนสูงกว่าค่าเฉลี่ยของกลุ่ม พิจารณา ค่าความโด่ง (Kurtosis) พบว่าไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ แสดงให้เห็นว่าการแจกแจงโค้งไม่สูงหรือต่ำกว่าปกติ

6. ตัวแปรความพึงพอใจในความสัมพันธ์ของคู่รัก (romantic relationship satisfaction) เมื่อพิจารณาการแจกแจงของคะแนนตัวแปรความพึงพอใจในความสัมพันธ์ของคู่รัก (Relationship Satisfaction) ผลการวิเคราะห์ค่าความเบ้ (Skewness) และ ค่าความโด่ง (Kurtosis) พบว่า ค่าความเบ้ (Skewness) เป็นบวก (.48) มีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 แสดงว่าคะแนนตัวแปรความพึงพอใจในความสัมพันธ์ของคู่รัก (romantic relationship satisfaction) ของนิสิต นักศึกษา และบุคคลทั่วไป ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล มีคะแนนต่ำกว่าค่าเฉลี่ยของกลุ่ม พิจารณา ค่าความโด่ง (Kurtosis) พบว่าเป็นลบ (-.69) และมีนัยสำคัญทางสถิติ แสดงให้เห็นว่าการแจกแจงเป็นโค้งต่ำกว่าปกติ (Platykurtic) มีการกระจายของข้อมูลมาก

ตารางที่ 6

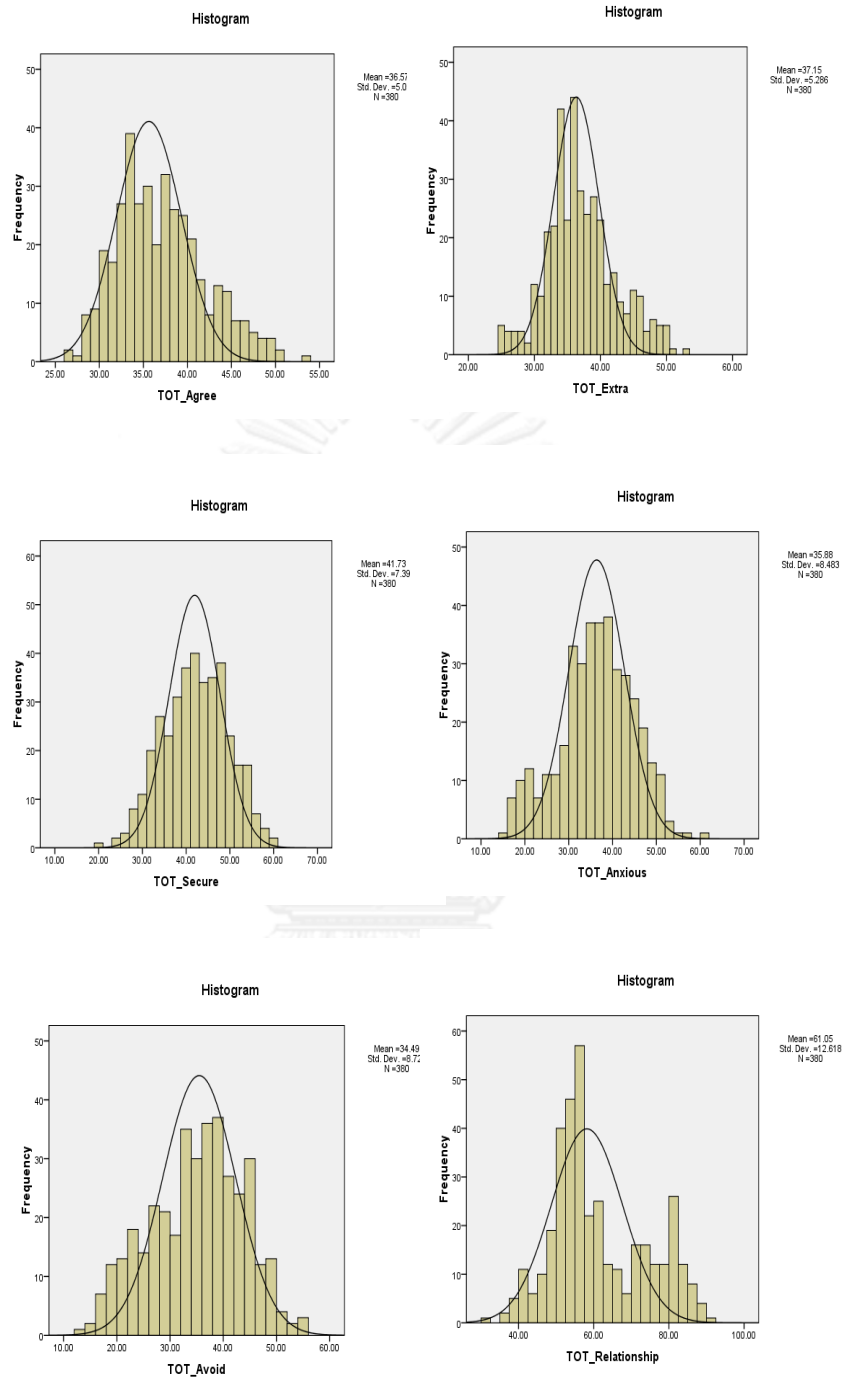
ค่าสถิติเบื้องต้นของตัวแปรสังเกตได้โมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของบุคลิกภาพแบบเปิดตัวและบุคลิกภาพแบบเป็นมิตรความพึงพอใจในความสัมพันธ์ของคู่รัก โดยมีรูปแบบความผูกพันเป็นตัวแปรส่งผ่านในกลุ่มนิสิต นักศึกษา แลบุคคลทั่วไป ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล (N = 380)

ตัวแปร	Min	Max	M	SD	Skewness	Kurtosis
1. บุคลิกภาพแบบเปิดตัว	25	53	3.09	5.29	.37**	.13
2. บุคลิกภาพแบบเป็นมิตร	26	53	3.05	5.06	.52**	-.14
3. รูปแบบความผูกพันแบบมั่นคง	20	60	3.48	7.39	-.09	-.43
4. รูปแบบความผูกพันแบบวิตก ขัดแย้ง	13	55	2.87	8.73	-.23	-.58**
5. รูปแบบความผูกพันแบบหลบ หลีก	15	60	2.99	8.48	-.26**	-.22
6. ความพึงพอใจในความสัมพันธ์ ของคู่รัก	32	90	3.39	12.62	.48**	-.69**

หมายเหตุ: การทดสอบนัยสำคัญความเบ้ (Skewness) ความโด่ง (Kurtosis) คำนวณจากค่าสถิติ

$Z_{sk} = Sk/SE_{sk}$ และ $Z_{ku} = Ku/SE_{ku}$; SE for skewness = .13 และ SE for kurtosis = .25

* $p < .05$, สองหาง. ** $p < .01$, สองหาง.

ภาพที่ 4. แผนภาพ Histograms แสดงความถี่และการกระจายคะแนนของตัวแปรในโมเดล สมมติฐานงานวิจัย

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ตรวจสอบเพื่อพัฒนาและตรวจสอบความตรงของโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของบุคลิกภาพแบบเปิดตัวและบุคลิกภาพแบบเป็นมิตรต่อความพึงพอใจในความสัมพันธ์ของคู่รัก โดยมีรูปแบบความผูกพันเป็นตัวแปรส่งผ่านในกลุ่มนิสิต นักศึกษา และบุคคลทั่วไป เขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล

โมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของบุคลิกภาพแบบเปิดตัวและบุคลิกภาพแบบเป็นมิตรต่อความพึงพอใจในความสัมพันธ์ของคู่รัก โดยมีรูปแบบความผูกพันเป็นตัวแปรส่งผ่านในกลุ่มนิสิต นักศึกษา และบุคคลทั่วไป เขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ตามกรอบแนวคิดสมมติฐานการวิจัยในการวิเคราะห์ส่วนที่ 1 ประกอบด้วยตัวแปรภายนอก (exogenous variable) จำนวน 2 ตัวแปร ได้แก่ ตัวแปรบุคลิกภาพแบบเปิดตัว (extraversion) และตัวแปรบุคลิกภาพแบบเป็นมิตร (agreeableness) ตัวแปรภายใน (endogenous variable) จำนวน 4 ตัวแปร ได้แก่ ตัวแปรรูปแบบความผูกพันแบบมั่นคง (secure) ตัวแปรรูปแบบความผูกพันแบบวิตกขัดแย้ง (anxious) ตัวแปรรูปแบบความผูกพันแบบหลบหลีก (avoidant) และตัวแปรความพึงพอใจในความสัมพันธ์ของคู่รัก (romantic relationship satisfaction)

ผลการวิเคราะห์เพื่อตรวจสอบความตรงของโมเดลสมมติฐานการวิจัยนำเสนอเป็น 3 ส่วน ได้แก่ 1) ผลการวิเคราะห์เมทริกซ์สัมพันธ์ของตัวแปรในโมเดลสมมติฐานการวิจัย 2) ผลการวิเคราะห์โมเดลความตรงเชิงสาเหตุความพึงพอใจในความสัมพันธ์ของคู่รักในกลุ่มนิสิต นักศึกษา และบุคคลทั่วไป เขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล และ 3) ผลการวิเคราะห์ อิทธิพลทางตรง (direct Effect) อิทธิพลทางอ้อม (indirect Effect) และอิทธิพลรวม (total effect) ระหว่างตัวแปรโมเดลสมมติฐานการวิจัย รายละเอียดมีดังนี้

3.1 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรในโมเดลการวิจัย

ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรในโมเดลการวิจัยเพื่อตรวจสอบความสัมพันธ์ของตัวแปรภายนอกหรือตัวแปรอิสระ และตัวแปรภายในที่เป็นตัวแปรส่งผ่าน (mediation variable) และตัวแปรตาม (dependent variable) รวมทั้งตัวแปรอิสระ (independent variable) ด้วยกัน เพื่อตรวจสอบปัญหาภาวะร่วมเส้นตรงพหุ (multicollinearity)

ผลการวิเคราะห์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรในโมเดลสมมติฐานงานวิจัยจำนวน 6 ตัวแปร พบว่ามีความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรภายนอกและตัวแปรภายใน จำนวนทั้งสิ้น 15 ค่า โดยค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ชุดนี้ทั้ง 15 ค่า มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 พิจารณาดูขนาดความสัมพันธ์ของค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ชุดนี้ทั้ง 15 ค่า พบว่า ค่าสูงสุดมีค่าไม่เกิน .80 (Hair et al., 2010) แสดงว่าไม่ฝ่าฝืนข้อตกลงเบื้องต้นทางสถิติเกี่ยวกับภาวะร่วมเส้นตรงพหุ (multicollinearity)

ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรตามในโมเดลการวิจัย คือ ความพึงพอใจในความสัมพันธ์ของคู่รัก กับตัวแปรอิสระและตัวแปรส่งผ่านในโมเดลสมมติฐานการวิจัย พบว่า ความพึงพอใจในความสัมพันธ์ของคู่รักมีความสัมพันธ์กับรูปแบบความผูกพันแบบหลบหลีกมากที่สุด ($r = -.69$) รองลงมา คือ รูปแบบความผูกพันแบบวิตกขัดแย้ง ($r = -.62$) พิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรที่ส่งผลต่อความพึงพอใจในความสัมพันธ์ของคู่รัก ได้แก่ 1.) บุคลิกภาพแบบเปิดตัว (extraversion) 2.) บุคลิกภาพแบบเป็นมิตร (agreeableness) 3.) รูปแบบความผูกพันแบบมั่นคง (secure) 4.) รูปแบบความผูกพันแบบวิตกขัดแย้ง (anxious) 5.) รูปแบบความผูกพันแบบหลบหลีก (avoidant) พบว่า พิสัยค่าความสัมพันธ์อยู่ระหว่าง .21 ถึง .70

เมทริกซ์สหสัมพันธ์ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของตัวแปรในโมเดลสมมติฐานการวิจัยแสดงดังตารางที่ 7

ตารางที่ 7

เมทริกซ์สหสัมพันธ์ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของตัวแปรในโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของบุคลิกภาพแบบเปิดตัวและบุคลิกภาพแบบเป็นมิตรความพึงพอใจในความสัมพันธ์ของคู่รัก โดยมียุทธศาสตร์แบบความผูกพันเป็นตัวแปรส่งผ่าน ($N = 380$)

ตัวแปรในโมเดลการวิเคราะห์	1	2	3	4	5	6
1. บุคลิกภาพแบบเปิดตัว	1.00					
2. บุคลิกภาพแบบเป็นมิตร	.55**	1.00				
3. รูปแบบความผูกพันแบบมั่นคง	.31**	.31**	1.00			
4. รูปแบบความผูกพันแบบวิตกขัดแย้ง	-.39**	-.50**	-.21**	1.00		
5. รูปแบบความผูกพันแบบหลบหลีก	-.39**	-.48**	-.36**	.70**	1.00	
6. ความพึงพอใจในความสัมพันธ์แบบคู่รัก	.31**	.46**	.45**	-.62**	-.69**	1.00
<i>M</i>	3.09	3.06	3.51	3.02	2.86	3.40
<i>SD</i>	5.28	5.05	7.38	8.48	8.72	12.61

* $p < .05$. ** $p < .01$.

3.2 ผลการวิเคราะห์ตรวจสอบความตรงของโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของบุคลิกภาพแบบเปิดตัวและบุคลิกภาพแบบเป็นมิตรความพึงพอใจในความสัมพันธ์ของคู่รัก โดยมีรูปแบบความผูกพันเป็นตัวแปรส่งผ่าน

การวิเคราะห์ในส่วนนี้ผู้วิจัยทำการตรวจสอบความตรงของโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของความพึงพอใจในความสัมพันธ์ของคู่รักในกลุ่มนิสิต นักศึกษา และบุคคลทั่วไป เขตกรุงเทพมหานคร และปริมณฑล ตามกรอบแนวคิดการวิจัยโดยมีปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อความพึงพอใจในความสัมพันธ์ของคู่รักในกลุ่มนิสิต นักศึกษา และบุคคลทั่วไป เขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ดังนี้

- 1) ตัวแปรภายนอก (exogeneous variable) ที่เป็นตัวแปรอิสระ (independent variable) จำนวน 2 ตัวแปร ได้แก่ ตัวแปรบุคลิกภาพแบบเปิดตัว (extraversion) และตัวแปรบุคลิกภาพแบบเป็นมิตร (agreeableness)
- 2) ตัวแปรภายใน (endogeneous variable) ที่ทำหน้าที่เป็นตัวแปรส่งผ่าน (mediating variable) จำนวน 3 ตัวแปร ได้แก่ ตัวแปรรูปแบบความผูกพันแบบมั่นคง (secure) ตัวแปรรูปแบบความผูกพันแบบวิตกขัดแย้ง (anxious) และตัวแปรรูปแบบความผูกพันแบบหลบหลีก (avoidant)
- 3) ตัวแปรภายใน (endogeneous variable) ที่ทำหน้าที่เป็นตัวแปรตาม (dependent Variable) จำนวน 1 ตัวแปร ได้แก่ ตัวแปรความพึงพอใจในความสัมพันธ์ของคู่รัก (romantic relationship satisfaction)

กระบวนการวิเคราะห์ข้อมูลในขั้นตอนนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อตรวจสอบความตรงของโมเดล (model Varidation) โดยการวิเคราะห์โมเดลสมการโครงสร้างเชิงเส้น (structural equation modeling) หรือ SEM โดยวิเคราะห์ข้อมูลจากเมทริกซ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรสังเกตได้จำนวนทั้ง 6 ตัวแปร มีการปรับเส้นทางอิทธิพลในโมเดลเฉพาะส่วนที่เป็นการคลายข้อตกลงเบื้องต้น (relax assumption) ได้แก่ เมทริกซ์ความคลาดเคลื่อนของตัวแปรภายใน เมทริกซ์ความแปรปรวน – ความแปรปรวนร่วม (variance – covariance matrix) ระหว่างความคลาดเคลื่อนในการวัดของตัวแปรภายนอกและประมาณค่าอิทธิพลทางตรง (Direct Effect) อิทธิพลทางอ้อม (Indirect Effect) และอิทธิพลรวม (Total Effect) ระหว่างตัวแปร

ผลการตรวจสอบความตรงของโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของบุคลิกภาพแบบเปิดตัวและบุคลิกภาพแบบเป็นมิตรความพึงพอใจในความสัมพันธ์ของคู่รัก โดยมีรูปแบบความผูกพันเป็นตัวแปรส่งผ่าน ในกลุ่มนิสิต นักศึกษา และบุคคลทั่วไป ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ภายหลังจากการปรับโมเดลในส่วนที่เป็นการคลายข้อตกลงเบื้องต้น (relax assumption) พบว่า มีค่า Chi-Square เท่ากับ 0.87 ที่องศาอิสระเท่ากับ 1 ระดับนัยสำคัญเท่ากับ 0.350 ค่าดัชนีชี้วัดความกลมกลืน (GFI) เท่ากับ 0.999 ค่าดัชนีชี้วัดความกลมกลืนที่ปรับแก้แล้ว (AGFI) เท่ากับ 0.984 ค่าดัชนีรากของค่าเฉลี่ยกำลังสองของเศษเหลือ (RMA) เท่ากับ 0.951 ค่าดัชนีรากของค่าเฉลี่ยกำลังสองของเศษเหลือมาตรฐาน (RMSEA) เท่ากับ 0.000 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลสรุปได้ว่าโมเดลสมมติฐานวิจัยที่ผู้วิจัยพัฒนาตามแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องมีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์

ดี

ตารางที่ 8

ค่าประมาณพารามิเตอร์ ค่าสถิติในการทดสอบโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของบุคลิกภาพแบบ
 เปิดตัวและบุคลิกภาพแบบเป็นมิตรความพึงพอใจในความสัมพันธ์ของคู่รัก โดยมีรูปแบบความผูกพัน
 เป็นตัวแปรส่งผ่าน

ตัวแปรเหตุ → ตัวแปรผล	ค่าสถิติ		
	ค่าประมาณ พารามิเตอร์	SE	t
Matrix GA (Gamma)			
บุคลิกภาพแบบเปิดตัว → รูปแบบความผูกพันแบบมั่นคง	0.285	0.081	3.530***
บุคลิกภาพแบบเปิดตัว → รูปแบบความผูกพันแบบวิตกขัดแย้ง	-0.261	0.085	-3.097**
บุคลิกภาพแบบเปิดตัว → รูปแบบความผูกพันแบบหลบหลีก	-0.297	0.088	-3.385***
บุคลิกภาพแบบเปิดตัว → ความพึงพอใจในความสัมพันธ์ของคู่รัก	-0.200	0.101	-1.992*
บุคลิกภาพแบบเป็นมิตร → รูปแบบความผูกพันแบบมั่นคง	0.282	0.084	3.337***
บุคลิกภาพแบบเป็นมิตร → รูปแบบความผูกพันแบบวิตกขัดแย้ง	-0.685	0.089	-7.730***
บุคลิกภาพแบบเป็นมิตร → รูปแบบความผูกพันแบบหลบหลีก	-0.649	0.092	-7.072***
บุคลิกภาพแบบเป็นมิตร → ความพึงพอใจในความสัมพันธ์ของ คู่รัก	0.280	0.122	2.500*
Matrix BE (Beta)			
รูปแบบความผูกพันแบบมั่นคง → ความพึงพอใจในความสัมพันธ์ ของคู่รัก	0.440	0.064	6.862***
รูปแบบความผูกพันแบบวิตกขัดแย้ง → ความพึงพอใจใน ความสัมพันธ์ของคู่รัก	-0.451	0.074	-6.111***
รูปแบบความผูกพันแบบหลบหลีก → ความพึงพอใจใน ความสัมพันธ์ของคู่รัก	-0.498	0.073	-6.849***

* $p < .05$, ** $p < .01$, *** $p < .001$.

3.3 ผลการวิเคราะห์อิทธิพลทางตรง (direct Effect) อิทธิพลทางอ้อม (indirect Effect) และอิทธิพลรวม (total Effect) ระหว่างตัวแปรในโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของบุคลิกภาพแบบเปิดตัวและบุคลิกภาพแบบเป็นมิตรความพึงพอใจในความสัมพันธ์ของคู่รัก โดยมีรูปแบบความผูกพันเป็นตัวแปรส่งผ่าน

ผลการวิเคราะห์อิทธิพลทางตรง (direct Effect) อิทธิพลทางอ้อม (indirect Effect) และอิทธิพลรวม (total effect) ระหว่างตัวแปรในโมเดลตามกรอบแนวคิดการวิจัยโดยตัวแปรที่เป็นปัจจัยเชิงสาเหตุของความพึงพอใจในความสัมพันธ์ของคู่รักในกลุ่มนิสิต นักศึกษา และบุคคลทั่วไป เขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ได้แก่ 1.) บุคลิกภาพแบบเปิดตัว (extraversion) 2.) บุคลิกภาพแบบเป็นมิตร (agreeableness) 3.) รูปแบบความผูกพันแบบมั่นคง (secure) 4.) รูปแบบความผูกพันแบบวิตกกังวล (anxious) 5.) รูปแบบความผูกพันแบบหลบหลีก (avoidant)

พิจารณาอิทธิพลทางตรง (direct effect) ของตัวแปรอิสระที่มีต่อตัวแปรตามความพึงพอใจในความสัมพันธ์ของคู่รักในกลุ่มนิสิต นักศึกษา และบุคคลทั่วไป เขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล พบว่า ตัวแปรต้นบุคลิกภาพแบบเปิดตัวมีอิทธิพลทางตรงในเชิงลบต่อตัวแปรตามความพึงพอใจในความสัมพันธ์ของคู่รักอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยมีค่าอิทธิพลเท่ากับ -0.200 และส่งอิทธิพลทางอ้อม (indirect Effect) ไปยังตัวแปรตามความพึงพอใจในความสัมพันธ์ของคู่รักอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 โดยมีค่าอิทธิพลเท่ากับ 0.391

ส่วนอิทธิพลทางตรง (direct Effect) ของตัวแปรต้นบุคลิกภาพแบบเป็นมิตรต่อความพึงพอใจในความสัมพันธ์ของคู่รักในกลุ่มนิสิต นักศึกษา และบุคคลทั่วไป เขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล พบว่า ตัวแปรต้นบุคลิกภาพแบบเป็นมิตรมีอิทธิพลทางตรงต่อตัวแปรตามความพึงพอใจในความสัมพันธ์ของคู่รักอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยมีค่าอิทธิพลเท่ากับ 0.280 และตัวแปรต้นบุคลิกภาพแบบเป็นมิตรยังส่งอิทธิพลทางอ้อม (indirect effect) ไปยังตัวแปรตามความพึงพอใจในความสัมพันธ์ของคู่รักอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 โดยมีค่าอิทธิพลเท่ากับ 0.756

เมื่อพิจารณาอิทธิพลทางตรง (direct Effect) ของตัวแปรอิสระที่มีต่อตัวแปรส่งผ่านรูปแบบความผูกพันทั้ง 3 รูปแบบ พบว่า ตัวแปรต้นบุคลิกภาพแบบเปิดตัวและตัวแปรต้นบุคลิกภาพแบบเป็นมิตรได้ส่งอิทธิพลทางตรง (direct effect) ไปยังตัวแปรส่งผ่านรูปแบบความผูกพันทั้ง 3 รูปแบบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

นอกจากนี้เมื่อพิจารณาอิทธิพลทางตรง (direct effect) ของตัวแปรรูปแบบความผูกพันทั้ง 3 รูปแบบ ที่ทำหน้าที่เป็นตัวแปรส่งผ่านต่อตัวแปรตามความพึงพอใจในความสัมพันธ์ของคู่รัก พบว่า รูปแบบความผูกพันทั้ง 3 รูปแบบ ได้ส่งอิทธิพลทางตรง (direct effect) ไปยังตัวแปรตามความพึงพอใจในความสัมพันธ์ของคู่รัก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ดังตารางที่ 9

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

ตารางที่ 9

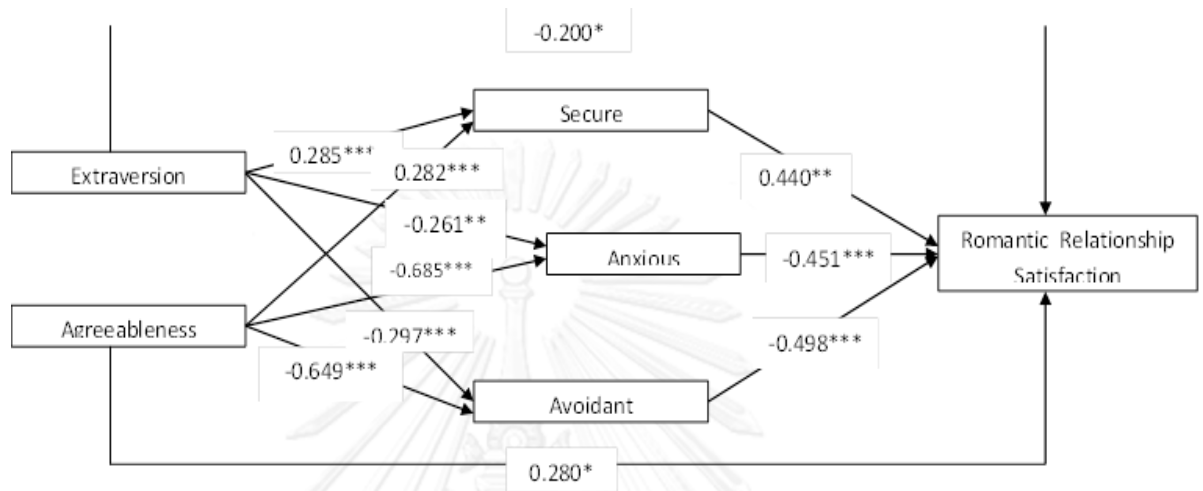
ผลการวิเคราะห์สัมประสิทธิ์อิทธิพลรวม (total Effect) อิทธิพลทางตรง (direct effect) อิทธิพลทางอ้อม (indirect Effect) โมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของบุคลิกภาพแบบเปิดตัวและบุคลิกภาพแบบเป็นมิตรความพึงพอใจในความสัมพันธ์ของคู่รัก โดยมีรูปแบบความผูกพันเป็นตัวแปรส่งผ่าน

		ตัวแปรเหตุ				
		Extraversion	Agreeableness	Secure	Anxious	Avoidant
ตัวแปรผล						
		Secure	TE	0.285*** (0.081)	0.282*** (0.084)	-
IE	-		-	-	-	-
DE	0.285*** (0.081)		0.282*** (0.084)	-	-	-
Anxious	TE	-0.261** (0.085)	-0.685*** (0.088)	-	-	-
	IE	-	-	-	-	-
	DE	-0.261** (0.085)	-0.685*** (0.088)	-	-	-
Avoidant	TE	-0.297*** (0.088)	-0.649*** (0.092)	-	-	-
	IE	-	-	-	-	-
	DE	-0.297*** (0.088)	-0.649*** (0.092)	-	-	-
Relationship Satisfaction	TE	0.191 (0.129)	1.036*** (0.135)	0.440*** (0.064)	-0.451*** (0.074)	-0.498*** (0.073)
	IE	0.391*** (0.088)	0.756*** (0.100)	-	-	-
	DE	-0.200* (0.101)	0.280* (0.112)	0.440*** (0.064)	-0.451*** (0.074)	-0.498*** (0.073)

หมายเหตุ: ในวงเล็บคือค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐาน

* $p < .05$. ** $p < .01$. และ *** $p < .001$

ภาพที่ 5. ผลการวิเคราะห์อิทธิพลในโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของบุคลิกภาพแบบเปิดตัวและบุคลิกภาพแบบเป็นมิตรความพึงพอใจในความสัมพันธ์ของคู่รัก โดยมีรูปแบบความผูกพันเป็นตัวแปรส่งผ่าน

Chi-square= 0.87, $df = 1$, $p = 0.350$, GFI = 0.999, AGFI=0.984 , RMR=0.951 ,
RMSEA=0.000

หมายเหตุ: ค่ากำกับเส้นอิทธิพลอยู่ในรูปคะแนนมาตรฐาน (Standardized solution)

* $p < .05$. ** $p < .01$. *** $p < .001$.

การวิเคราะห์ส่วนที่ 2

การทดสอบความไม่แปรเปลี่ยนของโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของบุคลิกภาพแบบเปิดตัวและบุคลิกภาพแบบเป็นมิตรความพึงพอใจในความสัมพันธ์ของคู่รัก โดยมีรูปแบบความผูกพันเป็นตัวแปรส่งผ่านและเพศเป็นตัวแปรกำกับในกลุ่มนิสิต นักศึกษา และบุคคลทั่วไปเพศชายและเพศหญิง

ผลการทดสอบความไม่แปรเปลี่ยนของโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของบุคลิกภาพแบบเปิดตัวและบุคลิกภาพแบบเป็นมิตรความพึงพอใจในความสัมพันธ์ของคู่รัก โดยมีรูปแบบความผูกพันเป็นตัวแปรส่งผ่านและเพศเป็นตัวแปรกำกับในกลุ่มนิสิต และบุคคลทั่วไปเพศชายและเพศหญิง ด้วยเทคนิคการวิเคราะห์กลุ่มพหุ (multi-sample analysis) ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ค่าสหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรในโมเดลการวิจัย แยกระหว่างกลุ่มกลุ่มนิสิต นักศึกษา และบุคคลทั่วไปเพศชาย จำนวน 190 คน ($n = 190$) และกลุ่มนิสิต นักศึกษา และบุคคลทั่วไปเพศหญิง จำนวน 190 คน ($n = 190$)

นำเสนอเป็นเมทริกซ์สหสัมพันธ์ รวมทั้งนำเสนอค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานแยกแยะระหว่างเพศ ดังแสดงในตารางที่ 10

ผลการวิเคราะห์ค่าสหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรในโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของบุคลิกภาพแบบเปิดตัวและบุคลิกภาพแบบเป็นมิตรความพึงพอใจในความสัมพันธ์ของคู่รัก โดยมีรูปแบบความผูกพันเป็นตัวแปรส่งผ่านในกลุ่มนิสิต นักศึกษา และบุคคลทั่วไปเพศชาย

ผลการวิเคราะห์ตัวแปรในโมเดลสมมติฐานการวิจัยจำนวน 6 ตัวแปร ในกลุ่มนิสิต นักศึกษา และบุคคลทั่วไปเพศชาย พบว่า มีความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรภายนอกและตัวแปรภายใน จำนวนทั้งสิ้น 15 ค่า โดยค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ชุดนี้ทั้ง 15 ค่า มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 พิจารณขนาดความสัมพันธ์ของค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ชุดนี้ทั้ง 15 ค่า พบว่า ค่าสูงสุดมีค่าไม่เกิน .80 (Hair et al., 2010) แสดงว่าไม่ฝ่าฝืนข้อตกลงเบื้องต้นทางสถิติเกี่ยวกับภาวะร่วมเส้นตรงพหุ (multicollinearity)

พิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรตามในโมเดลการวิจัย คือ ความพึงพอใจในความสัมพันธ์ของคู่รัก กับตัวแปรอิสระและตัวแปรส่งผ่านในโมเดลสมมติฐานการวิจัย พบว่า ความพึงพอใจในความสัมพันธ์ของคู่รักมีความสัมพันธ์กับรูปแบบความผูกพันแบบหลบหลีกมากที่สุด ($r = -.64$) รองลงมา คือ รูปแบบความผูกพันแบบวิตกขัดแย้ง ($r = -.57$) พิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรกับความพึงพอใจในความสัมพันธ์ของคู่รัก ได้แก่ 1.) บุคลิกภาพด้านเปิดตัว (extraversion) 2.) บุคลิกภาพด้านเป็นมิตร (agreeableness) 3.) รูปแบบความผูกพันแบบมั่นคง (secure) 4.) รูปแบบความผูกพันแบบวิตกขัดแย้ง (anxious) 5.)รูปแบบความผูกพันแบบหลบหลีก (avoidant) พบว่า พิสัยค่าความสัมพันธ์อยู่ระหว่าง -.17 ถึง .67

ผลการวิเคราะห์ค่าสหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรในโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของบุคลิกภาพแบบเปิดตัวและบุคลิกภาพแบบเป็นมิตรความพึงพอใจในความสัมพันธ์ของคู่รัก โดยมีรูปแบบความผูกพันเป็นตัวแปรส่งผ่านในกลุ่มกลุ่มนิสิต นักศึกษา และบุคคลทั่วไปเพศหญิง

ผลการวิเคราะห์ตัวแปรในโมเดลสมมติฐานการวิจัยจำนวน 6 ตัวแปร ในกลุ่มกลุ่มนิสิต นักศึกษา และบุคคลทั่วไปเพศหญิง พบว่า มีความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรภายนอกและตัวแปรภายใน จำนวนทั้งสิ้น 15 ค่า โดยค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ชุดนี้ทั้ง 15 ค่า มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

พิจารณาขนาดความสัมพันธ์ของค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ชุดนี้ทั้ง 15 ค่า พบว่า ค่าสูงสุดมีค่าไม่เกิน .80 (Hair et al., 2010) แสดงว่าไม่ฝ่าฝืนข้อตกลงเบื้องต้นทางสถิติเกี่ยวกับภาวะร่วมเส้นตรงพหุ (multicollinearity)

พิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรตามในโมเดลการวิจัย คือ ความพึงพอใจในความสัมพันธ์ของคู่รัก กับตัวแปรอิสระและตัวแปรส่งผ่านในโมเดลสมมติฐานการวิจัย พบว่า ความพึงพอใจในความสัมพันธ์ของคู่รักมีความสัมพันธ์กับรูปแบบความผูกพันแบบหลบหลีกมากที่สุด ($r = -.69$) รองลงมา คือ รูปแบบความผูกพันแบบวิตกขัดแย้ง ($r = -.67$) พิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรกับความพึงพอใจในความสัมพันธ์ของคู่รัก ได้แก่ 1.) บุคลิกภาพด้านเปิดตัว (extraversion) 2.) บุคลิกภาพด้านเป็นมิตร (agreeableness) 3.) รูปแบบความผูกพันแบบมั่นคง (secure) 4.) รูปแบบความผูกพันแบบวิตกขัดแย้ง (anxious) 5.) รูปแบบความผูกพันแบบหลบหลีก (avoidant) พบว่า พิสัยค่าความสัมพันธ์อยู่ระหว่าง $-.27$ ถึง $-.69$

ตารางที่ 10

เมทริกซ์สหสัมพันธ์ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของตัวแปรในโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของบุคลิกภาพแบบเปิดตัวและบุคลิกภาพแบบเป็นมิตรความพึงพอใจในความสัมพันธ์ของคู่รัก โดยมียุทธศาสตร์แบบความผูกพันเป็นตัวแปรส่งผ่าน

ตัวแปรในโมเดลการวิเคราะห์	1	2	3	4	5	6	$M_{หญิง}$	$SD_{หญิง}$
1. บุคลิกภาพแบบเปิดตัว	-	.61**	.36**	-.39**	-.43**	.27**	3.10	5.32
2. บุคลิกภาพแบบเป็นมิตร	.50**	-	.38**	-.54**	-.56**	.47**	3.04	5.06
3. รูปแบบความผูกพันแบบมั่นคง	.27**	.24**	-	-.27**	-.39**	.43**	3.45	6.89
4. รูปแบบความผูกพันแบบวิตกขัดแย้ง	-.39**	-.47**	-.17*	-	.73**	-.68**	2.96	8.37
5. รูปแบบความผูกพันแบบหลบหลีก	-.34**	-.39**	-.33**	.67**	-	-.69**	2.89	8.76
6. ความพึงพอใจในความสัมพันธ์ของคู่รัก	.36**	.45**	.48**	-.57**	-.64**	-	3.38	12.99
$M_{ชาย}$	3.09	3.06	3.51	3.02	2.86	3.40		
$SD_{ชาย}$	5.25	5.05	7.85	8.60	8.70	12.26		

หมายเหตุ: ได้แนวทแยงเป็นค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์กลุ่มกลุ่มนิสิต นักศึกษา และบุคคลทั่วไปเพศชาย ($n = 190$) เหนือแนวทแยงเป็นค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์กลุ่มกลุ่มนิสิต นักศึกษา และบุคคลทั่วไปเพศหญิง ($n = 190$)

** $p < .01$.

จากนั้นผู้วิจัยนำเมทริกซ์สหสัมพันธ์ทั้งกลุ่มนิสิต นักศึกษา และบุคคลทั่วไปเพศชายและเพศหญิง เป็นข้อมูลนำเข้า (input) เพื่อประมาณค่าพารามิเตอร์โมเดลสมมติฐานเชิงสาเหตุของของความพึงพอใจในความสัมพันธ์ของคู่รัก แยกกลุ่มชายและกลุ่มหญิง จากนั้นทำการวิเคราะห์ความไม่แปรเปลี่ยนของโมเดลเป็นการทดสอบความไม่แปรเปลี่ยนของโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของบุคลิกภาพแบบเปิดตัวและบุคลิกภาพแบบเป็นมิตรความพึงพอใจในความสัมพันธ์ของคู่รัก โดยมีรูปแบบความผูกพันเป็นตัวแปรส่งผ่านและเพศเป็นตัวแปรที่มีขั้นตอนสำคัญ 2 ประการ คือ

1. การทดสอบรูปแบบโมเดล (model form) เป็นขั้นตอนการทดสอบความไม่แปรเปลี่ยนของโมเดลโดยทดสอบว่าโมเดลตามทฤษฎีสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ของประชากรแต่ละกลุ่มนั้น ประกอบด้วยจำนวนตัวแปรในโมเดลเท่ากัน มีลักษณะโครงสร้างความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรเป็นแบบเดียวกันหมดทุกกลุ่ม เมทริกซ์พารามิเตอร์ 4 เมทริกซ์ในการวิเคราะห์โมเดลลิสเรล (LISREL) มีขนาดเท่ากัน มีรูปแบบเมทริกซ์ (matrix form) และสถานะเมทริกซ์ (matrix mode) เป็นแบบเดียวกันหมดทุกกลุ่ม
2. การทดสอบค่าพารามิเตอร์ เป็นการทดสอบว่าในแต่ละเมทริกซ์มีค่าพารามิเตอร์เท่ากันทุกกลุ่มประชากร โดยการวิจัยครั้งนี้สมมติให้สมมติฐานความไม่แปรเปลี่ยนของโมเดลฯ ที่อยู่ในรูปแบบการวิเคราะห์ที่อิทธิพลที่มีเฉพาะตัวแปรสังเกตได้ ทั้งหมด 5 สมมติฐานในแต่ละครั้ง ได้แก่

สมมติฐานที่ 1 การทดสอบสมมติฐานความไม่แปรเปลี่ยนของรูปแบบโมเดล

สมมติฐานที่ 2 การทดสอบความไม่แปรเปลี่ยนของค่าอิทธิพลตัวแปรภายในที่มีต่อตัวแปรภายใน (BE)

สมมติฐานที่ 3 การทดสอบความไม่แปรเปลี่ยนของค่าอิทธิพลตัวแปรภายนอกที่มีต่อตัวแปรภายใน (GA)

สมมติฐานที่ 4 การทดสอบความไม่แปรเปลี่ยนเมทริกซ์ความแปรปรวน-ความแปรปรวนร่วมระหว่างความคลาดเคลื่อนของตัวแปรภายใน (PS)

สมมติฐานที่ 5 การทดสอบความไม่แปรเปลี่ยนเมทริกซ์ความแปรปรวน-ความแปรปรวนร่วมของตัวแปรภายนอก (PH)

ตาราง 11

ผลการทดสอบความไม่แปรเปลี่ยนของโมเดลสมมติฐานการวิจัยระหว่างกลุ่มนิสิต นักศึกษา และบุคคลทั่วไปเพศชายและเพศหญิง

โมเดลสมมติฐานการวิจัย	χ^2	df	RMSEA	GFI	p	$\Delta\chi^2$	Δdf
1. รูปแบบเดียวกัน (SP)	1.20	2	0.000	0.998	0.55	-	-
2. IN_BE	7.07	5	0.047	0.993	0.12	5.87	3
3. IN_BE GA	15.23	13	0.030	0.986	0.42	8.16	8
4. IN_BE GA PS	24.12	19	0.038	0.977	0.18	8.89	6
5. IN_BE GA PS PH	27.04	22	0.035	0.973	0.40	2.92	3

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า โมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของความพึงพอใจในความสัมพันธ์ของคู่รักในกลุ่มนิสิต นักศึกษา และบุคคลทั่วไป ที่ไม่มีการกำหนดเงื่อนไขบังคับตามสมมติฐานข้อ 1 มีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

โดยโมเดลสมมติฐานข้อที่ 1 มีค่า Chi-Square เท่ากับ 1.20 ที่องศาอิสระเท่ากับ 2 ระดับนัยสำคัญเท่ากับ 0.55 ค่าดัชนีชี้วัดความกลมกลืน (GFI) เท่ากับ 0.998 ค่าดัชนีรากของค่าเฉลี่ยกำลังสองของเศษเหลือ (RMA) เท่ากับ 1.337 ค่าดัชนีรากของค่าเฉลี่ยกำลังสองของเศษเหลือมาตรฐาน (RMSEA) เท่ากับ 0.000 แสดงว่าโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของความพึงพอใจในความสัมพันธ์ของคู่รักในกลุ่มนิสิต นักศึกษา และบุคคลทั่วไปเพศชายและโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของความพึงพอใจในความสัมพันธ์ของคู่รักในกลุ่มนิสิต นักศึกษา และบุคคลทั่วไปเพศหญิงมีรูปแบบและโครงสร้างความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรเป็นแบบเดียวกัน

โมเดลสมมติฐานที่ 2 คือ โมเดลสมมติฐานที่สร้างมาจากโมเดลที่ 1 โดยเพิ่มเงื่อนไขบังคับให้ค่าอิทธิพลของตัวแปรภายในไปยังตัวแปรภายในระหว่างกลุ่มผู้ชายชายและกลุ่มผู้หญิงเท่ากัน โมเดลสมมติฐานพบว่า ได้ค่า Chi-Square เท่ากับ 7.07 ค่าความเป็นองศาอิสระเท่ากับ 5 และเมื่อพิจารณาผลต่างของค่า Chi-Square ระหว่างโมเดลสมมติฐานที่ 2 และ โมเดลสมมติฐานที่ 1 มีค่าเท่ากับ

5.87 และผลต่างขององศาอิสระระหว่างโมเดลสมมติฐานที่ 2 และ โมเดลสมมติฐานที่ 1 มีค่าเท่ากับ 3 เป็นค่าที่ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติตามการแจกแจงของสถิติทดสอบไค-สแควร์ (Chi-Square) แสดงว่าโมเดลสมมติฐานที่ 2 กับโมเดลสมมติฐานที่ 1 มีความกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ การเพิ่มเงื่อนไขบังคับให้ค่าอิทธิพลของทั้งสองกลุ่มเท่ากันไม่ทำให้ความกลมกลืนของโมเดลแย่ลงอย่างมีนัยสำคัญ ดังนั้นจึงสรุปได้ว่า ค่าอิทธิพลของตัวแปรภายในที่มีต่อตัวแปรภายใน ได้แก่ ค่าอิทธิพลของตัวแปรรูปแบบความผูกพันแบบมั่นคงที่มีต่อตัวแปรความพึงพอใจในความสัมพันธ์ของคู่รัก ค่าอิทธิพลของตัวแปรรูปแบบความผูกพันแบบหลบลีกที่มีต่อตัวแปรความพึงพอใจในความสัมพันธ์ของคู่รัก และค่าอิทธิพลของตัวแปรรูปแบบความผูกพันแบบวิตกขัดแย้งที่มีต่อตัวแปรความพึงพอใจในความสัมพันธ์ของคู่รัก ไม่แตกต่างกันระหว่างกลุ่มผู้ชายและกลุ่มผู้หญิง

โมเดลสมมติฐานที่ 3 คือ โมเดลที่สร้างมาจากโมเดลสมมติฐานที่ 2 โดยเพิ่มเงื่อนไขบังคับให้ค่าอิทธิพลของตัวแปรภายนอกที่มีต่อตัวแปรภายใน (GA) ระหว่างกลุ่มผู้ชายและกลุ่มผู้หญิงเท่ากัน ผลการทดสอบพบว่า ได้ค่า Chi-Square เท่ากับ 15.23 ค่าความเป็นองศาอิสระเท่ากับ 13 เมื่อพิจารณาผลต่างของค่า Chi-Square ระหว่างโมเดลสมมติฐานที่ 3 และ โมเดลสมมติฐานที่ 2 มีค่าเท่ากับ 5.87 และผลต่างขององศาอิสระระหว่างโมเดลสมมติฐานที่ 3 และ โมเดลสมมติฐานที่ 2 มีค่าเท่ากับ 3 เป็นค่าที่ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติตามการแจกแจงของสถิติทดสอบไค-สแควร์ (Chi-Square) แสดงว่าโมเดลสมมติฐานที่ 3 กับโมเดลสมมติฐานที่ 2 มีความกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ การเพิ่มเงื่อนไขบังคับให้ค่าอิทธิพลของทั้งสองกลุ่มเท่ากันไม่ทำให้ความกลมกลืนของโมเดลแย่ลงอย่างมีนัยสำคัญ ดังนั้นจึงสรุปได้ว่า ค่าอิทธิพลของตัวแปรภายนอกที่มีต่อตัวแปรภายใน (GA) ได้แก่ ค่าอิทธิพลของตัวแปรบุคลิกภาพแบบเปิดตัวที่มีต่อตัวแปรรูปแบบความผูกพันแบบมั่นคง ค่าอิทธิพลของตัวแปรบุคลิกภาพแบบเปิดตัวที่มีต่อตัวแปรรูปแบบความผูกพันแบบหลบลีก ค่าอิทธิพลของตัวแปรบุคลิกภาพแบบเปิดตัวที่มีต่อตัวแปรรูปแบบความผูกพันแบบวิตกขัดแย้ง ค่าอิทธิพลของตัวแปรบุคลิกภาพแบบเปิดตัวที่มีต่อตัวแปรความพึงพอใจในความสัมพันธ์ของคู่รัก ค่าอิทธิพลของตัวแปรบุคลิกภาพแบบเป็นมิตรที่มีต่อตัวแปรรูปแบบความผูกพันแบบมั่นคง ค่าอิทธิพลของตัวแปรบุคลิกภาพแบบเป็นมิตรที่มีต่อตัวแปรรูปแบบความผูกพันแบบหลบลีก ค่าอิทธิพลของตัวแปรบุคลิกภาพแบบเป็นมิตรที่มีต่อตัวแปรรูปแบบความผูกพันแบบวิตกขัดแย้ง ค่า

อิทธิพลของตัวแปรบุคลิกภาพแบบเป็นมิตรที่มีต่อตัวแปรความพึงพอใจในความสัมพันธ์ของคู่รัก ไม่แตกต่างกันระหว่างกลุ่มผู้ชายและกลุ่มผู้หญิง

โมเดลสมมติฐานที่ 4 โมเดลที่สร้างมาจากโมเดลสมมติฐานที่ 3 โดยเพิ่มเงื่อนไขบังคับให้ค่าความคลาดเคลื่อนของตัวแปรภายใน (PS) ระหว่างกลุ่มผู้ชายและกลุ่มผู้หญิงเท่ากัน พบว่า ได้ค่า Chi-Square เท่ากับ 24.12 ค่าความเป็นองศาอิสระเท่ากับ 19 พิจารณาผลต่างของค่า Chi-Square ระหว่างโมเดลสมมติฐานที่ 4 และ โมเดลสมมติฐานที่ 3 มีค่าเท่ากับ 8.89 และผลต่างขององศาอิสระระหว่างโมเดลสมมติฐานที่ 4 และ โมเดลสมมติฐานที่ 3 มีค่าเท่ากับ 6 เป็นค่าที่ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ตามการแจกแจงของสถิติทดสอบไค-สแควร์ (Chi-Square) แสดงว่าโมเดลสมมติฐานที่ 4 กับโมเดลสมมติฐานที่ 3 มีความกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ การเพิ่มเงื่อนไขบังคับให้ค่าความคลาดเคลื่อนของตัวแปรภายในของทั้งสองกลุ่มเท่ากันไม่ทำให้ความกลมกลืนของโมเดลแย่ลงอย่างมีนัยสำคัญ ดังนั้นจึงสรุปได้ว่า ค่าความคลาดเคลื่อนของตัวแปรภายใน ค่าความคลาดเคลื่อนของตัวแปรรูปแบบความผูกพันแบบมั่นคง ค่าความคลาดเคลื่อนของตัวแปรรูปแบบความผูกพันแบบหลบหลีก ค่าความคลาดเคลื่อนของตัวแปรรูปแบบความผูกพันแบบวิตกขัดแย้ง ค่าความคลาดเคลื่อนของตัวแปรความพึงพอใจในความสัมพันธ์ของคู่รัก ไม่แตกต่างกันระหว่างกลุ่มผู้ชายและกลุ่มผู้หญิง

โมเดลสมมติฐานที่ 5 โมเดลที่สร้างมาจากโมเดลสมมติฐานที่ 4 โดยเพิ่มเงื่อนไขบังคับให้ค่าความแปรปรวนและความแปรปรวนร่วมของตัวแปรภายนอก (PH) ระหว่างกลุ่มผู้ชายและกลุ่มผู้หญิงเท่ากัน พบว่า ได้ค่า Chi-Square เท่ากับ 27.04 ค่าความเป็นองศาอิสระเท่ากับ 22 เมื่อพิจารณาผลต่างของค่า Chi-Square ระหว่างโมเดลสมมติฐานที่ 5 และ โมเดลสมมติฐานที่ 4 มีค่าเท่ากับ 2.92 และผลต่างขององศาอิสระระหว่างโมเดลสมมติฐานที่ 4 และ โมเดลสมมติฐานที่ 4 มีค่าเท่ากับ 3 เป็นค่าที่ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติตามการแจกแจงของสถิติทดสอบไค-สแควร์ (Chi-Square) แสดงว่าโมเดลสมมติฐานที่ 4 กับโมเดลสมมติฐานที่ 3 มีความกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ การเพิ่มเงื่อนไขบังคับให้ค่าความแปรปรวนและความแปรปรวนร่วมของตัวแปรภายนอกของทั้งสองกลุ่มเท่ากันไม่ทำให้ความกลมกลืนของโมเดลแย่ลงอย่างมีนัยสำคัญ ดังนั้นจึงสรุปได้ว่า ค่าความแปรปรวนและความแปรปรวนร่วมของตัวแปรภายนอก ค่าความแปรปรวนของตัวแปร

บุคลิกภาพแบบเปิดตัว ค่าความแปรปรวนของบุคลิกภาพแบบเป็นมิตร ไม่แตกต่างกันระหว่างกลุ่มผู้ชายและกลุ่มผู้หญิง

ตาราง 12

ค่าประมาณพารามิเตอร์อิทธิพลในโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของบุคลิกภาพแบบเปิดตัวและบุคลิกภาพแบบเป็นมิตรต่อความพึงพอใจในความสัมพันธ์ของคู่รัก โดยมีรูปแบบความผูกพันเป็นตัวแปรส่งผ่าน

ตัวแปรเหตุ → ตัวแปรผล	ค่าอิทธิพล		
	DE	IE	TE
Matrix GA (Gamma)			
บุคลิกภาพแบบเปิดตัว → รูปแบบความผูกพันแบบมั่นคง	0.206***	-	0.206***
บุคลิกภาพแบบเปิดตัว → รูปแบบความผูกพันแบบวิตกขัดแย้ง	-0.161**	-	-0.161**
บุคลิกภาพแบบเปิดตัว → รูปแบบความผูกพันแบบหลบหลีก	-0.181***	-	-0.181***
บุคลิกภาพแบบเปิดตัว → ความพึงพอใจในความสัมพันธ์ของคู่รัก	-0.084*	0.165***	0.081
บุคลิกภาพแบบเป็นมิตร → รูปแบบความผูกพันแบบมั่นคง	0.191**	-	0.191***
บุคลิกภาพแบบเป็นมิตร → รูปแบบความผูกพันแบบวิตกขัดแย้ง	-0.411***	-	-0.411***
บุคลิกภาพแบบเป็นมิตร → รูปแบบความผูกพันแบบหลบหลีก	-0.377***	-	-0.377***
บุคลิกภาพแบบเป็นมิตร → ความพึงพอใจในความสัมพันธ์ของคู่รัก	0.113*	0.305***	0.417***
Matrix BE (Beta)			
รูปแบบความผูกพันแบบมั่นคง → ความพึงพอใจในความสัมพันธ์ของคู่รัก	0.259***	-	0.259***
รูปแบบความผูกพันแบบวิตกขัดแย้ง → ความพึงพอใจในความสัมพันธ์ของคู่รัก	-0.305***	-	-0.305***
รูปแบบความผูกพันแบบหลบหลีก → ความพึงพอใจในความสัมพันธ์ของคู่รัก	-0.345***	-	-0.345***

หมายเหตุ: ค่าอิทธิพลทางตรง (Direct Effect) อิทธิพลทางอ้อม (Indirect Effect) เป็นค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยที่ประมาณค่าด้วยวิธีการ Maximum Likelihood ในโปรแกรม LISREL

* $p < .05$. ** $p < .01$. *** $p < .001$.

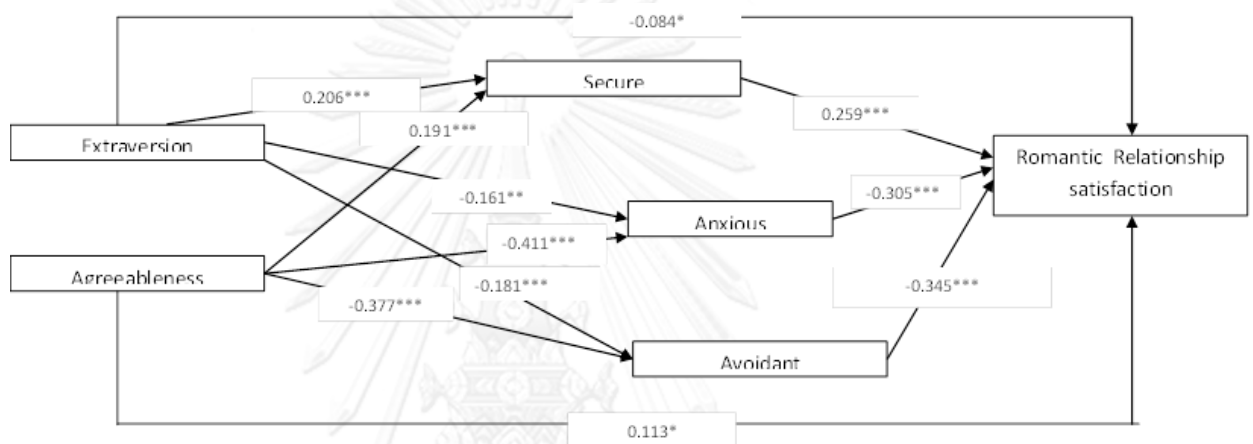
ตาราง 13

ค่าประมาณพารามิเตอร์ความแปรปรวนในโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของบุคลิกภาพแบบเปิดตัว และบุคลิกภาพแบบเป็นมิตรต่อความพึงพอใจในความสัมพันธ์ของคู่รัก โดยมีรูปแบบความผูกพันเป็นตัวแปรส่งผ่าน

พารามิเตอร์	คะแนน	
	คะแนนดิบ	คะแนนมาตรฐาน
พารามิเตอร์ PH		
ความแปรปรวนของตัวแปรบุคลิกภาพแบบเปิดตัว	28.017***	1.000
ความแปรปรวนของตัวแปรบุคลิกภาพแบบเป็นมิตร	25.604***	1.000
ความแปรปรวนระหว่างตัวแปรบุคลิกภาพแบบเปิดตัวและบุคลิกภาพแบบเป็นมิตร	14.836***	0.554
พารามิเตอร์ PS		
ความคลาดเคลื่อนของตัวแปรรูปแบบความผูกพันแบบมั่นคง	47.953***	0.878
ความคลาดเคลื่อนของตัวแปรรูปแบบความผูกพันแบบวิตกขัดแย้ง	52.741***	0.732
ความคลาดเคลื่อนของตัวแปรรูปแบบความผูกพันแบบหลบหลีก	56.689***	0.749
ความคลาดเคลื่อนของตัวแปรความพึงพอใจในความสัมพันธ์ของคู่รัก	70.165***	0.445
ความแปรปรวน-ความแปรปรวนร่วมของความคลาดเคลื่อนระหว่างตัวแปรรูปแบบความผูกพันแบบมั่นคงและตัวแปรรูปแบบความผูกพันแบบหลบหลีก	-10.368***	-0.161
ความแปรปรวน-ความแปรปรวนร่วมของความคลาดเคลื่อนระหว่างตัวแปรรูปแบบความผูกพันแบบวิตกขัดแย้งและตัวแปรรูปแบบความผูกพันแบบหลบหลีก	32.105***	0.435

*** $p < .001$.

ภาพที่ 6. โมเดลเชิงสาเหตุความพึงพอใจในความสัมพันธ์ของคู่รักของกลุ่มนิสิต นักศึกษา และบุคคลทั่วไป ในเขต กรุงเทพมหานครและปริมณฑล ที่มีรูปแบบโมเดลและค่าพารามิเตอร์ ที่ไม่แปรเปลี่ยนระหว่างกลุ่มเพศชายและกลุ่มเพศหญิง

หมายเหตุ: ค่าสัมประสิทธิ์กำกับเส้นอิทธิพลเป็นค่าอิทธิพลที่เป็นคะแนนมาตรฐาน

* $p < .05$. ** $p < .01$. *** $p < .001$.

บทที่ 4

การอภิปรายผลการวิจัย

วัตถุประสงค์ของงานวิจัย

1. เพื่อพัฒนาและตรวจสอบความตรงของโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของบุคลิกภาพแบบเปิดตัวและบุคลิกภาพแบบเป็นมิตรความพึงพอใจในความสัมพันธ์ของคู่รัก โดยมีรูปแบบความผูกพันเป็นตัวแปรส่งผ่าน
2. เพื่อตรวจสอบความไม่แปรเปลี่ยนของโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของบุคลิกภาพแบบเปิดตัวและบุคลิกภาพแบบเป็นมิตรความพึงพอใจในความสัมพันธ์ของคู่รัก โดยมีรูปแบบความผูกพันเป็นตัวแปรส่งผ่านระหว่างกลุ่มเพศชายและเพศหญิง

สมมติฐานข้อที่ 1 บุคลิกภาพแบบเปิดตัวมีอิทธิพลทางตรงในเชิงบวกต่อความพึงพอใจในความสัมพันธ์ของคู่รัก

ผลการทดสอบสมมติฐาน ปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้

จากผลการวิเคราะห์เมทริกซ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรบุคลิกภาพแบบเปิดตัวต่อตัวแปรความพึงพอใจในความสัมพันธ์ของคู่รัก พบว่า ตัวแปรบุคลิกภาพแบบเปิดตัวมีความสัมพันธ์ทางบวกกับตัวแปรความพึงพอใจในความสัมพันธ์ของคู่รักกลุ่มนิสิต นักศึกษา และบุคคลทั่วไป ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($r = .31$) การวิเคราะห์อิทธิพลทางตรงของตัวแปรบุคลิกภาพแบบเปิดตัวต่อตัวแปรความพึงพอใจในความสัมพันธ์ของคู่รัก พบว่า บุคลิกภาพแบบเปิดตัวมีอิทธิพลทางตรงในเชิงลบต่อความพึงพอใจในความสัมพันธ์ของคู่รัก ซึ่งแตกต่างกับงานวิจัยในต่างประเทศส่วนใหญ่ที่ว่าบุคลิกภาพแบบเปิดตัวมีอิทธิพลทางบวกต่อความพึงพอใจในความสัมพันธ์ของคู่รัก แต่มีงานวิจัยจากการศึกษาของ Bentler และ Newcomb ในปี 1978 ที่พบว่า บุคลิกภาพแบบเปิดตัว (extraversion) มีความสัมพันธ์ทางลบกับความพึงพอใจในความสัมพันธ์ในเพศชาย ผู้ชายที่มีความสุขและปรับตัวในชีวิตสมรสได้นั้นจะมีความสัมพันธ์ทางบวกกับบุคลิกภาพแบบไม่เปิดตัว (introvert) ผู้วิจัยจึงขออภิปรายปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นในบริบทของสังคมไทย เนื่องจากเป็นที่สังเกตได้อย่างชัดเจนว่า สังคมไทยมีความแตกต่างจากสังคมตะวันตก ใน

ส่วนของจารีตประเพณี วัฒนธรรม รวมทั้งการอบรมเลี้ยงดูที่ฝังรากลึกในสังคมไทยมาช้านาน เช่น สังคมไทยมักให้ความนิยมกับผู้ชายและผู้หญิงที่มีกิจกรรมร่าเริงเรียบร้อย การพูดจาแสดงความ คิดเห็นควรอยู่ในขอบเขตและความเหมาะสมของสถานการณ์และสิ่งแวดล้อมเป็นสำคัญ และเมื่อ มองในบริบทของคู่รักแล้ว ไม่ว่าจะผู้ชายหรือผู้หญิงที่มีบุคลิกภาพแบบเปิดตัวมากจนเกินไป อาจนำมาซึ่ง ความหึงหวง และเป็นสาเหตุให้ความพึงพอใจในความสัมพันธ์ของคู่รักต่ำลงได้

สมมติฐานข้อที่ 2 บุคลิกภาพแบบเป็นมิตรมีอิทธิพลทางตรงในเชิงบวกต่อความพึงพอใจใน ความสัมพันธ์ของคู่รัก

ผลการทดสอบสมมติฐาน ปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้

จากผลการวิเคราะห์เมทริกซ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรบุคลิกภาพแบบเป็นมิตรและความพึงพอใจในความสัมพันธ์ของคู่รัก พบว่า ตัวแปรบุคลิกภาพด้านเป็นมิตรมีความสัมพันธ์ทางบวกกับตัวแปรความพึงพอใจในความสัมพันธ์ของคู่รักในกลุ่มนิสิต นักศึกษา และบุคคลทั่วไป ในเขต กรุงเทพมหานครและปริมณฑลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($r = .46$) ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ White, Hendrick และ Hendrick (2004) ที่ว่าบุคลิกภาพแบบเป็นมิตร (agreeableness) มีความสัมพันธ์ทางบวกกับความพึงพอใจในความสัมพันธ์ ส่วนผลการวิเคราะห์อิทธิพลทางตรงของบุคลิกภาพแบบเป็นมิตรต่อความพึงพอใจในความสัมพันธ์ของคู่รักในกลุ่มของนิสิต นักศึกษา และบุคคลทั่วไป ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล พบว่า มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยมีค่าอิทธิพลเท่ากับ 0.280 และตัวแปรบุคลิกภาพแบบเป็นมิตรได้ส่งอิทธิพลทางอ้อมไปยังตัวแปรความพึงพอใจในความสัมพันธ์ของคู่รักกลุ่มของนิสิต นักศึกษา และบุคคลทั่วไป ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล โดยมีค่าอิทธิพลเท่ากับ 0.756 แสดงให้เห็นว่าจากโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของบุคลิกภาพแบบเปิดตัวและบุคลิกภาพแบบเป็นมิตรความพึงพอใจในความสัมพันธ์ของคู่รัก โดยมีรูปแบบความผูกพันเป็นตัวแปรส่งผ่านในกลุ่มนิสิต นักศึกษา และบุคคลทั่วไป ในเขต กรุงเทพมหานครและปริมณฑล ตัวแปรบุคลิกภาพแบบเป็นมิตรไม่มีอิทธิพลทางตรงต่อความพึงพอใจในความสัมพันธ์ของคู่รัก แต่ทำหน้าที่ส่งผลอิทธิพลทางอ้อมไปยังตัวแปรความพึงพอใจในความสัมพันธ์ของคู่รักโดยผ่านรูปแบบความผูกพันทั้ง 3 รูปแบบ

สมมติฐานข้อที่ 3 บุคลิกภาพแบบเปิดตัวมีอิทธิพลทางตรงในเชิงบวกต่อรูปแบบความผูกพันแบบมั่นคง

ผลการทดสอบสมมติฐาน สนับสนุนสมมติฐานที่ตั้งไว้

จากผลการวิเคราะห์เมทริกซ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรบุคลิกภาพแบบเปิดตัวและตัวแปรรูปแบบความผูกพันแบบมั่นคง พบว่า ตัวแปรบุคลิกภาพแบบเปิดตัวมีความสัมพันธ์ทางบวกกับตัวแปรรูปแบบความผูกพันแบบมั่นคงในกลุ่มนิสิต นักศึกษา และบุคคลทั่วไป ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($r = .31$) นอกจากนี้ผลการวิเคราะห์ยังพบอิทธิพลทางตรงของบุคลิกภาพแบบเปิดตัวต่อรูปแบบความผูกพันแบบมั่นคงในกลุ่มของนิสิต นักศึกษา และบุคคลทั่วไป ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 โดยมีค่าอิทธิพลเท่ากับ 0.285 ผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่าผู้ที่มีบุคลิกภาพแบบเปิดตัว คือ ผู้ที่มีลักษณะของการเป็นบุคคลที่ชอบเข้าสังคม กล้าแสดงออก ชอบอยู่กับผู้คนจำนวนมาก กระตือรือร้น ช่างพูดช่างคุย ชอบความตื่นเต้น มีแนวโน้มที่จะมีลักษณะร่าเริง มองโลกในแง่ดี จะเป็นผู้ที่มีรูปแบบความผูกพันแบบมั่นคง คือ มีความเป็นมิตร รู้สึกว่าการใกล้ชิดผู้อื่นเป็นเรื่องง่าย ไม่รู้สึกวิตกกังวลเมื่อผู้อื่นเข้ามาใกล้ชิดกับตน มองผู้อื่นว่าน่าไว้วางใจ สามารถพึ่งพาได้ น่าเชื่อถือ และมองโลกในแง่ดี ดังนั้นผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่าผู้ที่มีบุคลิกภาพแบบเปิดตัวสูง จะเป็นผู้ที่มีรูปแบบความผูกพันแบบมั่นคงสูงด้วยเช่นกัน

สมมติฐานข้อที่ 4 บุคลิกภาพแบบเปิดตัวมีอิทธิพลทางตรงในเชิงลบต่อรูปแบบความผูกพันแบบหลบหลีกและรูปแบบความผูกพันแบบวิตกขัดแย้ง

ผลการทดสอบสมมติฐาน สนับสนุนสมมติฐานที่ตั้งไว้

จากผลการวิเคราะห์เมทริกซ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรบุคลิกภาพแบบเปิดตัวและตัวแปรรูปแบบความผูกพันแบบหลบหลีก พบว่า ตัวแปรบุคลิกภาพแบบเปิดตัวมีความสัมพันธ์ทางลบกับตัวแปรรูปแบบความผูกพันแบบหลบหลีกในกลุ่มนิสิต นักศึกษา และบุคคลทั่วไป ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($r = -.39$) และตัวแปร

บุคลิกภาพแบบเปิดตัวได้ส่งอิทธิพลทางตรงในเชิงลบต่อตัวแปรรูปแบบความผูกพันแบบหลบหลีก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 โดยมีค่าอิทธิพลเท่ากับ -0.297 นอกจากนี้การวิเคราะห์ เมทริกซ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรบุคลิกภาพแบบเปิดตัวและตัวแปรรูปแบบความผูกพันแบบวิตก ขัดแย้ง พบว่า ตัวแปรบุคลิกภาพแบบเปิดตัวมีความสัมพันธ์ทางลบกับตัวแปรรูปแบบความผูกพัน แบบวิตกขัดแย้งในกลุ่มนิสิต นักศึกษา และบุคคลทั่วไป ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล อย่าง มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($r = -.39$) นอกจากนี้บุคลิกภาพแบบเปิดตัวยังส่งอิทธิพลทางตรงใน เชิงลบต่อรูปแบบความผูกพันแบบวิตกขัดแย้งอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีค่าอิทธิพล เท่ากับ -0.261 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Noffle และ Shaver (2005) ที่ว่า บุคลิกภาพแบบ เปิดตัวมีอิทธิพลทางตรงในเชิงลบต่อรูปแบบความผูกพันแบบหลบหลีกและรูปแบบความผูกพันแบบ วิตกขัดแย้งอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่าผู้ที่มีบุคลิกภาพแบบเปิดตัวสูง จะเป็น ผู้ที่มีรูปแบบความผูกพันแบบหลบหลีกและรูปแบบความผูกพันแบบวิตกขัดแย้งต่ำ

สมมติฐานข้อที่ 5 บุคลิกภาพแบบเป็นมิตรมีอิทธิพลทางตรงในเชิงบวกต่อรูปแบบความ ผูกพันแบบมั่นคง

ผลการทดสอบสมมติฐาน สนับสนุนสมมติฐานที่ตั้งไว้

จากผลการวิเคราะห์เมทริกซ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรบุคลิกภาพแบบเป็นมิตรและตัวแปร รูปแบบความผูกพันแบบมั่นคง พบว่า ตัวแปรบุคลิกภาพแบบเป็นมิตรมีความสัมพันธ์ทางบวกกับ รูปแบบความผูกพันแบบมั่นคงในกลุ่มนิสิต นักศึกษา และบุคคลทั่วไป ในเขตกรุงเทพมหานครและ ปริมณฑล อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($r = .31$) นอกจากนี้ผลการวิเคราะห์ยังพบอิทธิพล ทางตรงของตัวแปรบุคลิกภาพแบบเป็นมิตรต่อตัวแปรรูปแบบความผูกพันแบบมั่นคงในกลุ่มของนิสิต นักศึกษา และบุคคลทั่วไป ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 โดยมีค่าอิทธิพลเท่ากับ 0.282 ผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่าผู้ที่มีบุคลิกภาพแบบเป็นมิตร คือ มี ลักษณะเห็นใจผู้อื่น มองเห็นประโยชน์ของผู้อื่นเป็นหลัก กระตือรือร้นที่จะช่วยผู้อื่นรวมทั้งเชื่อว่า ผู้อื่นก็จะช่วยเหลือตนเอง จะมีรูปแบบความผูกพันแบบมั่นคง คือ มีความเป็นมิตร รู้สึกว่าการใกล้ชิด ผู้อื่นเป็นเรื่องง่าย ไม่รู้สึกวิตกกังวลเมื่อผู้อื่นเข้ามาใกล้ชิดกับตน มองผู้อื่นว่าน่าไว้วางใจ สามารถ

พึงพาได้ น่าเชื่อถือ และมองโลกในแง่ดี ดังนั้นผู้ที่มีบุคลิกภาพแบบเป็นมิตรสูง จะเป็นผู้ที่มีรูปแบบความผูกพันแบบมั่นคงสูงเช่นกัน

สมมติฐานข้อที่ 6 บุคลิกภาพแบบเป็นมิตรมีอิทธิพลทางตรงในเชิงลบต่อรูปแบบความผูกพันแบบหลบหลีกและรูปแบบความผูกพันแบบวิตกขัดแย้ง

ผลการทดสอบสมมติฐาน สนับสนุนสมมติฐานที่ตั้งไว้

จากผลการวิเคราะห์เมทริกซ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรบุคลิกภาพแบบเป็นมิตรและตัวแปรรูปแบบความผูกพันแบบหลบหลีก พบว่า ตัวแปรบุคลิกภาพแบบเป็นมิตรมีความสัมพันธ์ทางลบกับรูปแบบความผูกพันแบบหลบหลีกในกลุ่มนิสิต นักศึกษา และบุคคลทั่วไป ในเขตกรุงเทพมหานคร และปริมณฑล อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($r = -.48$) และตัวแปรบุคลิกภาพแบบเป็นมิตรได้ส่งอิทธิพลทางตรงในเชิงลบต่อตัวแปรรูปแบบความผูกพันแบบหลบหลีกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 โดยมีค่าอิทธิพลเท่ากับ -0.649 ผลจากการวิเคราะห์เมทริกซ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรบุคลิกภาพแบบเป็นมิตรและตัวแปรรูปแบบความผูกพันแบบวิตกขัดแย้ง พบว่า ตัวแปรบุคลิกภาพแบบเป็นมิตรมีความสัมพันธ์ทางลบกับตัวแปรรูปแบบความผูกพันแบบวิตกขัดแย้งในกลุ่มนิสิต นักศึกษา และบุคคลทั่วไป ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($r = -.50$) นอกจากนี้บุคลิกภาพแบบเป็นมิตรได้ส่งอิทธิพลทางตรงในเชิงลบต่อตัวแปรรูปแบบความผูกพันแบบวิตกขัดแย้งอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 โดยมีค่าอิทธิพลเท่ากับ -0.685 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Nofhle และ Shaver (2005) ที่ว่า บุคลิกภาพแบบเป็นมิตรมีอิทธิพลทางลบต่อรูปแบบความผูกพันแบบหลบหลีกและรูปแบบความผูกพันแบบวิตกขัดแย้งอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่าบุคลิกภาพแบบเป็นมิตรสูง จะเป็นผู้ที่มีรูปแบบความผูกพันแบบหลบหลีกและรูปแบบความผูกพันแบบวิตกขัดแย้งต่ำ

สมมติฐานข้อที่ 7 บุคลิกภาพแบบเปิดตัวมีอิทธิพลต่อความพึงพอใจในความสัมพันธ์ของ คู่รักโดยมีรูปแบบความผูกพันทั้ง 3 รูปแบบเป็นตัวแปรส่งผ่าน

ผลการทดสอบสมมติฐาน สนับสนุนสมมติฐานที่ตั้งไว้

จากผลการวิจัยพบว่าโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของบุคลิกภาพแบบเปิดตัวและ บุคลิกภาพแบบเป็นมิตรความพึงพอใจในความสัมพันธ์ของคู่รัก โดยมีรูปแบบความผูกพันเป็นตัวแปร ส่งผ่านมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ นั่นคือบุคลิกภาพแบบเปิดตัว มีอิทธิพลทางอ้อมต่อความพึงพอใจในความสัมพันธ์ของคู่รักโดยมีรูปแบบความผูกพันทั้ง 3 รูปแบบ เป็นตัวแปรส่งผ่าน ผลการวิจัยในครั้งนี้ พบว่า บุคลิกภาพแบบเปิดตัวได้ส่งอิทธิพลทางอ้อมในเชิงบวก ไปยังความพึงพอใจในความสัมพันธ์ของคู่รักอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 โดยผ่านตัวแปร รูปแบบความผูกพันแบบ 3 รูปแบบ ได้แก่ รูปแบบความผูกพันแบบมั่นคง รูปแบบความผูกพันแบบ หลบหลีกและรูปแบบความผูกพันแบบวิตกขัดแย้ง จากผลการวิจัยของ Hamond และ Fletcher (1990) พบว่า ผู้ที่มีรูปแบบความผูกพันแบบหลบหลีกและรูปแบบความผูกพันแบบวิตกขัดแย้งจะมี ความพึงพอใจในความสัมพันธ์ต่ำ ส่วนผู้ที่มีรูปแบบความผูกพันแบบมั่นคงจะมีความพึงพอใจใน ความสัมพันธ์สูง ซึ่งมีความสอดคล้องกับผลการวิจัยในครั้งนี้ที่รูปแบบความผูกพันแบบมั่นคงมีอิทธิพล ทางตรงในเชิงบวกต่อความพึงพอใจในความสัมพันธ์แบบคู่รักอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 โดยมี ค่าอิทธิพลทางตรงในเชิงบวกเท่ากับ 0.440 ส่วนรูปแบบความผูกพันแบบหลบหลีกและวิตกขัดแย้งมี อิทธิพลทางตรงในเชิงลบต่อความพึงพอใจในความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 โดย มีค่าอิทธิพลทางตรงในเชิงลบเท่ากับ -0.498 และ -0.451 ตามลำดับ จากสมมติฐานข้อที่ 3 ที่พบว่า ผู้ที่มีบุคลิกภาพแบบเปิดตัวสูง จะเป็นผู้ที่มีรูปแบบความผูกพันแบบมั่นคงสูง และสมมติฐานที่ 4 พบว่า ผู้ที่มีบุคลิกภาพแบบเปิดตัวสูง จะเป็นผู้ที่มีรูปแบบความผูกพันแบบหลบหลีกและรูปแบบความ ผูกพันแบบวิตกขัดแย้งต่ำ จึงสรุปได้ว่า บุคลิกภาพแบบเปิดตัวมีอิทธิพลทางอ้อมต่อความพึงพอใจใน ความสัมพันธ์ของคู่รักโดยมีรูปแบบความผูกพันทั้ง 3 รูปแบบเป็นตัวแปรส่งผ่าน

สมมติฐานข้อที่ 8 บุคลิกภาพแบบเป็นมิตรมีอิทธิพลต่อความพึงพอใจในความสัมพันธ์ของ คู่รักโดยมีรูปแบบความผูกพันทั้ง 3 รูปแบบเป็นตัวแปรส่งผ่าน

ผลการทดสอบสมมติฐาน สนับสนุนสมมติฐานที่ตั้งไว้

จากผลการศึกษาในครั้งนี้ พบว่า ตัวแปรบุคลิกภาพแบบเป็นมิตรมีอิทธิพลทางอ้อมไปยังตัวแปรความพึงพอใจในความสัมพันธ์ของคู่รักโดยมีตัวแปรรูปแบบความผูกพันทั้ง 3 รูปแบบเป็นตัวแปรส่งผ่านอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.001 มีค่าอิทธิพลเท่ากับ 0.756 โดยผ่านรูปแบบความผูกพันทั้ง 3 รูปแบบ ได้แก่ รูปแบบความผูกพันแบบมั่นคง รูปแบบความผูกพันแบบหลบหลีกและรูปแบบความผูกพันแบบวิตกขัดแย้ง ผลการวิจัยในครั้งนี้ พบว่า ตัวแปรรูปแบบความผูกพันทั้ง 3 รูปแบบมีอิทธิพลทางตรงต่อความพึงพอใจในความสัมพันธ์ของคู่รักอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.001 โดยที่ตัวแปรรูปแบบความผูกพันแบบมั่นคงมีอิทธิพลทางตรงในเชิงบวกต่อความพึงพอใจในความสัมพันธ์แบบคู่รักอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ส่วนรูปแบบความผูกพันแบบหลบหลีกและรูปแบบความผูกพันแบบวิตกขัดแย้งมีอิทธิพลทางตรงในเชิงลบต่อความพึงพอใจในความสัมพันธ์แบบคู่รักอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 เช่นกัน ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ Tucker และ Anders (1999) ที่พบว่า ผู้ที่มีรูปแบบความผูกพันแบบหลบหลีกและรูปแบบความผูกพันแบบวิตกขัดแย้งจะมีความเที่ยงตรงในการรับรู้เกี่ยวกับความรู้สึกของคู่รักต่ำ ด้วยเหตุนี้จึงส่งผลให้ผู้มีรูปแบบความผูกพันแบบหลบหลีกและรูปแบบความผูกพันแบบวิตกขัดแย้งจะมีความพึงพอใจในความสัมพันธ์ของคู่รักต่ำด้วยเช่นกัน จากผลการวิจัยในครั้งนี้บุคลิกภาพแบบเป็นมิตรมีอิทธิพลทางตรงในเชิงบวกต่อรูปแบบความผูกพันแบบมั่นคงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.001 โดยมีค่าอิทธิพลเท่ากับ 0.282 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Shafer (2001) ที่พบว่าบุคลิกภาพแบบเป็นมิตรมีความสัมพันธ์ทางบวกกับรูปแบบความผูกพันแบบมั่นคงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และจากสมมติฐานข้อที่ 5 ที่พบว่า ผู้ที่มีบุคลิกภาพแบบเป็นมิตรสูง จะเป็นผู้ที่มีรูปแบบความผูกพันแบบมั่นคงสูง และสมมติฐานข้อที่ 6 ที่พบว่า บุคลิกภาพแบบเป็นมิตรมีอิทธิพลทางตรงในเชิงลบต่อรูปแบบความผูกพันแบบหลบหลีกและรูปแบบความผูกพันแบบวิตกขัดแย้งอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 จึงสรุปได้ว่า บุคลิกภาพแบบเป็นมิตรมีอิทธิพลต่อความพึงพอใจในความสัมพันธ์ของคู่รักโดยมีรูปแบบความผูกพันทั้ง 3 รูปแบบเป็นตัวแปรส่งผ่าน

สมมติฐานข้อที่ 9 โมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของบุคลิกภาพแบบเปิดตัวและบุคลิกภาพแบบเป็นมิตรความพึงพอใจในความสัมพันธ์ของคู่รัก โดยมีรูปแบบความผูกพันเป็นตัวแปรส่งผ่าน ในกลุ่มนิสิต นักศึกษา และบุคคลทั่วไป ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล เพศชายและโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของบุคลิกภาพแบบเปิดตัวและบุคลิกภาพแบบเป็นมิตรความพึงพอใจในความสัมพันธ์ของคู่รัก โดยมีรูปแบบความผูกพันเป็นตัวแปรส่งผ่านในกลุ่มนิสิต และบุคคลทั่วไป ในเขต กรุงเทพมหานครและปริมณฑล เพศหญิงมีความแตกต่างกัน

ผลการทดสอบสมมติฐาน ปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้

ผลจากการวิเคราะห์โมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของบุคลิกภาพแบบเปิดตัวและบุคลิกภาพแบบเป็นมิตรความพึงพอใจในความสัมพันธ์ของคู่รัก โดยมีรูปแบบความผูกพันเป็นตัวแปรส่งผ่าน ในกลุ่มนิสิต นักศึกษา และบุคคลทั่วไป ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล เพศชายและโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของบุคลิกภาพแบบเปิดตัวและบุคลิกภาพแบบเป็นมิตรความพึงพอใจในความสัมพันธ์ของคู่รัก โดยมีรูปแบบความผูกพันเป็นตัวแปรส่งผ่านในกลุ่มนิสิต นักศึกษา และบุคคลทั่วไป ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล เพศหญิงในบริบทของสังคมไทย พบว่า ไม่มีความแตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะในการนำไปประยุกต์ใช้

จากผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่ารูปแบบความผูกพันทั้ง 3 รูปแบบมีอิทธิพลต่อความพึงพอใจในความสัมพันธ์ของคู่รัก โดยที่รูปแบบความผูกพันทั้ง 3 รูปแบบเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อความพึงพอใจในความสัมพันธ์ของคู่รัก รูปแบบความผูกพันแบบมั่นคงเป็นรูปแบบความผูกพันที่ทำให้ความพึงพอใจในความสัมพันธ์ของคู่รักเพิ่มขึ้น ส่วนรูปแบบความผูกพันแบบหลบหลีกและรูปแบบความผูกพันแบบวิตกขัดแย้งจะส่งผลให้ความพึงพอใจในความสัมพันธ์ของคู่รักลดลง ดังนั้นการวิจัยจึงยืนยันว่าการที่บุคคลมีรูปแบบความผูกพันแบบมั่นคงจำเป็นต่อความสัมพันธ์ที่มีความสุข ส่งผลให้บุคคลผู้นั้นเกิดความพึงพอใจในความสัมพันธ์สูง ถึงแม้ว่าจะมีงานที่กล่าวว่ารูปแบบความผูกพันส่วนใหญ่ได้รับการพัฒนาผ่านประสบการณ์เกี่ยวกับความสัมพันธ์ในช่วงต้น แต่การเลี้ยงดูให้เด็กมีรูปแบบความผูกพันแบบมั่นคงจะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งในอนาคตของเด็กผู้นั้น เนื่องจากงานวิจัยแสดงให้เห็นว่าบุคคลที่มีรูปแบบความผูกพันแบบมั่นคงจะเป็นบุคคลที่มีความพึงพอใจในความสัมพันธ์สูง ซึ่งความสัมพันธ์ที่คงทนนี้จะเป็ประโยชน์ต่อการสร้างครอบครัวที่อบอุ่นและความพึงพอใจในความสัมพันธ์ยังเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อความพึงพอใจในชีวิตอีกด้วย

นอกจากนี้ผลการวิจัยครั้งนี้ยังชี้ให้เห็นว่าในบริบทของสังคมไทย ปัจจัยที่ส่งผลต่อความพึงพอใจในความสัมพันธ์ของคู่รักระหว่างเพศชายและเพศหญิงไม่แตกต่างกัน กล่าวคือ บุคคลที่มีบุคลิกภาพแบบเปิดตัวและบุคลิกภาพแบบเป็นมิตรมีอิทธิพลต่อรูปแบบความผูกพันซึ่งรูปแบบความผูกพันทั้ง 3 รูปแบบจะส่งผลต่อความพึงพอใจในความสัมพันธ์ของคู่รักไม่แตกต่างกัน

บทที่ 5

การสรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

วัตถุประสงค์ของงานวิจัย

1. เพื่อพัฒนาและตรวจสอบความตรงของโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของบุคลิกภาพแบบเปิดตัวและบุคลิกภาพแบบเป็นมิตรความพึงพอใจในความสัมพันธ์ของคู่รัก โดยมีรูปแบบความผูกพันเป็นตัวแปรส่งผ่าน
2. เพื่อตรวจสอบความไม่แปรเปลี่ยนของโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของบุคลิกภาพแบบเปิดตัวและบุคลิกภาพแบบเป็นมิตรความพึงพอใจในความสัมพันธ์ของคู่รัก โดยมีรูปแบบความผูกพันเป็นตัวแปรส่งผ่านระหว่างกลุ่มเพศชายและเพศหญิง

สมมติฐานการวิจัย

สมมติฐานข้อที่ 1 บุคลิกภาพแบบเปิดตัวมีอิทธิพลทางตรงในเชิงบวกต่อความพึงพอใจในความสัมพันธ์ของคู่รัก

สมมติฐานข้อที่ 2 บุคลิกภาพแบบเป็นมิตรมีอิทธิพลทางตรงในเชิงบวกต่อความพึงพอใจในความสัมพันธ์ของคู่รัก

สมมติฐานข้อที่ 3 บุคลิกภาพแบบเปิดตัวมีอิทธิพลทางตรงในเชิงบวกต่อรูปแบบความผูกพันแบบมั่นคง

สมมติฐานข้อที่ 4 บุคลิกภาพแบบเปิดตัวมีอิทธิพลทางตรงในเชิงลบต่อรูปแบบความผูกพันแบบหลบหลีกและรูปแบบความผูกพันแบบวิตกขัดแย้ง

สมมติฐานข้อที่ 5 บุคลิกภาพแบบเป็นมิตรมีอิทธิพลทางตรงในเชิงบวกต่อรูปแบบความผูกพันแบบมั่นคง

สมมติฐานข้อที่ 6 บุคลิกภาพแบบเป็นมิตรมีอิทธิพลทางตรงในเชิงลบต่อรูปแบบความผูกพันแบบหลบหลีกและรูปแบบความผูกพันแบบวิตกขัดแย้ง

สมมติฐานข้อที่ 7 บุคลิกภาพแบบเปิดตัวมีอิทธิพลต่อความพึงพอใจในความสัมพันธ์ของคู่รักโดยมีรูปแบบความผูกพันทั้ง 3 รูปแบบเป็นตัวแปรส่งผ่าน

สมมติฐานข้อที่ 8 บุคลิกภาพแบบเป็นมิตรมีอิทธิพลต่อความพึงพอใจในความสัมพันธ์ของคู่รักโดยมีรูปแบบความผูกพันทั้ง 3 รูปแบบเป็นตัวแปรส่งผ่าน

สมมติฐานข้อที่ 9 โมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของบุคลิกภาพแบบเปิดตัวและบุคลิกภาพแบบเป็นมิตรความพึงพอใจในความสัมพันธ์ของคู่รัก โดยมีรูปแบบความผูกพันเป็นตัวแปรส่งผ่านในกลุ่มนิสิต นักศึกษา และบุคคลทั่วไป ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล เพศชายและเพศหญิงมีความแตกต่างกัน

ตัวแปรที่ใช้ในงานวิจัย

- 1) ตัวแปรภายนอก (exogenous variable) ที่เป็นตัวแปรอิสระ (independent variable) จำนวน 2 ตัวแปร ได้แก่ ตัวแปรบุคลิกภาพแบบเปิดตัว (extraversion) และตัวแปรบุคลิกภาพแบบเป็นมิตร (agreeableness)
- 2) ตัวแปรภายใน (endogenous variable) ที่ทำหน้าที่เป็นตัวแปรส่งผ่าน (mediating variable) จำนวน 3 ตัวแปร ได้แก่ ตัวแปรรูปแบบความผูกพันแบบมั่นคง (secure) ตัวแปรรูปแบบความผูกพันแบบวิตกขัดแย้ง (anxious) และตัวแปรรูปแบบความผูกพันแบบหลบหลีก (avoidant)
- 3) ตัวแปรภายใน (endogenous variable) ที่ทำหน้าที่เป็นตัวแปรตาม (dependent variable) จำนวน 1 ตัวแปร ได้แก่ ตัวแปรความพึงพอใจในความสัมพันธ์ของคู่รัก (romantic relationship satisfaction)

วิธีดำเนินงานวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ได้แก่ นิสิต นักศึกษา และบุคคลทั่วไปจำนวน 380 คน ซึ่งแบ่งออกเป็นนิสิต นักศึกษาจากมหาวิทยาลัยรัฐบาล นักศึกษาจากมหาวิทยาลัยเอกชน พนักงานบริษัทเอกชน และข้าราชการ การกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างใช้ตามแนวคิดของ Hair และคณะ ในปี 2006 แบ่งเป็น ชาย 190 คน และหญิง 190 กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้ที่กำลังมีความรักในปัจจุบันและมีความรักกับเพศตรงข้ามไม่น้อยกว่า 3 เดือน โดยมีอายุระหว่าง 18 – 35 ปี เนื่องจากเป็นบุคคลที่มีอายุอยู่ในช่วงผู้ใหญ่ตอนปลายจนถึงผู้ใหญ่ ซึ่งเป็นวัยที่มีพัฒนาการและความสามารถทางด้านภาษาในระดับที่เข้าใจความหมายของข้อกระทงได้ นอกจากนี้บุคคลจะจริงจังกับการเลือกคู่มากขึ้นตามวุฒิภาวะ รวมทั้งบุคคลมีความมั่นคงทางจิตใจและมีบุคลิกภาพที่แน่นอนมากยิ่งขึ้น ดังนั้น กลุ่มตัวอย่างที่อยู่ในช่วงวัยนี้จึงมีวุฒิภาวะตามที่ต้องการ โดยกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ชีวิตร่วมกันเหมือนสามี-ภรรยา อยู่ในเกณฑ์คัดเข้าด้วยเช่นกัน

เครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัย

1. แบบสอบถามคุณลักษณะส่วนบุคคล
2. มาตรฐานวัดบุคลิกภาพแบบห้าองค์ประกอบ

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้มาตรฐานวัดบุคลิกภาพห้าองค์ประกอบฉบับสมบูรณ์ในภาษาไทย ซึ่งสร้างและพัฒนาโดย ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ศักนาค์ มณีศรี และกัญจิกา บันลือ (2553) นิสิตปริญญาโท สาขาจิตวิทยาสังคม คณะจิตวิทยา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย โดยสร้างและพัฒนาขึ้นตามมาตรฐานวัดบุคลิกภาพ Big Five Inventory (BFI) ของ Bernet-Martinez และ John (1998) ซึ่งประกอบไปด้วย 5 มิติ ได้แก่ ด้านวิตกกังวล การเปิดเผยตนเอง การเปิดรับประสบการณ์ การคล้อยตามผู้อื่น และการมีจิตสำนึกในหน้าที่

3. มาตรฐานรูปแบบความผูกพัน

ผู้วิจัยพัฒนามาตรฐานรูปแบบความผูกพันในวัยผู้ใหญ่ ตามแนวทางของ Collins และ Read (1990) แบบสอบถามมีทั้งหมด 3 ด้าน ได้แก่ รูปแบบความผูกพันแบบมั่นคง รูปแบบความผูกพันแบบวิตกขัดแย้งรูปแบบความผูกพันแบบหลบหลีก ซึ่งมีพื้นฐานมาจาก แบบสอบถามคำบรรยาย 3 ข้อของ Hazan และ Shaver (Hazan & Shaver's 3-item description; Hazan & shaver,1997) ประกอบไปด้วยข้อกระทงจำนวน 36 ข้อ

4. มาตรฐานความพึงพอใจในความสัมพันธ์

มาตรฐานความพึงพอใจในความสัมพันธ์ เป็นมาตรฐานเพื่อทดสอบระดับความพึงพอใจในความสัมพันธ์ของคู่รัก โดยสิริภรณ์ ระวังงานและพงศมนัส บุญประทีป นิสิตปริญญาโท สาขาจิตวิทยาสังคม คณะจิตวิทยา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยร่วมกันสร้างขึ้นตามแนวมาตรฐานความพึงพอใจในความสัมพันธ์ของ (RAS) ของ Hendrick (1988)

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. การวิเคราะห์เพื่อตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

การวิเคราะห์กลุ่มสูง – กลุ่มต่ำ ด้วยการทดสอบค่าที่ การวิเคราะห์ค่าความเที่ยง (reliability) ของตัวแปรหลักในกรอบแนวคิดการวิจัยโดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's alpha coefficient) การวิเคราะห์ค่าความตรงของภาวะสันนิษฐาน (construct validity) และวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างข้อกระทงแต่ละข้อกับผลรวมของข้ออื่น ๆ ทั้งหมดในมาตร (CITC)

2. การวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้น

การวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นเพื่อให้ทราบลักษณะของกลุ่มตัวอย่างและการแจกแจงตัวแปร โดยใช้ค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่ การแจกแจงความถี่ (frequency) ค่าร้อยละ (percentage) ค่าเฉลี่ย (mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation) การวิเคราะห์ค่าความโด่ง การวิเคราะห์ค่าความเบ้ และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's Production Moment Correlation Coefficient) โดยใช้โปรแกรม SPSS

3. การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อตอบคำถามการวิจัย

การตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลสมการโครงสร้างตามทฤษฎีกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยใช้โปรแกรมลิสเรล ประมาณค่าพารามิเตอร์ด้วยวิธีไลค์ลิฮูดสูงสุด (maximum likelihood estimation) โมเดลที่ใช้วิเคราะห์คือ โมเดลตามกรอบแนวคิดในการวิจัย ผลการวิเคราะห์จะนำเสนอในรูปการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร ค่าสถิติที่ใช้ในการตรวจสอบความสอดคล้องกลมกลืนของโมเดลกับข้อมูลเชิงประจักษ์คือ ค่าสถิติไค-สแควร์ ค่า GFI (goodness of fit index) ค่า AGFI (adjusted goodness of fit index) และวิเคราะห์ความไม่แปรเปลี่ยนโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของบุคลิกภาพแบบเปิดตัวและบุคลิกภาพแบบเป็นมิตรความพึงพอใจในความสัมพันธ์ของคู่รัก โดยมีรูปแบบความผูกพันเป็นตัวแปรส่งผ่านระหว่างกลุ่มนิสิต นักศึกษา และบุคคลทั่วไป ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล เพศชายและเพศหญิง

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์ความตรงของโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของบุคลิกภาพแบบเปิดตัวและบุคลิกภาพแบบเป็นมิตรความพึงพอใจในความสัมพันธ์ของคู่รัก โดยมีรูปแบบความผูกพันเป็นตัวแปรส่งผ่าน ภายหลังจากการปรับโมเดลในส่วนที่เป็นการผ่อนคลายข้อตกลงเบื้องต้น (relax assumption) พบว่ามีค่ามีค่า Chi-square เท่ากับ 0.87 ที่องศาอิสระเท่ากับ 1 ระดับนัยสำคัญทางสถิติเท่ากับ 0.350 ค่าดัชนีวัดความกลมกลืน (GFI) เท่ากับ 0.999 ค่าดัชนีวัดความกลมกลืนที่ปรับแก้แล้ว (AGFI) เท่ากับ 0.984 ค่าดัชนีของรากเฉลี่ยกำลังสองของเศษเหลือ (RMR) เท่ากับ 0.951 และค่าดัชนีของรากเฉลี่ยกำลังสองของเศษเหลือมาตรฐาน (RMSEA) เท่ากับ 0.00 ผลการวิเคราะห์สรุปผลได้ว่าโมเดลสมมติฐานที่ผู้วิจัยค้นคว้าตามแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องมีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ดี

ผลการวิเคราะห์อิทธิพลทางตรง (direct effects) อิทธิพลทางอ้อม (indirect effects) ระหว่างตัวแปรในโมเดลตามกรอบแนวคิดการวิจัยโดยตัวแปรที่เป็นสาเหตุของความพึงพอใจในความสัมพันธ์ของคู่รักในกลุ่มนิสิต นักศึกษา และบุคคลทั่วไป ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ได้แก่ 1.)บุคลิกภาพแบบเปิดตัว (extraversion) 2.)บุคลิกภาพแบบเป็นมิตร (agreeableness) 3.)

รูปแบบความผูกพันแบบมั่นคง (secure) 4.) รูปแบบความผูกพันแบบวิตกขัดแย้ง (anxious) 5.)
รูปแบบความผูกพันแบบหลบหลีก (avoidant)

ผลการวิเคราะห์อิทธิพลทางตรง อิทธิพลทางอ้อม และอิทธิพลรวมของตัวแปรอิสระที่ส่งผลต่อตัวแปรตามความพึงพอใจในความสัมพันธ์ของคู่รัก พบว่า ในกลุ่มนิสิต นักศึกษา และบุคคลทั่วไป ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ตัวแปรอิสระบุคลิกภาพแบบเปิดตัวมีอิทธิพลทางลบต่อตัวแปรตามความพึงพอใจในความสัมพันธ์ของคู่รักอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนบุคลิกภาพแบบเป็นมิตรมีอิทธิพลทางตรงต่อตัวแปรตามความพึงพอใจในความสัมพันธ์ของคู่รักอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และทำหน้าที่ส่งอิทธิพลทางอ้อมผ่านตัวแปรรูปแบบความผูกพันทั้ง 3 รูปแบบไปยังตัวแปรตามอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 และทั้งตัวแปรอิสระบุคลิกภาพแบบเปิดตัวและบุคลิกภาพแบบเป็นมิตรได้ส่งอิทธิพลทางตรงไปยังรูปแบบความผูกพันทั้ง 3 รูปแบบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 เช่นเดียวกัน

ผลการวิเคราะห์อิทธิพลทางตรงของตัวแปรตัวแปรรูปแบบความผูกพันทั้ง 3 รูปแบบที่ทำหน้าที่เป็นตัวแปรส่งผ่านได้ส่งอิทธิพลทางตรงไปยังตัวแปรตามความพึงพอใจในความสัมพันธ์ของคู่รักอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

2. ผลการทดสอบความไม่แปรเปลี่ยนของโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของบุคลิกภาพแบบเปิดตัวและบุคลิกภาพแบบเป็นมิตรความพึงพอใจในความสัมพันธ์ของคู่รัก โดยมีรูปแบบความผูกพันเป็นตัวแปรส่งผ่าน ในกลุ่มนิสิต นักศึกษา และบุคคลทั่วไป ในกรุงเทพมหานครและปริมณฑลเพศชายและหญิง

การวิเคราะห์ข้อมูลในขั้นตอนนี้ เพื่อทดสอบความไม่แปรเปลี่ยนของโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของบุคลิกภาพแบบเปิดตัวและบุคลิกภาพแบบเป็นมิตรความพึงพอใจในความสัมพันธ์ของคู่รัก โดยมีรูปแบบความผูกพันเป็นตัวแปรส่งผ่านในกลุ่มนิสิต นักศึกษา และบุคคลทั่วไป ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑลเพศชายและหญิง ด้วยเทคนิคการวิเคราะห์กลุ่มพหุ (Multi-Sample Analysis) ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรในโมเดลการวิจัยแยกระหว่างกลุ่มนักเรียนชาย จำนวน 190 คน ($n = 190$) และกลุ่มนักเรียนหญิงจำนวน 190 คน ($n = 190$) นำเสนอเป็นเมทริกซ์สหสัมพันธ์ รวมทั้งนำเสนอค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานแยกระหว่างเพศ ผลการวิจัย

แสดงให้เห็นว่าโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของบุคลิกภาพแบบเปิดตัวและบุคลิกภาพแบบเป็นมิตร ความพึงพอใจในความสัมพันธ์ของคู่รัก โดยมีรูปแบบความผูกพันเป็นตัวแปรส่งผ่านของทั้ง 2 กลุ่ม มีความไม่แปรเปลี่ยนในรูปแบบโมเดลและความไม่แปรเปลี่ยนในด้านพารามิเตอร์เมทริกซ์อิทธิพลเชิงสาเหตุระหว่างตัวแปรภายนอกกับตัวแปรภายใน (Gamma) และความไม่แปรเปลี่ยนในรูปแบบโมเดลและความไม่แปรเปลี่ยนในด้านพารามิเตอร์ เมทริกซ์อิทธิพลเชิงสาเหตุระหว่างตัวแปรภายในกับตัวแปรภายใน (Beta)

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้ มาตรวจสอบความสมบูรณ์ และความถูกต้องของการตอบแบบสอบถาม โดยข้อมูลที่ไม่สมบูรณ์จะถูกตัดทิ้งออกไป จากนั้นจึงนำคะแนนที่ได้ไปวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นเพื่อให้ทราบลักษณะของกลุ่มตัวอย่างและการแจกแจงตัวแปรโดยใช้ค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่ การแจกแจงความถี่ (frequency) ค่าร้อยละ (percentage) ค่าเฉลี่ย (mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation) การวิเคราะห์ค่าความถี่ การวิเคราะห์ค่าความเบ้ และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's Production Moment Correlation Coefficient) โดยใช้โปรแกรม SPSS จากนั้นทำการตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลสมการโครงสร้างตามทฤษฎีกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยใช้โปรแกรมลิสเรล ประมาณค่าพารามิเตอร์ด้วยวิธีไลค์ลิฮูดสูงสุด (maximum likelihood estimation) โมเดลที่ใช้วิเคราะห์คือ โมเดลตามกรอบแนวคิดในการวิจัย ผลการวิเคราะห์จะนำเสนอในรูปแบบการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร ค่าสถิติที่ใช้ในการตรวจสอบความสอดคล้องกลมกลืนของโมเดลกับข้อมูลเชิงประจักษ์คือ ค่าสถิติไค-สแควร์ ค่า GFI (goodness of fit index) ค่า AGFI (adjusted goodness of fit index) และวิเคราะห์ความไม่แปรเปลี่ยนโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของบุคลิกภาพแบบเปิดตัวและบุคลิกภาพแบบเป็นมิตร ความพึงพอใจในความสัมพันธ์ของคู่รัก โดยมีรูปแบบความผูกพันเป็นตัวแปรส่งผ่านระหว่างกลุ่มนิสิต นักศึกษา และบุคคลทั่วไปในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล เพศชายและเพศหญิง

ข้อเสนอแนะในการวิจัยในอนาคต

1. การวิจัยในอนาคตควรเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างที่ทำการสมรสแล้ว ว่าผลที่ได้มีความแตกต่างหรือสอดคล้องกับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นคู่รักที่ยังไม่ได้ทำการสมรสหรือไม่อย่างไร
2. การวิจัยในอนาคตควรทำการเก็บข้อมูลกับคู่สมรสทั้งฝ่ายชายและฝ่ายหญิง เพื่อเป็นการตรวจสอบความพึงพอใจในความสัมพันธ์ของทั้งฝ่ายชายและฝ่ายหญิงว่ามีความสอดคล้องหรือแตกต่างกันอย่างไร

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

รายการอ้างอิง

- Altin, M., & Terzi, Ş. (2010). How does attachment styles relate to intimate relationship to aggravate the depressive symptoms? *Journal Of Social and Behavioral Sciences*, 2(2), 1008-1015.
- Amiri, M., Farhoodi, F., Abdolvand, N., & Rezaie Bidakhavidi, A. (2011). A study of the relationship between big-five personality traits and communication styles with marital satisfaction of married students majoring in public universities of Tehran. *Procedia - Special and Behavioral Sciences*, 30, 685-689.
- Argyle, M. (1992). *The social psychology of everyday life*: Routledge.
- Aron, A., Aron, E. N., & Allen, J. (1998). Motivations for unreciprocated love. *Journal of Personality and Social Psychology Bulletin*, 24, 787-796.
- Backstrom, M., & Holmes, B. (2001). Measuring adult attachment: A construct validation of two self-report instruments. *Scandinavian Journal of Psychology*, 42, 79-86.
- Bakermans-Kranenburg, M. J., & Van IJzendoorn, M. H. (1993). A psychometric study of the adult attachment interview: Reliability and discriminant validity. *Developmental Psychology*, 29, 870-879.
- Barelds, D. P. H. (2005). Self and partner personality in intimate relationships. *Journal of Personality*, 19(6), 501-518.
- Bartholomew, K., & M., H. L. (1991). Attachment styles among young adults: A test of a four-category model. *Journal of personality and social psychology*, 61(2), 226.
- Bentler, P. M., & Newcomb, M. D. (1978). Longitudinal study of marital success and failure. *Journal of Consulting and Clinical Psychology*, 46, 1053-1070.
- Byrne, D., & Clore, G. L. (1970). A reinforcement model of evaluative processes, personality. *An International Journal* 1, 103-128.
- Caughlin, J. P., Huston, T. L., & Houts, R. M. (2000). How does personality matter in marriage? An examination of trait anxiety, interpersonal negativity, and marital satisfaction. *Journal of personality and social psychology*, 78(2), 326.
- Collins, N. L., & Read, S. J. (1990). Adult attachment, working models, and relationship quality in dating couples. *Journal of personality and social psychology*, 58(4), 644-663.

- Costa Jr, P., Terracciano, A., & McCrae, R. R. (2001). Gender differences in personality traits across cultures: robust and surprising findings. *Journal of personality and social psychology, 81*(2), 322-331.
- Digman, J. M. (1990). Personality structure: Emergence of the five-factor model. *Annual review of psychology, 41*(1), 417-440.
- Dyrenforth, P. S., Kashy, D. A., Donnellan, M. B., & Lucas, R. E. (2010). Predicting relationship and life satisfaction from personality in nationally representative samples from three countries: The relative importance of actor, partner, and similarity effects. *Journal of personality and social psychology, 99*(4), 690-702.
- Engel, G., Olson, K. R., & Patrick, C. (2002). The personality of love: Fundamental motives and traits related to components of love. *Personality and Individual Differences, 32*(5), 839-853.
- Eysenck, H. J. (1952). Schizothymia-Cyclothymia as a dimension of personality. *Journal of Personality, 20*(3), 345-384.
- Feeney, J. A., & Noller, P. (1990). Attachment style as a predictor of adult romantic relationships. *Journal of personality and social psychology, 58*(2), 281-291.
- Galinha, I. C., Oishi, S., Pereira, C., Wirtz, D., & Esteves, F. (2013). The role of personality traits, attachment style, and satisfaction with relationships in the subjective well-being of Americans, Portuguese, and Mozambicans. *Journal of Cross-Cultural Psychology, 44*(3), 416-437.
- Graham, J. M., Diebels, K. J., & Barnow, Z. B. (2011). The reliability of relationship satisfaction: A reliability generalization meta-analysis. *Journal of Family Psychology, 25*, 39-48.
- Hair, J. F., Black, W., Babin, B. J., Anderson, R. E., & Tatham, R. L. (2006). *Multivariate data analysis*. Upper Saddle River: Prentice-Hall.
- Hammond, J. R., & Fletcher, J. O. (1991). Attachment styles and relationship satisfaction in development of close relationship. *New Zealand Journal of Personality, 20*, 56-62.
- Hazan, C., Shaver, P. (1987). Romantic love conceptualized as an attachment process. *Journal of personality and social psychology, 52*(3), 511.
- Heller, D., Watson, D., & Ilies, R. (2004). The role of person versus situation in life satisfaction:
A critical examination. *Psychological bulletin, 130*, 574-600.
- Hendrick, C., Hendrick, S. S. (1989). Research on love: Does it measure up? *Journal of personality and social psychology, 56*(5), 784-794.

- Hendrick, S. S. (1995). *Close relationship: What couple therapist can learn*. CA: Pacific Grove.
- Hendrick, C. H., & Hendrick, S. S. (1991). Dimension of love: A sociological interpretation. *Journal Of Social and Clinical Psychology, 10*, 206-230.
- Locke, H., & Wallace, K. (1959). Short marital-adjustment and prediction tests: Their reliability and validity. *Marriage and Family Living, 21*, 251-255.
- Malouff, J. M., Thorsteinsson, E. B., Schutte, N. S., Bhullar, N., & Rooke, S. E. (2010). Five-factor model of personality and relationship satisfaction of intimate partners: A meta-analysis. *Journal of Research in Personality, 44*, 124-127.
- McCrae, R. R., & Costa, P. T. (1989). Reinterpreting the Myers-Briggs Type Indicator from the perspective of the five factor model of personality. *Journal of Personality, 57*, 17-40.
- McCrae, R. R., & Costa, P. T. (1989). Reinterpreting the Myers-Briggs Type Indicator From the Perspective of the Five-Factor Model of Personality. *Journal of Personality, 57*(1), 17-40.
- McCrae, R. R., Costa, P. T., & John, O. P. (1992). An introduction to the five-factor model and its applications. *Journal of Personality, 60*(2), 175-215.
- Neyer, F. J., & Voigt, D. (2004). Personality and social network effects on romantic relationships: A dyadic approach. *European Journal of Personality, 18*(4), 279-299.
- Noftle, E. E., & Shaver, P. R. (2006). Attachment dimensions and the big five personality traits: Associations and comparative ability to predict relationship quality. *Journal of Research in Personality, 40*, 179-208.
- Norton, R. (1983). Measuring marital quality: A critical look at the dependent variable. *Journal of Marriage and the Family, 45*, 141-151.
- Olderbak, S., & Figueredo, A. J. (2009). Predicting romantic relationship satisfaction from life history strategy. *Personality and Individual Differences, 46*(5), 604-610.
- Rammstedt, B., & John, O. P. (2007). Measuring personality in one minute or less: A 10-item short version of the Big Five Inventory in English and German. *Journal of Research in Personality, 41*(1), 203-212.
- Rholes, W. S., Simpson, J. A., Campbell, L., & Grich, J. (2001). Adult attachment and the transition to parenthood. *Journal of personality and social psychology, 81*, 421-435.

- Rusbult, C. E., Martz, J. M., & Agnew, C. R. (1998). The investment model scale: Measuring commitment level, satisfaction level, quality of alternatives, and investment size. *Personal relationships, 5*(4), 357-387.
- Schimmack, U., Oishi, S., Furr, R. M., & Funder, D. C. (2004). Personality and life satisfaction: A facet-level analysis. *Personality and social psychology bulletin, 30*(8), 1062-1075.
- Schmitt, D. P., Realo, A., Voracek, M., & Allik, J. (2008). Why can't a man be more like a woman? Sex differences in Big Five personality traits across 55 cultures. *Journal of personality and social psychology, 94*(1), 168-182.
- Schumm, W. A., Nichols, C. W., Schectman, K. L., & Grigsby, C. C. (1983). Characteristics of responses to the Kansas Marital Satisfaction Scale by a sample of 84 married mothers. *Psychological Reports 53*, 567-572.
- Shafer, A. B. (2001). The big five and sexuality trait terms as predictors of relationships and sex. *Journal of Research in Personality, 35*, 313-338.
- Simpson, J. A. (1990). Influence of attachment styles on romantic relationships. *Journal of personality and social psychology, 59*(5), 971-980.
- Sprecher, S. (1999). "I love you more today than yesterday": Romantic partners' perceptions of changes in love and related affect over time. *Journal of personality and social psychology, 76*(1), 46-53.
- Sternberg, R. J., & Hojjat, M. (1997). *Satisfaction in close relationships*: Guilford Press.
- Steuber, K. R. (2005). *Adult attachment, conflict style, and relationship satisfaction: A comprehensive model*. University of Delaware.
- Thibaut, J. W., & Kelley, H. H. . (1959). *The social psychology of groups*. New York: Wiley.
- Tucker, J. S., & Anders, S. L. (1999). Adult attachment style, interpersonal communication competence, and social support. *Personal relationships, 7*, 379-389.
- White, J. K., Hendrick, S. S., & Hendrick, C. (2004). Big five personality variables and relationship constructs. *Personality and Individual Differences, 37*(7), 1519-1530.
- White, J. K., Hendrick, S. S., Hendrick, C. (2004). Big five personality variables and relationship constructs. *Personality and Individual Differences, 37*(7), 1519-1530.

- Wongpakaran, T., Wongpakaran, N., & Wedding, D. (2012). Gender differences, attachment styles, self-esteem and romantic relationships in Thailand. *International Journal of Intercultural Relations*, 36(3), 409-417.
- กัณฐิกา บันลือ. (2553). บุคลิกภาพแบบหลงตนเองและบุคลิกภาพแบบห้ำหั่นประกอบในฐานะตัวทำนายในการเกิดผู้นำในกลุ่มที่ไม่คุ้นเคยกัน. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ), จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ปานีย์ อิมธนาวิช. (2545). แรงจูงใจของความรักที่ไม่ได้รับการตอบสนองและรูปแบบความผูกพันฐานะตัวทำนายระดับความรุนแรงและประสบการณ์ความรักที่ไม่ได้รับการตอบสนอง. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ), จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พงศมณีส บุศยประทีป. (2554). อิทธิพลของรูปแบบความผูกพันต่อความพึงพอใจในความสัมพันธ์ โดยมีรูปแบบการอนุมานสาเหตุและรูปแบบการอนุมานความรับผิดชอบเป็นตัวแปรส่งผ่าน. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ), จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- รัชนิษฐ์ แก้วคำศรี. (2545). ความสัมพันธ์ของรูปแบบความผูกพัน การเห็นคุณค่าในตนเองและกลวิธีการเผชิญปัญหาของนักศึกษา. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ), จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- รัตนรตรี ทองทั่ว. (2552). ความสัมพันธ์ระหว่างความผูกพันแบบมั่นคง บุคลิกภาพตามแนวทางบุคลิกภาพห้าองค์ประกอบ กับภาวะผู้นำในการเปลี่ยนแปลง. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ), จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- รุ่งอรุณ สมเคราะห์. (2550). ความสัมพันธ์ของบุคลิกภาพแนวห้าองค์ประกอบและไมเยอร์-บริคส์กับความพึงพอใจในการทำงาน. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ), จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สิริภรณ์ ระวังงาน. (2553). ความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของบุคลิกภาพห้าองค์ประกอบ ต่อความพึงพอใจในความสัมพันธ์ของคู่รัก โดยมีองค์ประกอบของความรักทั้งสามเป็นตัวแปรส่งผ่าน. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ), จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อนุรักษย์ แท่นทอง. (2548). ความตึงเครียดระหว่างบุคคลและรูปแบบความผูกพัน: รูปแบบที่คล้ายคลึงกับตน รูปแบบที่เติมเต็มซึ่งกันและกันและรูปแบบความมั่นคง. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ), จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อโนมา หอวิเชียร. (2551). ความสัมพันธ์ระหว่างบุคลิกภาพตามแนวทางบุคลิกภาพห้าองค์ประกอบ การสนับสนุนจากองค์กรตามการรับรู้ และจิตสำนึกในการให้บริการ. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ), คณะจิตวิทยาจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อภิเดช สถาปนศิริ. (2550). ความสัมพันธ์ระหว่างบุคลิกภาพตามแนวบุคลิกภาพห้าองค์ประกอบและความผูกพันต่อองค์การตามแนวคิดของสแตย์. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ), จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อรรถพรณ ภารภพ. (2546). รูปแบบความผูกพันและการอนุมานสาเหตุของการกระทำของตนเองและผู้อื่นในสถานการณ์ทางลบ. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ), จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ภาคผนวก

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

ภาคผนวก ก.

แบบสอบถามชุด 2

(มาตรวัดรูปแบบความผูกพัน 3 รูปแบบ)

คำชี้แจง โปรดอ่านข้อความในแบบสำรวจ แล้วเลือกคำตอบที่ตรงกับตัวคุณมากที่สุดโดยใช้เครื่องหมาย บนตัวเลขในส่วนที่ให้เลือกในแต่ละข้อเพียงตัวเลือกเดียว โปรดตอบให้ตรงกับตัวคุณหรือความรู้สึกของคุณมากที่สุดโดยไม่ต้องคำนึงว่าบุคคลส่วนใหญ่ควรจะตอบอะไร โปรดทำเรียงตามลำดับ และทำทุกข้อคำตอบในแต่ละข้อมีให้เลือกดังนี้

1. = ไม่ตรงมากที่สุด	หมายถึง ข้อความนี้ไม่ตรงกับตัวฉันเลย
2. = ไม่ตรงมาก	หมายถึง ข้อความนี้ไม่ตรงกับตัวฉันมี
3. = ไม่ตรงและตรงพอ ๆ กัน	หมายถึง ข้อความนี้ตรง และไม่ตรงพอ ๆ กันกับตัวฉัน
4. = ตรงมาก	หมายถึง ข้อความนี้ตรงกับตัวฉันมาก
5. = ตรงที่สุด	หมายถึง ข้อความนี้ตรงกับตัวฉันมากที่สุด

ข้อความ	ไม่ตรง มาก ที่สุด	ไม่ตรง มาก	ไม่ตรง และ ตรงพอ ๆ กัน	ตรง มาก	ตรง ที่สุด
	1	2	3	4	5
1. ฉันยินดีช่วยเหลือผู้อื่น.....	1	2	3	4	5
2. ฉันคิดว่าการช่วยเหลือผู้อื่นเป็นสิ่งที่.....	1	2	3	4	5
3. ฉันรู้สึกกังวลใจว่าผู้อื่นจะไม่รับ.....	1	2	3	4	5
4. ฉันรู้สึกสบายใจที่ไม่ต้อง.....	1	2	3	4	5
5. ฉันรู้สึกสบายใจเมื่ออยู่.....	1	2	3	4	5

ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์

ข้าพเจ้านางสาวณัฐชรินทร์ อภิวิชญ์โชษิตา จบการศึกษาระดับปริญญาตรีจาก คณะ
ศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ปี 2552

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY